

รายงานผลการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร

Legislative Institutional Repository of Thailand

ด่วนที่สุด

ที่ ๑๙๔๕/๒๕๖๓

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๑๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ถึงครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้พิจารณา
ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อสอบสวนและศึกษาสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ (นายสมเกียรติ ศรีสัมพันธ์ และนายแวมาฮาดี แวดาโอะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้ง
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายเจอะอามิง โตะดาหยง
กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาด้านการศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(นายนัจมุดดีน อูมา เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาการเมือง
และความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายนัจมุดดีน อูมา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้ง
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ (นางฟาริดา สุไลมาน กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาศึกษาการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายภูสง ยาวะฮัน เป็นผู้เสนอ)
และลงมติตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๔๑ และ ข้อ ๔๒ ประกอบด้วย

๑. นายภูสง ยาวะฮัน

๓. นางจิรภา สุนทรพิพิธ

๕. พันตำรวจโท เจ๊ะอิสมาแอ เจ๊ะโมง

๗. นายซ่านี ศักดิ์เศรษฐ์

๙. นายชูการ์โน มะทา

๑๑. นายถาวร เสนเนียม

๑๓. นายนิพนธ์ บุญญามณี

๒. นายจตุพร พรหมพันธุ์

๔. นายเจอะอามิง โตะดาหยง

๖. นายชวลิต วิชยสุทธิ์

๘. นายเชื่อง ชาตอริยะกุล

๑๐. นายเด่น โต๊ะมีนา

๑๒. นายนัจมุดดีน อูมา

๑๔. นายนิมุดตาร์ วาบา

๑๕. นายบูรานาคิน อุเช็ง
๑๗. นายพระนาย สุวรรณรัฐ
๑๘. นายไพศาล ยิ่งสมาน
๒๑. นายมาโนช เสงขมมาก
๒๓. นายमुख สุไลมาน
๒๕. นายวัชร ฆาอหะซัน
๒๗. พลโท วิโรจน์ บัวจรรณู
๒๘. นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์
๓๑. นายสมชัย เจริญช่าง
๓๓. นายอันวาร์ สาและ
๓๕. นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์

๑๖. นายประเสริฐ แก้วเพ็ชร
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิรัช ราธิมมูลา
๒๐. นางฟาริดา สุไลมาน
๒๒. นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ
๒๔. นายยืนหยัด ใจสมุทร
๒๖. พลตำรวจเอก วิรุฬห์ พันแสน
๒๘. นายศุภชัย ใจสมุทร
๓๐. พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์
๓๒. นายอสิ มะหะมัดยักกี
๓๔. นายอัปดุลการิม เค็งระกีนา
๓๖. นายอิสมาแอล เบนูอิบรอฮิม

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาศึกษาญัตติดังกล่าวและได้จัดทำรายงานสรุปผลการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) นัจมุดดีน อูมา

(นายนัจมุดดีน อูมา)

รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนที่สอง

แทนประธานคณะกรรมการวิสามัญ

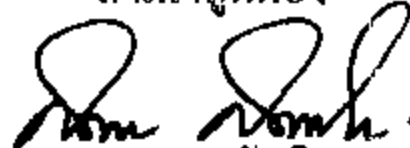
พิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักกรรมาธิการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๒

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๒

สำเนาถูกต้อง

(นายสามารถ คัมภีรานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๒

.....นิกธ...../ร่าง

.....นิกธ...../พิมพ์

...../ตรวจ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
สภาผู้แทนราษฎร

พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์
ประธานคณะกรรมการ
(ลาออกเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๑)

นายเจอะอามิง โตะตาหยง
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายนัจมุดดีน อูมา
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นางฟาริดา สุไลมาน
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นายยีนหัด ใจสมุท
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สี่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีรยศ ราฮิมมุล
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่ห้า

นายชุกรโน มะทา
เลขานุการคณะกรรมการ

นายอันวาร์ สาและ
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายบูรสาณูติน อุเซ็ง
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายอับดุลการิม เติ้งระทีนา
โฆษกคณะกรรมการ

นายจตุพร พรหมพันธุ์
โฆษกคณะกรรมการ

นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายเด่น โต๊ะมีนา
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายชานี สักดิ์เศรษฐ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายพระนาย สุวรรณรัฐ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลตำรวจเอก วิรุพห์ พินแสน
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

LIERT

Legislative Institutional Repository of Thailand

นางจิตราภา สุนทรพิพิธ
กรรมการ

นายชวลิต วิชยสุทธิ์
กรรมการ

นายนิพนธ์ บุญญามณี
กรรมการ

นายสมัย เจริญช่าง
กรรมการ

นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ
กรรมการ

นายอลิ มะหะมัดยั้งกี
กรรมการ

นายถาวร เสนเนียม
กรรมการ

นายนิมุตตาร์ วาฮา
กรรมการ

นายมานิช เสงี่ยมมาก
กรรมการ

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

นายวัชระ ยาวอหะซัน
กรรมการ

นายอิสมาแอล เบญจอิบรอฮีม
กรรมการ

นายประเสริฐ แก้วเพชร
กรรมการ

นายสุภชัย ใจสมุทร
กรรมการ

นาย मुख สุไลมาน
กรรมการ

พันตำรวจโท เจ๊ะอิสมาแอล เจ๊ะโมง
กรรมการ

พลเอก วิโรจน์ บัวจรูญ
กรรมการ
(ลาออกเมื่อวันที่ ๑๓ พ.ย. ๕๑)

นาย กุเฮง ยาวอหะซัน
กรรมการ
(ลาออกเมื่อวันที่ ๑๓ ก.พ. ๕๒)

แพทย์หญิงมาลินี สุขเวชชวรกิจ
กรรมการ
(ลาออกเมื่อวันที่ ๒๗ ก.พ. ๕๒)

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

นายเชื่อง ชاتورิยะกุล
กรรมาธิการ

นายไพศาล ยิ่งสมาน
กรรมาธิการ

พลโท พิเชษฐ วิสัยจร
กรรมาธิการ
(ตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างเมื่อวันที่ ๕ มี.ค. ๕๒)

พลเรือโท โรช วิภัติภูมิประเทศ
กรรมาธิการ
(ตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างเมื่อวันที่ ๕ มี.ค. ๕๒)

สารบัญ

	หน้า
รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ	๑
คณะกรรมการมีมติตั้งคณะอนุกรรมการจำนวน ๘ คณะ	๑
ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญ	๖
บทสรุปผู้บริหารการศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๗
บทที่ ๑ บทนำ	๑๕
บทที่ ๒ สภาพปัญหาในปัจจุบัน	๑๕
๒.๑ เหตุการณ์ความรุนแรง	๑๕
๒.๒ มิติทางโครงสร้าง นโยบาย และการบริหารจัดการของภาครัฐ	๒๐
๒.๓ มิติทางวัฒนธรรม	๒๒
๒.๔ ผลกระทบทางความมั่นคง จิตวิทยา เศรษฐกิจ และสังคม	๒๓
บทที่ ๓ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุพื้นฐานของปัญหา	๒๕
๓.๑ ปრაกฏการณ์ของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๖
๓.๒ สาเหตุพื้นฐานของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๖
๓.๓ เงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๗
๓.๔ โจทย์สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๘
บทที่ ๔ กรอบคิดและข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๐
๔.๑ กรอบคิดในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๐
๔.๒ ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๑
บทที่ ๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๔๔
อภิธานศัพท์	๔๗

ภาคผนวก	หน้า
ภาคผนวก ก - คำกล่าวเปิดการสัมมนา ของพันเอก อภิวัฒน์ วิริยะชัย รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง และปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	๕๐
ภาคผนวก ข - บทสรุปผู้บริหารของแต่ละคณะอนุกรรมการ จำนวน ๗ คณะ	๖๖
ภาคผนวก ค - ภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการ	๑๓๓
- รายนามฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการ	๑๔๗
- รายนามผู้รวบรวมและจัดทำรายงานของคณะกรรมการ	

**รายงานผลการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ของคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
สภาผู้แทนราษฎร**

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ถึงครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ คำนวณ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อสอบสวนและศึกษาสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายสมเกียรติ สรลัมภ์ และนายแวมาฮาดี แวดาโอะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติคำนวณเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายजेอามิง โตะตาหยง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติคำนวณเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติคำนวณเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติคำนวณเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายนักมุดดิน อูมา เป็นผู้เสนอ) ญัตติคำนวณเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาการเมืองและความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายนักมุดดิน อูมา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติคำนวณเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นางฟาริดา สุไลมาน กับคณะเป็นผู้เสนอ) และญัตติคำนวณเรื่องขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษา การแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายกูเฮง ยาวะฮัน เป็นผู้เสนอ) และได้มีมติตั้ง คณะกรรมการวิสามัญฯ ดังกล่าวขึ้นโดยได้กำหนดระยะเวลาพิจารณาศึกษาไว้ ๖๐ วัน ค่อมมาคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติขยายระยะเวลาในการดำเนินงานออกไปอีกสี่ครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่ง ๑๒๐ วัน ครั้งที่สอง ๖๐ วัน ครั้งที่สาม ๖๐ วัน และครั้งที่สี่อีก ๕๐ วัน โดยสิ้นสุดในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ดำเนินการพิจารณาการศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

(๑) พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายजेอามิง โตะตาหยง	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายนักมุดดิน อูมา	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นางฟาริดา สุไลมาน	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายฮินฮัค ใจสมุทร	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่

(๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีรยศ ราธิมมูลา	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นายชูการ์โน มะทา	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๘) นายอันวาร์ สาและ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๙) นายบูรานานูติน อุแจ้ง	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
(๑๐) นายอัปคูลการิม เต็งระกีกินา	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๑) นายจตุพร พรหมพันธุ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๒) นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๓) นายเด่น โต๊ะมีนา	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๔) นายชำนาญ ศักดิ์เศรษฐ์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๕) นายพระนาย สุวรรณรัฐ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๖) พลตำรวจเอก วิรุฬห์ พันแสน	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

ทั้งนี้ พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์ และพลเอก วิโรจน์ บั้วจรูญ ได้พ้นจากตำแหน่งกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากลาออก ดังนั้น ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้ลงมติตั้ง พลโท พิเชษฐ์ วิสัยจร และพลเรือโท โรช วิภัติภูมิประเทศ เป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้แทนตำแหน่งที่ว่างลง

๒. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน ๘ คณะ ดังนี้

๒.๑ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้านการเมืองการปกครอง มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) นายนัจมุดดีน อูมา	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายบูรานานูติน อุแจ้ง	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
(๓) พลโท พีระพงษ์ มานะกิจ	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๔) นางสาวณัฐภา กัสณุกาซ์	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๕) นาย मुख สุไลมาน	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการ
(๖) นายชูการ์โน มะทา	เป็นอนุกรรมการ
(๗) พลเรือตรี ฌเคโซ เก็ดชูซัน	เป็นอนุกรรมการ
(๘) พลตำรวจโท วุฒิ สุจริตกุล	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นางจิราพร บุนนาค	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายหมะ ยีหมะ	เป็นอนุกรรมการ

๒.๒ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้านอำนาจความยุติธรรม มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) นายชินหัยค์ ใจสมุทร	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายจตุพร พรหมพันธุ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
(๓) นายเกียรติเกริกไกร ใจสมุทร	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการ
(๔) นายฉัฐนัย สุทธิคณะ	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๕) นายอัศกุลการิม เค็งระกีนา	เป็นอนุกรรมการ
(๖) พลตำรวจโท อุดลย์ แสงสิงแก้ว	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายระเด่น สะมะแอ	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายสมรรถ วาหลง	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายวีระยุทธ สุขเจริญ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายวิรัช จีระแพทย์	เป็นอนุกรรมการ

๒.๓ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้านความมั่นคง มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) นายเจอะอามิง โตะคาหยง	ประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) พลอากาศเอก วัลลภ มีสมศักดิ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) พลตำรวจโท วรพงษ์ ชิวปรีชา	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(๔) พลตำรวจตรี จำรูญ เค่นอุดม	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายอันวาร์ สาและ	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๖) ว่าที่ร้อยตรี โมฮัมมัดยาสรี ยูซง	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการ
(๗) พลโท วิโรจน์ บัวจัญญ	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายทวีเกียรติ รองสวัสดิ์	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายภูเฮง ยาวอพะซัน	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายฉัฐวัสส์ บัศรสมบูรณ์	เป็นอนุกรรมการ

๒.๔ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้านการต่างประเทศ มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิรัช ราธิมมูลา	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
(๓) นายอสิ มะหะมัดยักกี	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ

(๔) นายอิสมาแอล เบญญิบรอฮิม	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการ
(๕) พันตำรวจโท เจ๊ะอิสมาแอ เจ๊ะโมง	เป็นอนุกรรมการ
(๖) นายลาภศักดิ์ ลาภาโรจน์กิจ	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายบุญญา หลีเหลด	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายสุวิพันธ์ ศรีวิกานนท์	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายนาราช สุวิทย์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นางแวง คาลิ่ง	เป็นอนุกรรมการ

๒.๕ คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสังคม การศึกษา วัฒนธรรม และสาธารณสุข มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) นางฟาริดา สุไลมาน	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) รองศาสตราจารย์เสาวนีย์ จิตต์หมวด	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๓) นายหมะ ยีหมะ	เป็นอนุกรรมการ
(๔) นาย मुख สุไลมาน	เป็นอนุกรรมการ
(๕) นายบรูฮานูดีน อุเซ็ง	เป็นอนุกรรมการ
(๖) นางจิตราภา สุนทรพิพิธ	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายอารีเพ็ญ อุดรสินธุ์	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นางฮาดีมาะ อุดรสินธุ์	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นางบีบีไซเรคา ฟินดี	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นางจิราพร นุนนาค	เป็นอนุกรรมการ

๒.๖ คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) นายนิพนธ์ บุญญามณี	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายศุภชัย ใจสมุทร	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) รศ.สมเกียรติ โอสธสภา	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายเชื่อง ชาติอริยะกุล	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๕) นายธนชาติ แสงประคับ ธรรมโชติ	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการ
(๖) นายภูเบศ จันทนิมิต	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายไพศาล ยิ่งสมาน	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายวันชัย ปริญญาศิริ	เป็นอนุกรรมการ
(๙) หม่อมหลวงสุภสิทธิ์ ชุมพล	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายบุญธรรม มณีกาญจน์	เป็นอนุกรรมการ

๒.๗ คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหากิจการฮัจย์ มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) นายอารีเพ็ญ อุดรสินธุ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายนิมุคตาร์ วาบา	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายสมัย เจริญช่าง	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายหมะ ยีหมะ	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๕) นายชูการ์โน มะทา	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการ
(๖) นายมุข สุไลมาน	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายบुरาฮานุดดีน อุเซ็ง	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นางมาลีนี สุขเวชชวรกิจ	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายอิสมาแอล เบญญิบรอฮีม	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายพิสิฐ เจริญสุข	เป็นอนุกรรมการ

๒.๘ คณะอนุกรรมการพิจารณาจัดทำรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร มีรายนามดังต่อไปนี้

(๑) นายยืนยัต ใจสมุทร	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นางจิราพร บุนนาค	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายบुरาฮานุดดีน อุเซ็ง	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(๔) รองศาสตราจารย์เสาวนีย์ จิตต์หมวด	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๕) นายเมธีศ อนุวัตรอุดม	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๖) นายสาโรจน์ พานิชชานนท์	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(๗) นายคณัย มุ่สา	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายอมร วาณิชวิวัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นางสาววัชรีย์ ไพศาลเจริญ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายหมะ ยีหมะ	เป็นอนุกรรมการ

๓. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๑๐ คน มีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี
๒. นายสุวัฒน์ วรรณศิริกุล
๓. พลโท มะ โพธิ์งาม
๔. นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์
๕. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
๖. นายวินัย สมะอุน
๗. พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่
๘. พลโท พีระพงษ์ มานะกิจ
๙. ร้อยตำรวจโท เชาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ
๑๐. นางจิราพร บุญนาค

๔. ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำสภาพปัญหา ผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการในแต่ละด้านที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นประเด็นสำคัญมารวบรวม และสรุปเป็นผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญ ๑ โดยแบ่งเนื้อหา รายงานออกเป็น ๕ บท ประกอบด้วย

บทที่ ๑	บทนำ
บทที่ ๒	สภาพปัญหาในปัจจุบัน
บทที่ ๓	การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุพื้นฐานของปัญหา
บทที่ ๔	กรอบคิดและข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
บทที่ ๕	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ทั้งนี้ คณะกรรมการได้รวบรวม คำกล่าวเปิดงานสัมมนาของพันเอก อภิวัฒน์ วิริยะชัย รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง คำกล่าวปาฐกถาพิเศษของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี บทสรุปผู้บริหาร และรายงานผลการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการในแต่ละด้านไว้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาในภาคผนวกของรายงานฉบับดังกล่าวนี้ด้วยแล้ว

(นายชูการ์โน มะทา)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อนและเป็นปัญหาสำคัญในระดับชาติ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งทางด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรม โดยได้มีความพยายามจากหลายรัฐบาลที่ผ่านมาในอดีตในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความไม่สงบยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน สภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ จึงได้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขึ้นมาเพื่อศึกษาปัญหาดังกล่าวในเชิงลึกอย่างรอบด้าน เริ่มต้นจากการประมวลสถานการณ์และความเป็นจริงของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของความรุนแรง ตลอดจนหาแนวทางแก้ไข ปัญหาที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเพื่อเสนอแนะต่อสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาล โดยได้แบ่งคณะอนุกรรมการออกเป็น ๗ คณะตามประเด็นที่ทำการศึกษา คือ ๑) ด้านการเมืองการปกครอง ๒) ด้านการอำนวยความสะดวก ๓) ด้านการศึกษา สังคมวัฒนธรรม และสาธารณสุข ๔) ด้านความมั่นคง ๕) ด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา ๖) ด้านการต่างประเทศ และ ๗) ด้านกิจการฮัจญ์

สภาพปัญหาที่เป็นปรากฏการณ์ของการก่อความไม่สงบ มีที่มาจากสาเหตุพื้นฐานใน ๒ ระดับ ที่ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งในพื้นที่รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมและมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ความรุนแรง ได้แก่ ๑) ระดับโครงสร้างทางสังคม อันได้แก่ การจัดองค์กรทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนกฎหมายและนโยบายในการแก้ไขปัญหา ที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการขาดพื้นที่ทางการเมืองที่สามารถแสดงออกถึงความต้องการในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของตนเองและชุมชน และ ๒) ระดับมิติทางวัฒนธรรม ที่เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนยังไม่เห็นคุณค่า ไม่เข้าใจ และไม่ให้เกิดยึดถืออัตลักษณ์เฉพาะของคนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขที่เกิดจากการกระทำของทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนและกลุ่มขบวนการที่ทำให้ความรุนแรงยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง

โจทย์สำคัญในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้วิเคราะห์ไว้ ๒ ประการ คือ ประการแรก ทำอย่างไรให้โครงสร้างของรัฐ อันประกอบไปด้วย องค์กร นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ ตลอดจนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ จะเอื้อต่อการแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และบริบทของคนในท้องถิ่น

ประการต่อมา ทำอย่างไรที่รัฐและประชาชนในสังคมใหญ่จะเห็นคุณค่าในอัตลักษณ์ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสร้างความรู้สึกร่วมใจ โดยการยอมรับและให้เกียรติรากฐานสังคมวัฒนธรรมมลายูปาดานี

โจทย์สำคัญทั้งสองข้อนี้ได้นำไปสู่กรอบคิดสำคัญ คือ

๑) แนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องสร้างความเป็นธรรมในพื้นที่โดยน้อมนำแนวยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และยึดมั่นในแนวทางสันติวิธีที่เห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย เคารพให้เกียรติอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่

๒) การแก้ไขปัญหาจะต้องคำนึงถึงมิติทางสังคมวัฒนธรรมควบคู่กับมิติทางความมั่นคง เป็นสำคัญ

๓) การบังคับใช้กฎหมายต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรมด้วยสำนึกของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเน้นการใช้วินิจฉัยนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหา ซึ่งบางปัญหาสามารถแก้ไขได้ในขั้นตอนของฝ่ายบริหาร โดยการออกนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในทันทีภายใต้การกำกับของรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์ไม่จำเป็นต้องอาศัยกลไกกระบวนการทางนิติบัญญัติซึ่งอาจไม่ทันเวลาที่

๔) กลไกของรัฐทางการเมือง การบริหาร การพัฒนา และสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการต่างประเทศ จะต้องมึลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งตระหนักถึงความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

๕) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและอนาคตของตนเองและชุมชน (Self Determination) อย่างสมดุลในทุกมิติ

๖) การพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมที่สมดุลและเป็นธรรม

๗) การสร้างความเข้าใจกับสังคมในพื้นที่และสังคมไทยส่วนใหญ่ว่าสันติวิธีเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างถาวร และเอื้อต่อการสร้างบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

๘) การให้ความสำคัญกับกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ (Peace Talks) กับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างในทุกระดับ ในอันที่จะเป็นช่องทางสร้างความเข้าใจเพื่อลดการเลือกใช้ความรุนแรง

LIART

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทางคณะกรรมการได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขไว้มีทั้งหมดจำนวน ๒๐ ประการ กล่าวคือ

๑) จัดตั้ง “ทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้” (Southern Border Provinces Development Administration Bureau - SBPAB) เพื่อสร้างเอกภาพของหน่วยงานรัฐในการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาอันสอดคล้องกับลักษณะพิเศษในพื้นที่ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการตามวิถีของตนเอง โดยมีได้แยกเป็นอิสระตามความหมายของการแบ่งแยกดินแดน โดยมี “สมัชชาประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้” (Chamber of Southern Border Provinces - CSBP) ซึ่งสมาชิกจะประกอบไปด้วยตัวแทนภาคส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาและกลั่นกรองนโยบายภาคประชาชน ประสานนโยบายและแผนอำนาจความยุติธรรม พิจารณากลับกรองจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน (Subsidy) ที่ให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้ง งบประมาณ โครงการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาล รวมทั้ง มีองค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลและเทศบาล มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น มีการเพิ่มอำนาจในการจัดการท้องถิ่นในเรื่องทางศิลปกรรม วัฒนธรรม และประเพณีให้มากขึ้น เช่น การกำหนดเขตปลอดคอบายมุข ดำรงศิลปกรรม มีสภาผู้รู้ทางศาสนาระดับตำบล ซึ่งได้มาจากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจากคณะกรรมการชุมชนผู้นำศาสนา องค์กรภาคประชาชน และสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาในกิจการศาสนา และศิลปกรรมของสังคมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จัดให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๕๕๑ ของกระทรวงมหาดไทย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น คล้ายกับสภาชุมชนของหมู่บ้านทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับฐานราก สนับสนุนเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสมัชชาประชาชนฯ ในระดับภูมิภาค และให้มีคณะทำงานด้านการสื่อสาร มีการศึกษานโยบาย รับฟังความคิดเห็นภาคประชาชนในเรื่องปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒) ตั้งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและประเมินผลการใช้กฎหมายการศึกษาตามพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลว่ากฎหมายพิเศษดังกล่าวยังคงมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และมีความจำเป็นสมควรต่อการบังคับใช้ต่อไปหรือไม่

๓) ยกเลิกการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มาบังคับใช้แทนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในมาตรา ๒๑

พรรคหนึ่งซึ่งจะเป็นการช่วยแยกแยะผู้หลงผิดให้พินกลับคืนสู่สังคม และเน้นการดำเนินการอย่างจริงจังกับผู้กระทำผิดที่มีเจตนาจงใจให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นสำคัญ

๔) ยกเลิกบัญชีผู้ต้องสงสัยและเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นเข้าร่วมสร้างสันติสุขภายใต้กรอบนโยบายสมานฉันท์ในลักษณะเดียวกับนโยบายร่วมพัฒนาชาติไทยในอดีต

๕) ทำบันทึกข้อตกลงร่วมระหว่างกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าจะมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกกรณี

๖) สรรหาบุคลากรที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยพิจารณาจากตัวแปรหลักคือ งานในหน้าที่ และจิตสำนึกที่เปิดกว้างในอันที่จะยอมรับความหลากหลายของคนต่างวัฒนธรรม โดยใช้กำลังในพื้นที่ที่มีความเข้าใจในสังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ศาสนาของคนในพื้นที่เป็นกำลังหลักในการปฏิบัติหน้าที่

๗) นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้อำนวยการกองรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ต้องให้ความสำคัญกับนโยบายการเมืองนำการทหาร มีการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงแนวทางและการดำเนินการ ในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

๘) ปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนการดำเนินงานและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ประชานศาลฎีกาควรออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการพิจารณาคดีและการสืบพยานหลักฐานคดีเกี่ยวกับความมั่นคง โดยกำหนดให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานทุกชนิดไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้องคดีตามมาตรา ๒๓๗ ทวิ และมาตรา ๒๓๗ ตริ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติและอัยการสูงสุดควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนและอัยการที่มีประสบการณ์สูงเป็นผู้รับผิดชอบคดีความมั่นคง และร่วมกันออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อัยการสูงสุดควรใช้อำนาจสั่งไม่ฟ้องในคดีความมั่นคงในกรณีที่มีการฟ้องคดีนั้นจะไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ นอกจากนี้ควรมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวกับความชัดเจนของการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งสององค์กร การให้ความคุ้มครองพยานในคดีความมั่นคงในทุกขั้นตอนพร้อมกันนี้ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมควรออกประกาศจัดตั้งแผนกคดีความมั่นคงขึ้นในศาลชั้นต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรองรับการพิจารณาคดีเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่ โดยเฉพาะรวมทั้งออกประกาศจัดตั้งแผนกคดีครอบครัวและมรดกอิสลามขึ้นในศาลชั้นต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีการตรากฎหมายวิธีพิจารณาความเป็นการเฉพาะ

๕) จัดทำฐานข้อมูลแฟ้มประวัติเกี่ยวกับผู้ก่อเหตุความไม่สงบ มีการตรวจสอบ และปรับปรุง แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง สอดคล้องกันของหน่วยงานด้านการข่าว

๑๐) ปรับปรุงสวัสดิการ สร้างคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ไปปฏิบัติภารกิจและเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑๑) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ.๒๕๒๔ โดยจัดตั้งสำนักงาน ส่งเสริมกิจการฮัจย์ เพื่อให้มีเจ้าภาพที่ชัดเจนรับผิดชอบกิจการฮัจย์เป็นการเฉพาะ และจัดให้มีกองทุน ส่งเสริมกิจการฮัจย์เป็นกองทุนหมุนเวียนในสำนักงานส่งเสริมกิจการฮัจย์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริม การดำเนินการอันเป็นประโยชน์ต่อกิจการฮัจย์ รวมทั้งแก้ไขให้มีบทกำหนดโทษของผู้รับใบอนุญาต ประกอบกิจการฮัจย์ที่ฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมายว่าด้วยกิจการฮัจย์ และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ กงสุลด้านกิจการฮัจย์ประจำสถานกงสุลใหญ่ไทย ณ เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

๑๒) พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาของรัฐให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับสันติศึกษาและการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ตลอดจน เห็นคุณค่าและสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันปอเนาะและศูนย์อบรมจริยธรรมประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งเป็นสถานศึกษาคั้งเดิมของท้องถิ่น

๑๓) พัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยจัดให้มีการบริการทางด้านสาธารณสุขให้มากเพียงพอกับปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่

๑๔) เสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ต่ออัตลักษณ์เฉพาะ ของคนในท้องถิ่น รวมไปถึงความเข้าใจต่อสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข

๑๕) ส่งเสริมให้มีศาสนเสวนาทั้งระหว่างต่างศาสนา (Interfaith Dialogue) และภายใน ศาสนาเดียวกัน (Intra-faith Dialogue) เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยนำหลักการศาสนาเข้ามา มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี

๑๖) ส่งเสริมบทบาทของกลุ่มพลังวัฒนธรรมในพื้นที่ ด้วยการสนับสนุนให้มีโอกาส เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งในชุมชน และเกิดเครือข่ายการพัฒนาร่วมกันระหว่างชุมชน

๑๗) เสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาชีพและรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อย และผู้ได้รับความ เดือดร้อนจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ให้พึ่งพาตนเองได้

๑๘) พัฒนาคุณภาพคนเพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้ง มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและ เป็นระบบ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลในระดับปัญญาชนที่เป็นมันสมองของประเทศ

๑๕) เสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจของพื้นที่และการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยอาจจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายเฉพาะเพื่อสนับสนุนกระตุ้นการลงทุนในพื้นที่ การอำนวยความสะดวกในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานการคมนาคมขนส่งเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต และ

๒๐) เสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การประชุมโลกมุสลิม (Organization of Islamic Conference, OIC) สันนิบาตมุสลิมโลก (Muslim World League) และองค์การสหประชาชาติ รวมทั้งให้ความสำคัญกับผู้นำกลุ่มพลังวัฒนธรรมในประเทศที่มีศักยภาพ และคนไทยมลายูปาตานีในต่างประเทศ (Pattanian Overseas) ในการสร้างความสัมพันธ์เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาภัยกับโลกมุสลิม

โดยการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ๕ ประการที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ไว้ กล่าวคือ

๑) การส่งสัญญาณของรัฐบาลในเรื่องทิศทาง นโยบาย และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เข้มข้น จริงจัง ชัดเจน เป็นเอกภาพ และเป็นรูปธรรม ยึดหลักปฏิบัติด้วยแนวทางการเมืองนำการทหาร โดยใช้หลักสันติวิธีอย่างจริงจัง ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา และเน้นการใช้หลักนิติบัญญัติที่เหมาะสม

๒) การจัดทำข้อมูลความจริงของสถานการณ์และความเป็นจริงของปัญหาให้มีความสมจริง ชัดเจนและให้เป็นชุดเดียวกัน ที่ถูกยอมรับจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อป้องกันความสับสนในเรื่องทิศทางและการตีความสถานการณ์ปัญหาอันจะส่งผลโดยตรงต่อเอกภาพของทิศทางและนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเอกภาพในการปฏิบัติ โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานของความใจกว้างและความไว้วางใจ

๓) การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ และกระบวนทัศน์ในการแก้ไขปัญหาใหม่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาลบางส่วน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจากที่เคยมองปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาความมั่นคงของรัฐ ในมิติเดียว จำเป็นต้องเพิ่มมิติความมั่นคงของประชาชน และมิติด้านสังคมวัฒนธรรมควบคู่กับมิติความมั่นคงของรัฐด้วย รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการต่อสู้ด้วยยุทธศาสตร์สันติวิธีที่มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้ การดำเนินการทุกด้าน ต้องเริ่มต้นจากการไม่มีอคติและยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของการเคารพให้เกียรติและตระหนักในคุณค่าของอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ที่มีความหลากหลายภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

๔) ระบบการจัดสรรงบประมาณที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์สันติวิธี และในมิตินี้ความมั่นคงของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงไม่ใช่เพียงรูปแบบ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดทำแผนงานและโครงการที่ต่อเนื่อง ชัดเจน ทันเวลา และทันสมัย รวมทั้งมีการติดตาม ประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และครบวงจร

๕) การจัดตั้งและ/หรือพัฒนาองค์กรแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความชัดเจนและมีเอกภาพ ทั้งในเรื่องยุทธศาสตร์ สถานภาพ บทบาท หน้าที่ และการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้เกิดพลังต่อการแก้ไขปัญหา และจะมีผลต่อการประหยัดทั้งในเรื่องงบประมาณและกำลังคน

๖) การปฏิบัติตามกฎหมายด้วยหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความเป็นธรรม ในสังคม ตลอดจนการทบทวนและแก้ไขกฎหมายเพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ที่ควรมีการตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อตรวจสอบตัวบทกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายพิเศษว่ามีความจำเป็นเหมาะสมเพียงใด รวมทั้งการเร่งรัดสะสางคดีสำคัญ ๆ ที่เป็นเงื่อนไขและกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนโดยตรง

๗) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการร่วมคิดกำหนดและติดตาม ประเมินผลการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ในลักษณะของภาคีเครือข่ายสนับสนุนการแก้ไขปัญหา ด้วยการให้ภาควิชาการ ภาคผู้นำศาสนา ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ในทุกระดับอย่างแท้จริงจากฐานราก มิใช่เฉพาะระดับผู้นำชุมชนเท่านั้น เพื่อให้เกิดความตระหนัก ในปัญหา และสร้างพลังร่วมกันในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา โดยใช้จุดแข็งที่เป็นต้นทุนทางสังคม ไม่ว่าจะเป็ด้านศาสนาหรือทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ เช่น นักศึกษาไทยมุสลิมที่จบการศึกษาและที่กำลังศึกษาอยู่ในต่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ นโยบายใดที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องถูกนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องด้วย

๘) การรณรงค์อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อปรับกระบวนทัศน์ของคนในสังคมใหญ่ให้ เข้าใจความเป็นจริงของปัญหา สถานการณ์ และแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เป็นการผนึกกำลังของคนในชาติ ในอันที่จะสร้างภูมิคุ้มกัน ไม่ให้ติดกับดักของการสร้างกระแสกระดู้นให้ใช้ความรุนแรงและความเชื่อ ที่ว่าสันติวิธีนั้นเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหา

๙) การให้ความสำคัญกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการแก้ปัญหาคความไม่สงบ เพื่อให้มีเวทีหารือทั้งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ในอันที่จะเป็นช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง และเลือกใช้

ความรุนแรง ด้วยการปรับความเข้าใจกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายในทุกระดับอย่างเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตระหนักรู้ ถึงแม้อุดมการณ์ไม่เปลี่ยนแปลงก็ควรต้องยุติการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ อันจะนำไปสู่การวางกรอบนโยบาย และแผนปฏิบัติการให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยความจริงจังและจริงจังในการแก้ปัญหารัฐบาลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างป็นรูปธรรมที่ประชาชนสามารถรู้สึกและยอมรับได้ มีการขับเคลื่อนการระดมการแก้ไขในทุกด้านไปด้วยกันอย่างสอดคล้องประสาน มีบูรณาการ พร้อมทั้งให้นำหนักกับมิตความมั่นคงของประชาชนควบคู่กับมิติสังคมวัฒนธรรม โดยต้องเร่งรัดการแปลงยุทธศาสตร์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีเอกภาพและต่อเนื่อง ยอมรับและแก้ไขข้อบกพร่องที่ผ่านมา โดยตระหนักและเข้าใจถึง “โจทย์สำคัญต่อการแก้ไขปัญหา” อย่างปราศจากอคติ ความหวาดระแวง และผลประโยชน์แอบแฝง ตลอดจนมีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐที่ผ่านมาอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานที่วัดความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

บทที่ ๑

บทนำ

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตและทวีความรุนแรงขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากเหตุการณ์ปล้นปืนที่กองพันพัฒนาที่ ๔ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน ถือเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ต้องการแนวทางแก้ไข ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ถึงต้นเหตุแท้จริงซึ่งจะส่งผลต่อการผ่อนคลายสถานการณ์ความไม่สงบลงได้ในระดับที่ประชาชนในพื้นที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข บนพื้นฐานของความมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีที่สามารถธำรงอัตลักษณ์ไว้ได้อย่างมีคุณค่าต่อสังคมไทยโดยรวม

ด้วยเหตุนี้ สภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ จึงได้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขึ้นมาศึกษาปัญหาดังกล่าวในเชิงลึกอย่างรอบด้าน เริ่มต้นจากการประมวลสถานการณ์และความเป็นจริงของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของความรุนแรง ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเพื่อเสนอแนะต่อสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาล โดยได้แบ่งอนุกรรมการออกเป็น ๓ คณะตามประเด็นที่ทำการศึกษา คือ ๑) ด้านการเมืองการปกครอง ๒) ด้านการอำนวยความยุติธรรม ๓) ด้านการศึกษา สังคมวัฒนธรรม และสาธารณสุข ๔) ด้านความมั่นคง ๕) ด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา ๖) ด้านการต่างประเทศ และ ๗) ด้านกิจการฮัจญ์

ทั้งนี้ ข้อมูลและผลการศึกษาของคณะกรรมการ และอนุกรรมการต่างๆ ได้มาจากการเชิญบุคคลจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมให้ข้อมูล การศึกษาเอกสารจากหน่วยงานต่างๆ จากการจัดสัมมนา ระดมความคิดเห็น ตลอดจนการลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ข้อมูล รวมทั้งการเชิญบุคคลจากต่างประเทศที่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหามารวมกันหารือและไอร์แลนด์เหนือมาให้ข้อมูลและเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นบทเรียนส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหามันขัดแย้งด้วยสันติวิธี ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหามันสงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รายงานฉบับนี้ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น ๕ บท เริ่มด้วยบทนำซึ่งจะกล่าวถึงที่มาและเนื้อหาโดยรวมของรายงาน บทที่ ๒ จะเป็นการประมวลสภาพปัญหาในปัจจุบัน ซึ่งกล่าวถึงปรากฏการณ์การก่อความไม่สงบ สภาพปัญหาในมิติทางวัฒนธรรมทัศนคติและมิติทางโครงสร้าง นโยบายการบริหารจัดการของภาครัฐ และได้ส่งผลกระทบต่อทางจิตวิทยา ความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ โดยปัญหาเหล่านี้เกิดจากสาเหตุพื้นฐานใน ๒ ระดับ ที่ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งในพื้นที่รู้สึกว่

ไม่ได้รับความเป็นธรรมและมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ความรุนแรง ซึ่งได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ ๓ คือ

๑) ระดับโครงสร้างทางสังคมอันประกอบด้วย การจัดองค์กรทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนกฎหมายและนโยบายในการแก้ไขปัญหา ที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการขาดพื้นที่ทางการเมืองที่สามารถแสดงออกถึงความต้องการในการกำหนดทิศทางอนาคตของตนเองและชุมชน และ ๒) ระดับมิติทางวัฒนธรรมที่เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนยังไม่เห็นคุณค่า ไม่เข้าใจ และไม่ให้เกิดอิทธิพลเฉพาะของคนในพื้นที่ โดยปัญหาความไม่สงบนี้มีเงื่อนไขที่เกิดจากการกระทำของทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนและกลุ่มขบวนการที่ทำให้ความรุนแรงยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง

โจทย์สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้วิเคราะห์ไว้ ๒ ข้อ คือ

๑) ทำอย่างไร โครงสร้างของรัฐ อันประกอบไปด้วย องค์กร นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ ตลอดจนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งจะเอื้อต่อการแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และบริบทของคนในท้องถิ่น และ ๒) ทำอย่างไรที่รัฐและประชาชนในสังคมใหญ่จะเห็นคุณค่าในอัตลักษณ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสร้างความรู้สึกร่วมใจ โดยการยอมรับและให้เกิดรากฐานสังคมวัฒนธรรมมาช้านาน

โจทย์สำคัญทั้งสองข้อนี้ได้นำไปสู่กรอบคิดและข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้ระบุไว้ในบทที่ ๔ โดยทางคณะกรรมการฯ ได้เสนอกรอบคิด ๘ ข้อ และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ๒๐ ข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสนอให้ตั้งทบวงการบริหารกิจการชายแดนใต้ การนำพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มาบังคับใช้แทนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ การทำบันทึกข้อตกลงร่วมระหว่างกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในและคณะ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การจัดทำตรวจสอบ และปรับปรุงฐานข้อมูลเพิ่มประวัติเกี่ยวกับผู้ก่อเหตุความไม่สงบ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ.๒๕๒๔ การยกการปฏิรูประบบการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นวาระแห่งชาติ การให้ความสำคัญและโอกาสต่อกลุ่มพลังวัฒนธรรมในพื้นที่และคนไทยมาช้านานในต่างประเทศ (Pattanian Overseas) ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน การให้สิทธิประโยชน์และมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนเป็นกรณีพิเศษมากกว่าพื้นที่อื่น เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้เกิดการลงทุน

การแก้ไขปัญหาให้บรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ๕ ประการ ที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ ๕ อันจะนำไปสู่การวางกรอบนโยบาย และแผนปฏิบัติการให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเกิดขึ้นได้เมื่อภาครัฐต้องมีความจริงใจและจริงใจที่เป็นรูปธรรมต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหในระดับที่ประชาชนรู้สึกและยอมรับได้ พร้อมทั้งให้นำหนักกับมิตินี้ความมั่นคงของประชาชนควบคู่กับมิติสังคมวัฒนธรรม ขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต้องเร่งรัดการแปลงยุทธศาสตร์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีเอกภาพและต่อเนื่อง ทั้งนี้ ต้องวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุของความรุนแรงอย่างตรงไปตรงมา ยอมรับและแก้ไขข้อบกพร่องที่ผ่านมา โดยตระหนักและเข้าใจถึงโจทย์สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาย่างปราศจากอคติ ความหวาดระแวง และผลประโยชน์แอบแฝง ตลอดจนมีการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงานของภาครัฐอย่างเป็นระบบ

คณะกรรมการวิสามัญหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาที่นำเสนอให้แก่สภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาลในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อสัมฤทธิ์ผลในการแก้ไขปัญหานั้น อันจะนำมาซึ่งสันติสุข และความมั่นคงของประชาชนให้กลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

ความหมายของคำสำคัญ

ก) “สันติวิธี” (Nonviolence) หมายความว่า วิธีการแก้ไขปัญหามองในสังคมการเมือง ที่ต้องมีการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติ (Problem Solving) มิใช่การยอมจำนนต่อปัญหาหรือการนิ่งเฉย โดยให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันฉันท์มิตร ปราศจากอคติและความเกลียดชัง ยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย ถือความยุติธรรมเป็นใหญ่ โดยบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรม อย่างโปร่งใส เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ตรวจสอบได้ และไม่เลือกใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหารวมทั้ง ยอมรับความเจ็บปวดหรือความทุกข์ร่วมกับเพื่อนร่วมชาติด้วยการทำหน้าที่ของแต่ละฝ่ายด้วยความอดทนอดกลั้น สันติวิธีจึงไม่ใช่ “ปฏิบัติการทางจิตวิทยา” ที่เปลี่ยนแปลงความขัดแย้งจากคู่ขัดแย้งที่มีปฏิกริยารุนแรงต่อกันไปสู่การแสวงหาทางออกอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างคู่ขัดแย้ง

ข) “การมีส่วนร่วม” (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาลดและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน คัดสรรใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชน และเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

ค) “กลุ่มพลังวัฒนธรรม” หมายถึง กลุ่มคนในพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับให้มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้บนฐานคิดของสันติวิธีและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของภาคประชาชน รวมทั้งการร่วมพัฒนากระบวนการยุติธรรมในระดับชุมชนและความพร้อมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม กลุ่มพลังวัฒนธรรมประกอบด้วย ๘ กลุ่ม คือ ผู้นำศาสนา นักการศึกษา ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน องค์กรเอกชน และสื่อมวลชน

บทที่ ๒

สภาพปัญหาในปัจจุบัน

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ชีวิต และทรัพย์สินของทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดวิกฤติความรุนแรงที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติในหลายด้าน ตลอดจนการพัฒนาในพื้นที่หยุดชะงักตามไปด้วย ก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย จากการนำข้อมูลการศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านต่าง ๆ มาวิเคราะห์ศึกษา ได้แบ่งสภาพปัญหาออกเป็น สภาพเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ ปัญหาในด้านโครงสร้าง นโยบาย และการบริหารจัดการภาครัฐ ปัญหาในด้านมิติทางวัฒนธรรม และผลกระทบทางความมั่นคง จิตวิทยา เศรษฐกิจและสังคม ดังที่จะกล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ เหตุการณ์ความรุนแรง

จากข้อมูลการลงพื้นที่เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ของคณะกรรมการพบว่า สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในปี ๒๕๕๐ แต่ปรากฏว่าเหตุการณ์แต่ละครั้งมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นมาจากการที่กลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบมีการจัดองค์กรตลอดจนมีการพัฒนายุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่เข้มแข็งขึ้น ในขณะเดียวกัน รัฐก็เลือกที่จะแก้ไขปัญหาโดยการเพิ่มกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ลงสู่พื้นที่มากขึ้น

นอกจากนี้ข้อมูลยังได้สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกหวาดกลัวของประชาชนในพื้นที่ที่ไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิต ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บางส่วนของรัฐ ความไม่โปร่งใส การไม่ยอมรับผิดเมื่อเกิดกรณีกระทำผิดต่อประชาชน ตลอดจนความไม่จริงจังในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ กล่าวคือรัฐไม่ได้ใช้สันติวิธีอย่างแท้จริงและไม่ได้ยึดผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่เป็นที่ตั้ง อีกทั้งยังพบว่าการจัดสรรงบประมาณไม่ได้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ และบางครั้งยังพบความไม่เท่าเทียมในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนบางโครงการระหว่างพื้นที่ที่ฝ่ายความมั่นคงระแวงว่าเป็นชุมชนแนวร่วมขบวนการก่อความไม่สงบกับพื้นที่อื่น ๆ โดยสรุปเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การเลือกใช้ความรุนแรง คือความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับประชาชน

๒.๒ มิติทางโครงสร้าง นโยบาย และการบริหารจัดการของภาครัฐ

๒.๒.๑ ด้านโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม

ก) การกระจายอำนาจการปกครองให้กับท้องถิ่นยังไม่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรม ศาสนา และอัตลักษณ์ หากแต่เป็นเพียงการกระจายอำนาจทางการบริหารให้กับท้องถิ่นเท่านั้น และตัวแบบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นก็ยังคงเป็นตัวแบบเดียวกันกับที่ใช้ในทุกพื้นที่ของประเทศ

ด้านโครงสร้างทางสังคม รัฐยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีเวทีสาธารณะในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินการ ในระดับที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโครงการ หรือเป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการอย่างแท้จริง

ข) ด้านโครงสร้างทางการศึกษา รัฐยังไม่มีการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนสามัญของรัฐในพื้นที่เท่าที่ควร และยังมีผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจของนักเรียน เป็นเหตุให้ประชาชนในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนรัฐ ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างพุทธและมุสลิม รวมทั้งเกิดช่องว่างทางความคิดและความหวาดระแวงระหว่างเยาวชนในพื้นที่กับรัฐมากขึ้น นอกจากนี้ รัฐยังคงไม่เข้าใจและหวาดระแวงสถาบันปอเนาะ และศูนย์อบรมจริยธรรมประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งมีผลให้รัฐยังไม่ให้ความสำคัญและไม่สนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาดังกล่าว

๒.๒.๒ ด้านนโยบายของรัฐ

ก) การประกาศใช้กฎอัยการศึกตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชนในพื้นที่อย่างรุนแรง กล่าวคือ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบศาสนกิจของประชาชน เป็นปัญหาต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพตามสภาพท้องถิ่น ตลอดจนเป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์อย่างมาก มีการจับกุม คุมขัง สืบสวน สอบสวน โดยอ้างกฎหมายพิเศษเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมายปกติ และมีการเขียนคำร้องต่อศาลเกินความจริงเพื่อให้เป็นเรื่องผิดต่อความมั่นคง มีการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่กระทำการต่อผู้ต้องสงสัยโดยปราศจากการปฏิบัติบนพื้นฐานทางคุณธรรมและสิทธิมนุษยชน

ข) สำนักงานส่งเสริมกิจการฮัจย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถบริหารจัดการกิจการฮัจย์ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นเพียงหน่วยงานย่อยของกองศาสนูปถัมภ์ กรมศาสนา เท่านั้น และประสบปัญหาด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการใช้กองทุนส่งเสริมกิจการฮัจย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นยังไม่สามารถรองรับภารกิจในการดำเนินการให้เกิดความสะดวกและราบรื่นแก่ผู้แสวงบุญอย่างครบวงจร ทำให้การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ของพี่น้องไทยมุสลิมในทุก ๆ ปี เกิดอุปสรรคและความยากลำบาก ส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่า รัฐไม่เห็นความสำคัญและไม่จริงจังในการบริการแก่พี่น้องมุสลิม

ค) การพัฒนาความสัมพันธ์กับโลกมุสลิม รวมทั้งองค์กรมุสลิมระหว่างประเทศของรัฐยังไม่เข้มแข็งพอ และมีบางกรณีที่รัฐไม่สามารถอธิบายชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้กระจ่างได้ นอกจากนี้องค์การนิรโทษกรรมสากลยังมีการออกรายงานเปิดเผยข้อเท็จจริงไปทั่วโลก กล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารยังคงละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เป็นโอกาสให้ฝ่ายขบวนการก่อความไม่สงบนำมาเป็นเงื่อนไขและข้ออ้างในการแสวงหาแนวร่วม

๒.๒.๓. ด้านการบริหารจัดการภาครัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

ก) การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนในกระบวนการยุติธรรมยังไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม (Due Process of Law หรือ Fair Trial) โดยมีการใช้อำนาจเกินขอบเขตของกฎหมาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนยังเคยชินกับระบบอำนาจนิยมมากกว่าที่จะยึดหลักนิติธรรม โดยไม่ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรมและไม่เท่าเทียม

ข) การดำเนินคดีความมั่นคงยังเป็นไปด้วยความยากลำบาก อันเนื่องมาจากความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหา ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถนำบุคคลมาให้การเป็นพยานได้ สาเหตุหนึ่งมาจากการขาดระบบคุ้มครองพยานที่ดี ประกอบกับการหาพยานหลักฐานในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรค ซึ่งเกี่ยวกับหลักการศาสนา เช่น การปฏิบัติต่อศพ การตรวจค้นเคหสถานโดยใช้สุนัขดมกลิ่น เป็นต้น การมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ส่งผลให้ศาลต้องยกฟ้องจำเลย เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับมากระทำผิดซ้ำ หรือข่มขู่พยาน ก่อให้เกิดความไม่เชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งยังเป็นการสูญเสียเวลา ทรัพยากร และงบประมาณในกระบวนการยุติธรรมและในการชดเชยเยียวยาจำเลยที่ศาลพิพากษายกฟ้อง

ค) รัฐยังขาดเอกภาพในด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติ กล่าวคือการทำงานยังไม่สอดคล้องกัน เริ่มต้นจากงานการข่าวไม่แม่นยำและขาดประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาซ้อนทับในทางลบต่อการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงและการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และเกิดความหวาดระแวง ไม่ไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเอง นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน ทำให้ขาดเอกภาพและการบูรณาการที่มีพลังเพียงพอในการจัดการกับปัญหา

ง) การเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่บ่อยครั้ง ทำให้มีปัญหาการปฏิบัติงานที่ไม่ต่อเนื่อง และไม่เข้าใจบริบทของสภาพปัญหาและความเป็นจริงในพื้นที่ดีพอ รวมทั้งไม่เข้าใจชัดเจนในยุทธศาสตร์และแนวทางแก้ไขปัญหในระดับที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบางครั้งและบางพื้นที่ก็เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการเรียกตัวผู้ต้องสงสัยไปให้ปากคำหลายครั้งหลังจากมีการสับเปลี่ยนบุคลากร และก็ยังหาข้อสรุปไม่ได้ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งนำไปสู่ความหวาดระแวง และไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน

จ) บุคลากรทางการแพทย์ถูกแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่และการตรวจพิสูจน์ทางการแพทย์จากฝ่ายความมั่นคงบางส่วน

๒.๓ มิติทางวัฒนธรรม

๒.๓.๑ ทศนคติและมุมมองของรัฐต่อประชาชน

เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนยังมีอคติ ไม่เข้าใจ ไม่เห็นคุณค่า และไม่ยอมรับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างจริงใจ ทั้งทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดจนความเป็นมลายูปาตานี รวมทั้งการอยู่ร่วมกันหรือการมีเอกภาพบนความหลากหลายเชิงเชื้อชาติและศาสนา (Unity of Diversity) ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนยังคงมีทัศนคติที่ยึดติดกับการมองปัญหาในประเด็นเดิม คือการแบ่งแยกดินแดน ทำให้ให้น้ำหนักกับการใช้กำลังในการปราบปรามมากกว่าการใช้การเมืองนำการทหาร ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกแปลกแยก และเป็นเพียงประชาชนชั้นสอง ไม่เท่าเทียมเสมอภาคกับคนในสังคมใหญ่ ถูกเลือกปฏิบัติ ไม่ได้รับความเป็นธรรม สะท้อนให้เห็นถึงความไม่จริงใจของรัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดกลุ่มเสี่ยงที่พร้อมจะเลือกใช้ความรุนแรงในการต่อต้านรัฐ จากทัศนคติเชิงลบที่เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนที่มีต่อคนไทยมุสลิมในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดความหวาดระแวง ต่อสถาบันการศึกษาทางศาสนา โดยเฉพาะปอเนาะ และคาดิกาว่านเป็นแหล่งบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นแนวร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ ทำให้บางครั้งบางกรณี มีการดำเนินการต่อปอเนาะและคาดิกาด้วยความรุนแรงเกินความจำเป็น นำไปสู่การขยายความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันมากขึ้น

LIART

๒.๓.๒ ทักษะคติและมุมมองของประชาชนต่อรัฐ

การรับรู้ (Perception) ที่สะสมจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในบุคลากรบางส่วนในหน่วยงานความมั่นคงของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บังคับใช้กฎหมายว่าจะสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ทักษะคติดังกล่าวเป็นผลมาจากความหวาดระแวงเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณ ตลอดจน ความซื่อสัตย์สุจริต บางกรณีประชาชนเกิดข้อกังขาว่าเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้สร้างสถานการณ์ความไม่สงบเสียเอง เป็นการขยายให้เกิดความหวาดระแวงต่อเจ้าหน้าที่มากขึ้น นำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือไม่แจ้งเบาะแส ทำให้การแก้ไขปัญหายากลำบากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มที่เลือกใช้ความรุนแรงหรือขบวนการก่อความไม่สงบ มีการบิดเบือนหลักการศาสนาแล้วนำมาเป็นเงื่อนไขขั้วยุ ปลูกปั่น และ โฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อรัฐ ก่อให้เกิดความเกลียดชังและขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ จนเป็นเหตุให้ประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ และอาจเป็นกลุ่มเสี่ยงที่เข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในที่สุด

๒.๔ ผลกระทบทางความมั่นคง จิตวิทยา เศรษฐกิจ และสังคม

ประชาชนขาดความเชื่อมั่น และไม่ไว้วางใจรัฐ ในขณะเดียวกันรัฐก็ระแวงประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากการรับรู้ความจริงต่อสถานการณ์ความไม่สงบทั้งของฝ่ายรัฐและประชาชนมีความแตกต่างกัน ประกอบกับการสร้างกระแสข่าวลือทางลบต่อภาครัฐ โดยขบวนการก่อความไม่สงบ ทำให้ประชาชนหวาดกลัว ไม่ปลอดภัย และรู้สึกว่ารัฐไม่สามารถให้หลักประกันด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้นำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่รัฐ และทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งอพยพออกจากพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ประชาชนในพื้นที่ยังเกิดความรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการเสนอข่าวสถานการณ์ความรุนแรงที่บิดเบือน หรือเบี่ยงเบนประเด็น อันเนื่องมาจากการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแม้กระทั่งฝ่ายรัฐเอง ในขณะเดียวกันก็มีการนำเสนอและวิเคราะห์สถานการณ์เกินความเป็นจริงในบางเรื่อง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจในสถานการณ์หรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่เพียงพอ ทำให้เกิดความสับสนขึ้นในพื้นที่

ในขณะที่เหตุการณ์ความรุนแรงยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้จำนวนสตรีที่สูญเสียสามีจากสถานการณ์ความไม่สงบมีมากขึ้น ส่งผลให้ต้องรับผิดชอบครอบครัวโดยลำพัง ขณะที่จำนวนเด็กกำพร้าก็เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ประกอบกับเยาวชนในพื้นที่ที่อยู่นอกระบบการศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากกว่า

LIART

๒๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งไม่มีโอกาสได้รับการดูแลและพัฒนาจากระบบการศึกษาที่เหมาะสม อาจตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมด้านต่างๆ รวมทั้งยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาประการหนึ่งในพื้นที่ และเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อในการถูกชักจูงให้เข้าร่วมกับกลุ่มที่ก่อความไม่สงบในที่สุด

ในด้านเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากสถานการณ์ความรุนแรงทำให้มีอัตราการขยายที่ชะลอตัวลง เศรษฐกิจชะงักงันและซบเซา ธุรกิจการค้าที่มีอยู่เดิมส่วนหนึ่งต้องปิดตัวลง ผู้ลงทุนไม่กล้าเข้ามาลงทุนในพื้นที่ อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาความยากจนซ้ำเติมคนในพื้นที่ ตลอดจนมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับพื้นที่อื่น

บุคลากรทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขโดยเฉพาะอย่างยิ่งแพทย์เฉพาะทางไม่เพียงพอ อันเนื่องมาจากความกังวลเรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ไม่พร้อมที่จะเข้าถึงชุมชน บางส่วนขอย้ายออกนอกพื้นที่ และบางส่วนไม่ต้องการมาปฏิบัติงานในพื้นที่ นอกจากนั้น สถานพยาบาลก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการเช่นเดียวกัน ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่ได้รับบริการสาธารณสุขที่เพียงพอ อันเป็นผลให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพและสุขภาวะที่เหมาะสมตามมาด้วย

สภาพปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายมิติ ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อการค้าชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐหรือประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งสภาพปัญหาทั้งหมดนี้มีสาเหตุพื้นฐานสำคัญที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ทำให้ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่อาจยุติลงได้และกลายเป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อจนถึงทุกวันนี้ ทั้งนี้ รายงานฉบับนี้จะวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุพื้นฐานดังกล่าวในรายละเอียดในบทต่อไป

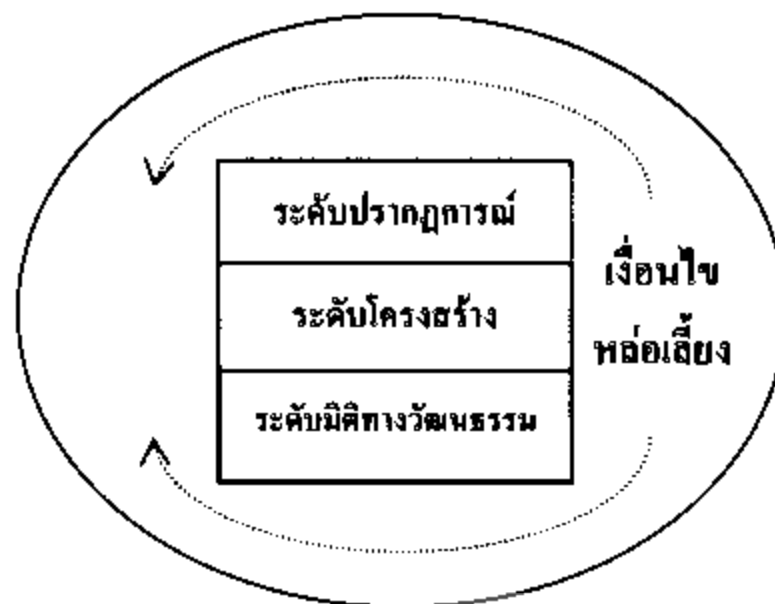

บทที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุพื้นฐานของปัญหา

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ไม่สามารถที่จะวิเคราะห์สาเหตุพื้นฐานและการแก้ไขปัญหาอย่างแยกส่วนออกจากกันได้ หากแต่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในเรื่องอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การรับรู้ ความรู้สึก และอารมณ์ของประชาชนในพื้นที่ ที่เสี่ยงต่อการเลือกใช้ความรุนแรง หรือการเลือกใช้สันติวิธีในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ปัญหาเป็นสามระดับ เพื่อให้มองเห็นสาเหตุพื้นฐานของปัญหาในเชิงลึกและรอบด้าน คือ ระดับปรากฏการณ์ ระดับโครงสร้าง และระดับมิติทางวัฒนธรรม โดยมีเงื่อนไขที่เกิดจากการกระทำของทั้งสองฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มขบวนการ เป็นสิ่งหล่อเลี้ยงปัญหาความรุนแรงให้ดำรงอยู่ต่อไป เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเลือกปฏิบัติ ไม่ให้เกียรติ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม และในขณะที่กลุ่มขบวนการเองก็มีการบิดเบือนหลักศาสนาเพื่อสร้างแนวร่วมมาต่อต้านรัฐ หรือสร้างข่าวลือเพื่อให้ประชาชนเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น เงื่อนไขดังกล่าวเหล่านี้ มีผลทำให้ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนขยายตัวมากขึ้นจนกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ

แผนภูมิกรอบการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุพื้นฐานของปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

LIART

๓.๑ ปรากฏการณ์ของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นซึ่งปรากฏให้เห็นตามสื่อและ/หรือในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลากว่า ๕ ปี เช่น การลอบวางระเบิด การลอบยิงในพื้นที่หรือการฆ่าและทำร้ายผู้บริสุทธิ์และเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งสร้างความสูญเสียและส่งผลกระทบต่อชีวิตร่างกาย และจิตใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นั้น เป็นเพียงอาการที่ปรากฏขึ้นจากปัญหาที่เรื้อรังมาอย่างยาวนาน ซึ่งจัดว่าเป็นระดับของปรากฏการณ์ แต่ระดับ โครงสร้างและระดับวัฒนธรรมอาจไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน หากแต่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนในการมองปัญหาอย่างรอบด้าน เพื่อทำความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสาเหตุพื้นฐานของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๒ สาเหตุพื้นฐานของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทางคณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นว่าสาเหตุพื้นฐานของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ความรุนแรงขึ้นในพื้นที่นั้น เกิดจากความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ว่า ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมอันเนื่องมาจากสาเหตุทางโครงสร้างและทางวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ ระดับโครงสร้าง

โครงสร้างในความหมายนี้ หมายถึง โครงสร้างทางสังคม อันประกอบไปด้วย การจัดองค์กรทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนกฎหมายและนโยบายในการแก้ไขปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของภาครัฐที่ไม่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น และไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ถึงในระดับที่สามารถเป็นเจ้าของและเป็นผู้รับประโยชน์จากนโยบายของรัฐอย่างแท้จริง

โครงสร้างในปัจจุบันยังมีลักษณะที่ทำให้ประชาชนขาดพื้นที่ทางการเมืองในการเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแสดงออกซึ่งความต้องการในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและอนาคตของตนเอง ตลอดจนชุมชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น และยังคงมีรูปแบบเดียวกันกับที่ใช้ในทุกพื้นที่ของประเทศอย่างเหมารวม โดยมิได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เมื่อเป็นเช่นนี้ การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงไม่อาจจะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่สอดคล้องกับความรู้สึกและความต้องการของประชาชน ตามบริบทของพื้นที่ อาทิ การสร้างความมั่นคงปลอดภัย การอำนวยความสะดวก การจัดหลักสูตรการศึกษา ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือการบริหารกิจการธัญญ์ เป็นต้น

๓.๒.๒ ระดับมิติทางวัฒนธรรม

มิติทางวัฒนธรรมในความหมายนี้ คือ วิธีในการดำเนินชีวิต รวมถึงทัศนคติ วิธีคิด ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ (Perception) ของทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและการแก้ไขปัญหา

มิติทางวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้มุมมองและการรับรู้สภาพปัญหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของผู้เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกัน หรือแม้กระทั่งอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการแปลงนโยบายสันติวิธีของรัฐไปสู่การปฏิบัติ อีกทั้งในบางครั้ง ทัศนคติ วิธีคิด และความเชื่อซึ่งเป็นพื้นฐานของปัญหาในเชิงวัฒนธรรมนี้ยังถูกใช้ในการอ้างความชอบธรรมเพื่อสนับสนุนการกระทำบางอย่างที่ไม่ถูกต้องด้วย

ตั้งแต่ในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนยังไม่เห็นคุณค่า ไม่เข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญต่อลักษณะความเป็นมาอายุปาตานีอย่างจริงจังและจริงใจ เช่น การปฏิเสธมิให้ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาทำงาน (Working language) ตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เคยเสนอต่อรัฐบาลไว้ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ เป็นต้น

ความไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่าในอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้ ชัดแจ้งอย่างยิ่งต่อความรู้สึกของคนไทยเชื้อสายมลายูปาตานีที่มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และประวัติศาสตร์ที่เคยรุ่งเรืองในอดีตของคน โดยความไม่เข้าใจนี้มีส่วนเชื่อมโยงกับวาทกรรมเก่าของรัฐในยุคสงครามเย็นที่มองปัญหาการแบ่งแยกดินแดนที่เพียงระดับปรากฏการณ์พื้นผิว กล่าวคือเป็นการมองปัญหาเพียงที่ระดับของสถานการณ์การใช้ความรุนแรงของ “ราชศัตรู” ที่ต้องถูก “จัดการ” อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดโดยไม่พยายามทำความเข้าใจสาเหตุพื้นฐานของปัญหาการแบ่งแยกดินแดน

ทัศนคติวิธีคิดดังกล่าวนี้มีส่วนที่ก่อให้เกิดอคติต่อคนมลายูปาตานี อันนำไปสู่การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน ซึ่งทำให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้และรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม เกิดความหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจที่ขยายความรู้สึกไม่คิดต่อกันให้สูงมากยิ่งขึ้น

๓.๓ เงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากปรากฏการณ์และสาเหตุพื้นฐานของปัญหาที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ยังมีเงื่อนไขที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากการกระทำของทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนและกลุ่มขบวนการที่หล่อเลี้ยงความรุนแรงมาตั้งแต่ในอดีต ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบันและต่อเนื่องไปในอนาคต ซึ่งหากไม่สามารถขจัดเงื่อนไขเหล่านี้ให้หมดไปได้ ก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งต่อภาครัฐในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ต่อไป

LIART

เงื่อนไขดังกล่าวที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน คือ การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากผลข้างเคียงของปฏิบัติการทางทหารในการปิดล้อมตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัว ปัญหาการอำนวยความสะดวกอันเกิดจากตัวบทกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย เอกภาพการปฏิบัติ จำนวนและคุณภาพของบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานความมั่นคงบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม ทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมและความไม่จริงใจของภาครัฐในการแก้ไขปัญหา

เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ถูกนำมาขยายผล ต่อเติมเสริมแต่ง หรือแม้กระทั่งถูกสร้างขึ้นใหม่ในรูปของข่าวลือ และการบิดเบือนหลักศาสนาโดยกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบ เพื่อจุดประสงค์ในการสร้างแนวร่วมขึ้นมาต่อต้านรัฐและสร้างความเกลียดชังต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเมื่อผสมผสานกับความเจ็บปวดในอดีตกจากบทแผลทางประวัติศาสตร์ที่สะสมการรับรู้มาสู่ปัจจุบัน รวมทั้งความรู้สึกระแวงว่าชาติพันธุ์มลายูปาตานีกำลังจะถูกกลืนกลาย(Assimilation) อันเป็นปัจจัยที่หล่อเลี้ยงความรุนแรงในพื้นที่อย่างต่อเนื่องภายใต้บรรยากาศของความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างรัฐกับประชาชน

๓.๔ โจทย์สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า เหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงในพื้นที่เป็นอาการที่เกิดจากสาเหตุพื้นฐานในสองมิติ คือ มิติทางโครงสร้างและมิติทางวัฒนธรรม ซึ่งทั้งสองมิตินี้ได้นำไปสู่ปัญหาที่คนไทยเชื้อสายมลายูปาตานี รู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากรัฐ ผสมผสานด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่หล่อเลี้ยงความรุนแรงให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่

ดังนั้น เพื่อให้สถานการณ์ความไม่สงบลดลง จนนำไปสู่การยุติสถานการณ์ตามเป้าประสงค์ที่รัฐได้วางไว้ในที่สุด รัฐจำเป็นต้องพิจารณาหาแนวทาง ตลอดจนมาตรการในการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงโจทย์สำคัญของการแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

๑) ทำอย่างไรโครงสร้างของรัฐ อันประกอบไปด้วย นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ ตลอดจนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ จึงจะเอื้อต่อการแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และบริบทของคนในท้องถิ่น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงใจ ปราศจากอคติ และความไม่รู้ รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาคประชาสังคม หรือกลุ่มพลังวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักรักศึกษา กลุ่มผู้นำศาสนา กลุ่มสตรี และเยาวชน และกลุ่มสื่อมวลชน ในอันที่จะเข้ามาร่วมกำหนดอนาคตและทิศทางของชุมชนของตนเอง

๒) ทำอย่างไรที่รัฐและประชาชนในสังคมใหญ่จะเห็นคุณค่าในอัตลักษณ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจ โดยการยอมรับและให้เกียรติรากฐานสังคมวัฒนธรรมมลายูปาตานี แม้ว่าจะมีวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่าง แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากความแปลกแยก อันนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ อย่างยั่งยืน

โจทย์สำคัญทั้งสองข้อนี้ได้นำไปสู่กรอบคิดและข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะกล่าวถึงรายละเอียดในบทต่อไป

~~~~~

บทที่ ๔

กรอบคิดและข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๑ กรอบคิดในการแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๑.๑ แนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือการสร้างความเป็นธรรมในพื้นที่โดยน้อมนำแนวยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และยึดมั่นในแนวทางสันติวิธีที่เห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย เคารพให้เกียรติอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ ตลอดจนสร้างความมั่นคงแห่งชาติของรัฐในมิติใหม่ที่เน้นสมดุลระหว่างความมั่นคงของรัฐกับความมั่นคงของประชาชนควบคู่กันไป โดยตระหนักถึงบริบทของสังคมและอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่เป็นสำคัญ

๔.๑.๒ การแก้ไขปัญหาคาจะต้องคำนึงถึงมิติทางสังคมวัฒนธรรมควบคู่กับมิติทางความมั่นคงเป็นสำคัญ เนื่องจากวิถีในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บนครรลองของวัฒนธรรมแบบอิสลามและมลาอย่างต่อเนื่องมาจากอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ดังนั้น ภาษาในการติดต่อสื่อสารที่ดี โครงสร้างทางสังคม นับแต่ระบบครอบครัวก็ดี ระบบการศึกษาก็ดี ตลอดจนการรับบริการทางสาธารณสุขและอื่นๆ จำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นสำคัญ

๔.๑.๓ การบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมด้วยสำนึกของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเน้นใช้นโยบายเพื่อจัดการกับปัญหา โดยหากมีการคิดขัดทางด้านกฎหมายที่อาจต้องแก้ไขปรับปรุงยกเลิก ก็ควรใช้กระบวนการนิติบัญญัติเพื่อให้รัฐสภามีส่วนในการแก้ไขปัญหาคาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

๔.๑.๔ กลไกและมาตรการของรัฐทางการเมือง การบริหารจัดการ การพัฒนา และสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งด้านการต่างประเทศ จะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งตระหนักถึงความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เช่น ความเป็นคนเชื้อสายมลายูปาตานี หรือความเป็นรัฐปัตตานีในอดีต เป็นต้น บนพื้นฐานของการเป็นรัฐเดี่ยวของประเทศไทย

๔.๑.๕ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและอนาคตของตนเองและชุมชน (Self Determination) อย่างสมดุลในทุกมิติโดยยึดหลักธรรมาภิบาลตามกรอบประชาธิปไตย เช่น จากกลุ่มพลังวัฒนธรรม ผู้นำศาสนา ผู้นำการเมือง ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ กลุ่มสตรีและเยาวชน องค์กรภาคประชาสังคม เป็นต้น เพื่อสร้างการปกครองที่สมจริง ทุกฝ่ายให้การยอมรับ และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และทำให้เกิด “การปกครองหรือการบริหารตามธรรมชาติ” ซึ่งเป็นการปกครองที่ทำให้สังคมมีความเป็นธรรม เกิดความสามัคคี และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๔.๑.๖ การพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืนบนพื้นฐานของความเหมาะสมและศักยภาพทางสังคมและวัฒนธรรม พร้อมไปกับการพัฒนาความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจด้านการผลิตอุตสาหกรรม การคมนาคม และการท่องเที่ยวแก่พื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๑.๗ การสร้างความเข้าใจกับสังคมในพื้นที่และสังคมไทยส่วนใหญ่ว่าสันติวิธีเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างถาวร และเอื้อต่อการสร้างบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม โดยไม่มองว่าสันติวิธีเป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมกับขบวนการก่อความไม่สงบ และต่อการจัดการปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ โดยต้องมุ่งทำความเข้าใจต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาว่าการใช้กำลังทางทหารยังคงมีความจำเป็นอยู่ในแง่ของการควบคุมสถานการณ์ที่มีความรุนแรงเท่านั้น มิใช่วิธีการหลักในการยุติความรุนแรงอย่างยั่งยืน

๔.๑.๘ การให้ความสำคัญกับกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ (Peace Talks) กับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างในทุกระดับ ในอันที่จะเป็นช่องทางสร้างความเข้าใจเพื่อลดการเลือกใช้ความรุนแรง รวมทั้งเรียนรู้บทเรียนการสร้างสันติภาพในกรณีความขัดแย้งจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเปิดช่องทางให้มีเวทีและบรรยากาศของการพูดคุยด้วยสันติวิธี

๔.๒ ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภายใต้กรอบคิด ๘ ประการดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมาธิการฯ ได้มีข้อเสนอแนะในทางแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาล จำนวนทั้งสิ้น ๒๐ ข้อ เพื่อตอบโจทก์สำคัญของการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ จัดตั้ง “ทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้” (Southern Border Provinces Development Administration Bureau - SBPAB) เพื่อสร้างเอกภาพของหน่วยงานรัฐในการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาอันสอดคล้องกับลักษณะพิเศษในพื้นที่และเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการตามวิถีของตนเอง โดยยังเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ มิได้แยกเป็นอิสระตามความหมายของการแบ่งแยกดินแดน

ทั้งนี้ ต้องทำความเข้าใจกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความมั่นคงเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดตั้งทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้จะไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยต้องนำข้อเสนอนี้ไปเป็นประเด็นในการสนทนาเพื่อให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและศึกษาวิจัยในวงกว้างเพื่อหาข้อสรุปทางทฤษฎีต่อเรื่องดังกล่าวเสียก่อน

ข้อเสนอแนะในส่วนของทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ก. เป็นโครงสร้างการปกครองที่คงไว้ซึ่งการปกครองแบบรัฐเดี่ยวที่มีการปกครองจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความเหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ข. เป็นองค์กรประสานงานการบริหารและการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือเป็นองค์กรบริหารส่วนภูมิภาคแบบใหม่ที่เป็นที่รวมขององค์กรปกครองส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น โดยที่มีอำนาจหน้าที่การอำนวยความสะดวกและแก้ปัญหา นโยบายในการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือเป็นการกระจายอำนาจการปกครองในลักษณะผสมผสานแบบสลับไขว้และบูรณาการการเมืองการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับลักษณะพิเศษทางการเมืองการบริหาร และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่ง
  - ๑) นำองค์ประกอบในเนื้อหา รูปแบบการปกครองท้องถิ่นมาประสานกับการบริหารจัดการที่ดีในระดับมหภาค
  - ๒) นำองค์ประกอบในด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และหลักคุณธรรมในทางศาสนา มา ร่วมกับการปกครองท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนในระดับตำบล และหมู่บ้าน
  - ๓) นำองค์ประกอบในด้านการเงินการคลังและการบริหารงานที่ดีที่เกิดจากการประสานหน่วยย่อยในพื้นที่เข้าเป็นหน่วยใหญ่ในระดับจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปของทบวง โดยที่ไม่ขัดกับหลักการรัฐเดี่ยวของประเทศไทย
- ค. มีการจัดการทรัพยากรหรืองบประมาณของท้องถิ่นให้พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

- ง. มีรัฐมนตรีทบวง ฯ เป็นผู้ดูแลนโยบาย มีปลัดทบวงฯ รองปลัดทบวงฯ และผู้อำนวยการเขต ทำหน้าที่ดูแลในแต่ละพื้นที่ในฐานะข้าราชการส่วนภูมิภาคแบบพิเศษควบคู่ไปกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับ
- จ. มี “**สมัชชาประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้**” (Chamber of Southern Border Provinces - CSBP) ซึ่งสมาชิกจะประกอบไปด้วยตัวแทนภาคส่วนต่างๆของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จากองค์กรปกครองท้องถิ่น สมาคมธุรกิจ สภาหอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม องค์กรพัฒนาเอกชนในด้านต่างๆ องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรวิชาชีพ องค์กรทางศาสนา โรงเรียนสอนศาสนา สถาบันการศึกษา โดยมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมจากตัวแทนของแต่ละกลุ่มอาชีพและกลุ่มทางสังคมเพื่อให้สมัชชามีความยึดโยงกับสังคมและชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวแทนในลักษณะทางวิชาชีพ (Functional Representation) ให้แก่คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งสมัชชาดังกล่าวจะทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ
- ๑) เป็นสภาที่ปรึกษาและกลั่นกรองนโยบายภาคประชาชน
  - ๒) ประสานนโยบายและแผนอำนาจความยุติธรรม
  - ๓) พิจารณากลับกรองและจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน (Subsidy) ที่ให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นฝ่ายต่างๆ รวมทั้งงบประมาณโครงการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาลที่ผ่านทางทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้
  - ๔) ดูแลตรวจสอบบุคลากรและงบประมาณที่นำลงไปสู่จังหวัด อำเภอ เทศบาล และตำบล
  - ๕) กำหนดแผนยุทธศาสตร์การบริหารงาน การพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจ และกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ฉ. มีองค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลและเทศบาลที่เป็นรูปแบบเดิม คือมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการเก็บภาษีและบริหารงบประมาณการคลังส่วนท้องถิ่นเดิมที่ มีอำนาจในการออกข้อบัญญัติ รวมทั้งเพิ่มอำนาจในการจัดการท้องถิ่นในเรื่องทางศิลปกรรม วัฒนธรรม และประเพณีให้มากขึ้น เช่น การกำหนดเขตปลอดอบายมุข ตำรวจศิลปกรรม การประกาศห้ามเยาวชนออกนอกบ้านในยามวิกาลเว้นแต่มีผู้ปกครองอยู่ด้วย เป็นต้น โดยการกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่นนี้ จะต้องได้รับการรับรองจากสภาผู้รู้ทางศาสนา
- ช. มีสภาผู้รู้ทางศาสนาในระดับตำบล ซึ่งได้มาจากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจากคณะกรรมการชุมชนผู้นำศาสนา องค์กรภาคประชาชน และสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาในกิจการศาสนาและศิลปกรรมของสังคมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้มีจุดเชื่อมต่อในแกนบริหารแบบ Matrix สมาชิกที่มาจากการคัดสรรนี้ควรต้องเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยจำนวนหนึ่งในสามของสมาชิกสภาท้องถิ่น สภานี้จะมีลักษณะแบบสภาชุรอ (สภาที่ปรึกษาชุมชน) แต่ก็ผสมผสานกับองค์กรด้านอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาเพียงด้านเดียว

- ข. มีคณะกรรมการหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๕๕๑ ของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต้องปรับปรุงการทำงานให้มีความมั่นคงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น คล้ายกับสภาของหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับฐานราก สนับสนุนเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสมาชิกประชาชน ๑ ในระดับภูมิภาค โดยจะประกอบไปด้วยคณะกรรมการโดยตำแหน่งคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรในหมู่บ้าน ส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะมีประมาณ ๑๐ คน และมีผู้นำศาสนา ผู้นำปกครองท้องถิ่น ผู้นำธรรมชาติ และปลัดอำเภอเป็นที่ปรึกษา
- ฉ. จัดให้มีคณะทำงานด้านการสื่อสาร มีการศึกษานโยบาย และรับฟังความคิดเห็นภาคประชาชนในเรื่องปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้หน่วยงานราชการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาชายแดนภาคใต้จัดทำรายงานประจำปีและนำเสนอต่อรัฐสภา

๔.๒.๒ ตั้งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและประเมินผลการใช้กฎหมายการศึกษาตามพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗

การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาตามพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่และก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย รัฐบาลจึงควรตั้งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและประเมินผลการใช้กฎหมายการศึกษาตามพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗ ว่ามีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และมีความจำเป็นหรือไม่เพียงใด เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญหรือไม่อย่างไร และควรใช้กฎหมายศึกษาคือไปหรือไม่

๔.๒.๓ ยกเลิกการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำบทบัญญัติมาตรา ๒๑ ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มาบังคับใช้แทนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยกระทำเป็นวาระแห่งชาติ

การบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ ในบางครั้งบางกรณีได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่และก่อให้เกิดปัญหาตามมาในขณะที่พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ถูกจัดว่าเป็นกฎหมายที่มีความเข้มข้นน้อยกว่าพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗ เนื่องจากในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดว่าหากผู้ใดต้องหาว่าได้กระทำความผิด อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

แต่กลับใจเข้ามาบดตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำไป เพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และการเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ก็ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมความเห็นต่อพนักงานอัยการ เพื่อยื่นคำร้องต่อศาล โดยหากศาลเห็นสมควรอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหา นั้นเข้ารับการอบรมตามเงื่อนไข ที่ศาลกำหนด ซึ่งจะเป็นผลให้สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องผู้ต้องหา นั้นเป็นอันระงับไป

ทั้งนี้ รัฐบาลต้องแยกผู้ต้องหาออกเป็น ๔ ประเภท ดังต่อไปนี้

ก) ผู้กระทำความผิดที่เป็นแกนนำของขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผน หาทุนในการสนับสนุนการก่อความไม่สงบ

ข) ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้รับนโยบายจากผู้กระทำความผิดตามข้อ ก. มาสู่ภาคปฏิบัติโดยเป็นผู้วางแผนจัดกำลังปลุกปั่นครอบงำทางความคิดโดยการนำหลักศาสนาอิสลามไปบิดเบือนให้ผู้กระทำความผิดตามข้อ ก. หลงเชื่อว่าการเข่นฆ่าผู้ละเมิดหลักศาสนาอิสลามเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักศาสนา

ค) ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้นำนโยบายจากผู้กระทำความผิดตามข้อ ข. มาปฏิบัติในภาคสนาม หรือที่เรียกว่ากองกำลังทั้งที่คิดอาวุธและไม่คิดอาวุธ

ง) ผู้กระทำความผิดที่เป็นกลุ่มผู้สนับสนุนผู้กระทำความผิดตามข้อ ค.

เมื่อแยกประเภทของผู้กระทำความผิดออกดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องแสวงหาความร่วมมือในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีจากผู้กระทำผิดที่อยู่ในกลุ่มปฏิบัติการ ในพื้นที่จนกระทั่งถึงระดับแกนนำ โดยอาศัยมาตรา ๒๑ ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

๔.๒.๔ ยกเลิกบัญชีผู้ต้องสงสัยและเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามาร่วมสร้างสันติสุขภายใต้ นโยบายสมานฉันท์ในลักษณะเดียวกับนโยบายร่วมพัฒนาชาติไทยในอดีต

๔.๒.๕ ทำบันทึกข้อตกลงร่วมระหว่างกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในและ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าจะมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกกรณี

การทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าวอาจจะกระทำร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย (สทช.) สำนักงานอัยการสูงสุด และ ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น

๔.๒.๖ สรรหาบุคลากรที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในพื้นที่

ก. ปฏิรูประบบการคัดสรรข้าราชการที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ให้สามารถคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมโดยพิจารณาจากตัวแปรหลักคืองานในหน้าที่ และจิตสำนึกที่เบิกกว้าง (Put the right man on the right job with the right heart) ในอันที่จะยอมรับความหลากหลายของคนต่างวัฒนธรรม

ข. ใช้กำลังในพื้นที่ที่มีความเข้าใจในสังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ศาสนาของคนในพื้นที่เป็นกำลังหลักในการปฏิบัติหน้าที่ อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่สูงกว่าบุคลากรจากหน่วยที่ประจำการที่อยู่นอกพื้นที่

๔.๒.๗ ให้ความสำคัญกับนโยบายการเมืองนำการทหาร และสั่งการให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อสร้างเอกภาพในเชิงนโยบายให้เกิดขึ้นได้จริง

นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้อำนวยการกองรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรต้องให้ความสำคัญกับนโยบายการเมืองนำการทหาร และสั่งการให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้ง มีการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทางและการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๘ ปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนการดำเนินงานและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ก. สำนักงานตำรวจแห่งชาติและอัยการสูงสุดควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนและอัยการที่มีประสบการณ์สูงเป็นผู้รับผิดชอบคดีความมั่นคง และร่วมกันออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ เพื่อให้มีการปฏิบัติที่สอดคล้องต้องกัน

ข. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรทำ “บันทึกข้อตกลงร่วมกับกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีความมั่นคงเพื่อให้พยานได้รับการคุ้มครองในทุกขั้นตอน” และ “บันทึกข้อตกลงร่วมกับกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับความชัดเจนของการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งสององค์กร” ว่าจะมีกระบวนการทำงานในลักษณะใด ควรแบ่งงานตามพื้นที่หรือตามความเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่ายหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เกิดความสอดคล้องต้องกันในการทำงาน

ค. สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงยุติธรรมควรเร่งผลิตบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ง. อัยการสูงสุดควรใช้อำนาจสั่งไม่ฟ้องในคดีความมั่นคงในกรณีที่การฟ้องคดีนั้นจะไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อกันผู้ต้องหาที่ไม่ใช่ตัวการหรือแกนนำออกไปจากขบวนการก่อความไม่สงบ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจของอัยการสูงสุดที่ไม่เกี่ยวกับมาตรา ๒๑ ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

LIART

จ. หน่วยงานที่ทำงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นหน่วยงานที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีความเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี หลักการศาสนาอิสลาม ตลอดจนวิถีชีวิตมุสลิมอย่างแท้จริง โดยควรได้รับค่าตอบแทนประมาณ ๕๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อคดี จากกองทุนช่วยเหลือที่มีอยู่ อาทิ กองทุนยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ที่ยากจน ซึ่งตั้งโดยกระทรวงยุติธรรม

ฉ. คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมควรออกประกาศจัดตั้งแผนกคดีความมั่นคงขึ้นในศาลชั้นต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรองรับการพิจารณาคดีเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่โดยเฉพาะ

ช. คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมควรออกประกาศจัดตั้งแผนกคดีครอบครัวและมรดกอิสลามขึ้นในศาลชั้นต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวและมรดกที่คู่ความเป็นมุสลิม และให้มีการตรากฎหมายวิธีพิจารณาความเป็นการเฉพาะ

ซ. ประธานศาลฎีกาควรออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการพิจารณาคดีและการสืบพยานหลักฐานคดีเกี่ยวกับความมั่นคง โดยกำหนดให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานทุกชนิดไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้องคดีตามมาตรา ๒๓๗ ทวิ และมาตรา ๒๓๗ ตริ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๔ และ ๕

ฅ. รัฐบาลจะต้องมีนโยบาย แนวทาง กฎระเบียบ และขั้นตอนวิธีการดำเนินการที่ชัดเจนให้กับหน่วยความมั่นคงที่รับผิดชอบในการตรวจสอบข้อมูลและสร้างความชัดเจนให้ผู้ร้องเรียน และประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบอย่างโปร่งใส สามารถติดตามเรื่อง และรับทราบได้ว่าเรื่องที่ร้องเรียนไปดำเนินการอยู่ในขั้นตอนไหน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการปฏิบัติงานที่มีบรรทัดฐานแตกต่างกันของเจ้าหน้าที่รัฐต่อประชาชนทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนว่าการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปอย่างสุจริต ยุติธรรม ตลอดจนเป็นการป้องกันมิให้ผู้ก่อความไม่สงบฉวยโอกาสหยิบยกประเด็นดังกล่าวมาโจมตีและเป็นข้ออ้างในการแบ่งแยกดินแดนและแย่งชิงมวลชน

๔.๒.๕ จัดทำฐานข้อมูลเพิ่มประวัติเกี่ยวกับผู้ก่อเหตุความไม่สงบ มีการตรวจสอบและปรับปรุง แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง สอดคล้องกัน

หน่วยงานด้านการข่าวที่รับผิดชอบและได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติการกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทั้งทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำฐานข้อมูล โดยต้องประสานความร่วมมือกันในการจัดทำฐานข้อมูลเพิ่มประวัติเกี่ยวกับผู้ก่อเหตุความไม่สงบ และให้มีการตรวจสอบและปรับปรุง แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง สอดคล้องกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๔.๒.๑๐ ปรับปรุงสวัสดิการ สร้างคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐไปปฏิบัติภารกิจและเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดนโยบาย แนวทาง และวิธีการในเรื่องของความเป็นธรรมเพื่อปรับปรุงสวัสดิการ สร้างคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐไปปฏิบัติภารกิจและเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่รัฐหันไปใช้แนวทางที่ไม่ถูกต้องแสวงหาผลประโยชน์ เพราะจะเป็นการสร้างปัญหาให้รัฐบาลต้องประสบกับความยากลำบากมากขึ้นในการสร้างความสงบสุขในพื้นที่

๔.๒.๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ.๒๕๒๔ โดย

ก. จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการฮัจย์ เพื่อให้มีเจ้าภาพที่ชัดเจนรับผิดชอบกิจการฮัจย์เป็นการเฉพาะ โดยเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

ข. จัดให้มีเจ้าหน้าที่กงสุลด้านกิจการฮัจย์ประจำสถานกงสุลใหญ่ไทย ณ เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ค. จัดให้มีกองทุนส่งเสริมกิจการฮัจย์เป็นกองทุนหมุนเวียนในสำนักงานส่งเสริมกิจการฮัจย์ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการอันเป็นประโยชน์ต่อกิจการฮัจย์

ง. แก้ไขให้มีบทกำหนดโทษของผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการฮัจย์ที่ฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยกิจการฮัจย์

ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมได้เห็นถึงความตั้งใจจริงของรัฐ ในการออกนโยบายที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประการหนึ่ง และเพื่อให้การดำเนินการกิจการฮัจย์ของประเทศไทยมีมาตรฐานที่เทียบเท่ากับของประเทศในโลกมุสลิม

๔.๒.๑๒ พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาของรัฐให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับสันติศึกษา อิสลามศึกษา และการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนเห็นคุณค่าและสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันปอเนาะและศูนย์อบรมจริยธรรมประจำมัสยิด (ตาคีกา) ซึ่งเป็นสถานศึกษาคัมภีร์ดั้งเดิมของท้องถิ่น

ก. จัดให้มีการบูรณาการระหว่างหลักสูตรสามัญศึกษาและหลักสูตรวิชาการด้านศาสนาให้สอดคล้องกัน

ข. ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเนื่องนอกระบบให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านวิชาชีพเพื่อรองรับเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเป็นผู้ว่างงานซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมากยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการสร้างงาน

LIART

และตลาดแรงงานรองรับ เพื่อลดความเสี่ยงของกลุ่มเยาวชนที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาฐานเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

ก. ยกการปฏิรูประบบการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นวาระแห่งชาติโดยสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งระบบให้มีคุณภาพมากขึ้น

จ. ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมมลายูในคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

ฉ. สนับสนุนให้มีการใช้ภาษามลายูเป็นภาษาที่ใช้ในการปฏิบัติงานและติดต่อราชการ อีกภาษาหนึ่ง

ช. สร้างชุดความรู้เพื่อให้เข้าใจวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้เกิดการยอมรับอัตลักษณ์ในความเป็นคนเชื้อสายมลายูปาดานีของคนในพื้นที่

๔.๒.๑๓ พัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

ก. จัดให้มีการบริการทางด้านสาธารณสุขให้มากเพียงพอกับปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ โดยการเพิ่มหน่วยพยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งทั้งนี้รัฐต้องมีการวางมาตรการในการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพ มีการสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจและให้อิสระในการปฏิบัติงาน ไม่แทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อประกอบสำนวนการสอบสวน และมีการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่างๆ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อเป็นการป้องกันโรคและเสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง

ข. จัดให้มีธรรมนูญสุขภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ค. สนับสนุนองค์กรและผู้นำทางศาสนาในทุกระดับในการให้ความรู้ตามหลักการอิสลาม เรื่อง สุขภาวะ รวมทั้งความสะอาดจนเกิดความตระหนักที่จะนำไปปฏิบัติใช้ เช่น ใน กุตบะห์วันศุกร์

๔.๒.๑๔ เสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ต่ออัตลักษณ์เฉพาะของคนในท้องถิ่น ตลอดจนสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข

ก. สำหรับคนในพื้นที่ – ควรเปิดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งในลักษณะของเครือข่ายในการร่วมแก้ไขปัญหาคือไป

ข. สำหรับคนนอกพื้นที่ – ควรส่งเสริมให้คนนอกพื้นที่เกิดความเข้าใจในสังคม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์เฉพาะของคนในพื้นที่ ตลอดจนสภาพปัญหาและสถานการณ์ความรุนแรง ด้วยการนำประชาชนในพื้นที่ไปสื่อสารกับประชาชนในสังคมใหญ่ในลักษณะที่คล้ายกับชุดวัฒนธรรม ตลอดจนผ่านการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ควรเสนอในแง่มุมอื่นที่มีใช้เรื่องของความรุนแรงเพียงมิติเดียวด้วย แต่ควรเน้นการนำเสนอประเด็นที่มุ่งทำให้เกิดความเข้าใจลักษณะเฉพาะทางสังคม และวัฒนธรรมของคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๒.๑๕ ส่งเสริมให้มีศาสนเสวนาทั้งระหว่างต่างศาสนา (Interfaith Dialogue) และภายในศาสนาเดียวกัน (Intra-faith Dialogue)

ส่งเสริมให้มีการพูดคุยเสวนากันระหว่างศาสนาต่างๆ เพื่อให้ศาสนิกชนที่นับถือศาสนาแตกต่างกันนั้นสามารถร่วมพูดคุยกันเพื่อนำหลักการทางศาสนาของตนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธีได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเสวนากันภายในกลุ่มผู้นับถือศาสนาเดียวกันเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเสียก่อนด้วย

๔.๒.๑๖ ส่งเสริมบทบาทของกลุ่มพลังวัฒนธรรมในพื้นที่ ด้วยการสนับสนุนให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งในชุมชน และเกิดเครือข่ายการพัฒนาาร่วมกันระหว่างชุมชน นอกจากนี้ ควรมีนโยบายให้ผู้ทรงคุณวุฒิมุสลิมเข้าไปเป็นคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อดูแลนโยบายที่เกี่ยวข้อง และมีสตรีมุสลิมผู้ทรงคุณวุฒิเข้าไปมีบทบาทในคณะกรรมการอิสลามทุกระดับในประเทศ รวมถึงในคณะกรรมการแห่งชาติของสำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๔.๒.๑๗ เสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาชีพและรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อย และผู้ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ให้พึ่งพาตนเองได้

ก. ระยะเร่งด่วน

- ๑) ให้กระทรวงการคลังพิจารณากำหนดมาตรการช่วยเหลือ เช่น มาตรการลดภาษีช่วยเหลือค่าสาธารณูปโภค จัดสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น
- ๒) บริหารจัดการแรงงานต่างด้าว เพื่อช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานแก่ผู้ประกอบการ
- ๓) ให้หน่วยงานของรัฐสำรวจจำนวนคนยากจน และให้รัฐจัดงบประมาณช่วยเหลือ ในลักษณะเป็นอุปถัมภ์ใช้จ่ายเป็นรายเดือนตามความเหมาะสม

LIART

ข. ระยะปานกลาง – ระยะยาว

- ๑) พัฒนาความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ รวมถึงความมั่นคงในการดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมายคนจนทุกกลุ่มอาชีพ รวมถึงกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ๒) อนุรักษ์และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในทะเลและพื้นที่ป่า และให้ขยายเขตห้ามทำการประมงจาก ๓,๐๐๐ เมตร เป็น ๕,๔๐๐ เมตร พร้อมจัดสร้างแนวปะการังเทียมขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง

๔.๒.๑๔ พัฒนาคุณภาพคนเพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลในระดับปัญญาชนที่เป็นมันสมองของประเทศ

ก. ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมาเลเซีย และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับความต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ข. พัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลในระดับปัญญาชนที่เป็นมันสมองของประเทศ เช่น กลุ่มนักศึกษาในพื้นที่ที่ได้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ โดยให้โอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงก้าวหน้าให้กับตนเอง ชุมชนท้องถิ่น และสังคมไทยโดยรวม

๔.๒.๑๕ เสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจของพื้นที่และการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ

- ก. ระยะเร่งด่วน – ให้รัฐบาลสนับสนุนการพัฒนาและก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมฮาลาลปัตตานีให้สำเร็จโดยเร็ว
- ข. ระยะปานกลาง - ระยะยาว

- ๑) เร่งรัดการดำเนินการตามแผนพัฒนาพื้นที่พิเศษห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นรูปธรรมโดยเร่งด่วน ในเรื่องดังต่อไปนี้
  - ๑.๑) ขยายฐานการผลิตด้านการเกษตรให้หลากหลาย เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ และเชื่อมโยงกับการตลาด

- ๑.๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางด้านการคมนาคมขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภค เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า และการบริการ
- ๑.๓) ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนา โดยเร่งรัดการดำเนินการภายใต้ กรอบโครงการ IMT-GT โดยเฉพาะการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจ สงขลา- ปีนัง เมดาน (Economic Corridor)
- ๑.๔) สร้างโอกาสใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ ด้วยการเปิดประตูทางทะเล สู่นานาชาติ โดยเร่งรัดการสร้างสะพานเศรษฐกิจสงขลา-สตูล (Land Bridge) และการพัฒนาชุมชนเมืองศูนย์กลาง ณ จุดที่เป็น Gateway
- ๑.๕) เร่งรัดดำเนินการแผนงานโครงการที่สำคัญ (Flagship Project) เช่น โครงการก่อสร้าง/ปรับปรุงโครงข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่งและสนามบิน โครงการพัฒนาสถาบันฮาลาล โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค บริเวณค่านชายแดน โครงการพัฒนาผลิตผลทางการเกษตร และการพัฒนา พืชพลังงาน โครงการจัดทำผังเมืองและผังเฉพาะชุมชน และโครงการพัฒนา เขตอุตสาหกรรมจังหวัดนราธิวาส และปัตตานี

๒) พัฒนาการลงทุนและการค้ากับประเทศมุสลิม โดยการหาแนวทางการระดมทุน และการสนับสนุนให้ธนาคารอิสลามเข้ามาส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่

ก. ข้อเสนอเชิงมาตรการ เช่น การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ การขยายเขตพัฒนาพิเศษ หรือเขตพื้นที่เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ลงทุนในพื้นที่ให้มากกว่า เขตอื่นๆ โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์ด้านภาษี และการออกพระราชบัญญัติรองรับเขตพัฒนาเฉพาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้บริหารจัดการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีเอกภาพ และมี ประสิทธิภาพโดยมีองค์กรและกลไกรองรับ

๔.๒.๒๐ เสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การประชุมโลก มุสลิม (Organization of Islamic Conference, OIC) สันนิบาตมุสลิมโลก (Muslim World League) และองค์การสหประชาชาติ รวมทั้งให้ความสำคัญกับผู้นำกลุ่มพลังวัฒนธรรมในประเทศที่มีศักยภาพ และคนไทยมธายุปาตานีในต่างประเทศ (Pattanian Overseas) ในการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาภัยกับโลกมุสลิม

ประชาคมโลกเหล่านี้ได้ติดตามเฝ้ามองสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอย่างใกล้ชิด ดังนั้น การทำความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลกับองค์กรระหว่างประเทศต่างๆเหล่านี้ให้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ถูกต้องตามความเป็นจริงจึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังต้องทำความเข้าใจ ให้เกียรติ และเห็นคุณค่าของคนไทยมลายูปาตานีที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ รวมทั้ง ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนนักศึกษาไทยในประเทศตะวันออกกลางและประเทศมุสลิมอื่นๆ โดยไม่หวาดระแวงว่าจะเป็นแนวร่วมของกลุ่มขบวนการ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะสามารถเป็นกำลังสำคัญยิ่งของประเทศในการพัฒนาพื้นที่ได้ในอนาคต

บทที่ ๕

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

จากสถานการณ์ความเป็นจริงในปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และสาเหตุพื้นฐานของปัญหา การกำหนดกรอบคิด และข้อเสนอแนะที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูล และผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการทั้ง ๓ คณะนั้น สามารถกล่าวได้ว่าปัจจัยของความสำเร็จที่เป็นปัจจัยร่วมและเป็นจุดตั้งต้นของปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้ง ๕ ประการ ที่จะทำให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีผลบรรลุผลได้จริง คือ รัฐบาลต้องเห็นความสำคัญของผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการนี้ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง จริงจังและต่อเนื่องในทุกด้านอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้การขับเคลื่อนและผลักดันให้ข้อเสนอการแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามข้อเสนอของคณะกรรมาธิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในอันที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติตามข้อเสนอดังกล่าว ดังต่อไปนี้

๕.๑ การส่งสัญญาณของรัฐบาลในเรื่องทิศทาง นโยบาย และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เข้มข้นจริงจัง ชัดเจน เป็นเอกภาพ และเป็นรูปธรรม ที่ยึดหลักปฏิบัติด้วยแนวทางการเมืองนำการทหาร โดยเฉพาะการนำหลักการทางศาสนาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและใช้หลักสันติวิธีอย่างจริงจัง ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา และเน้นการใช้หลักนิติบัญญัติ

๕.๒ การจัดทำข้อมูลความจริงของสถานการณ์และความเป็นจริงของปัญหาให้มีความสมจริง ชัดเจนและเป็นชุดเดียวกัน ที่ถูกยอมรับจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อป้องกันความสับสนในเรื่องทิศทางและการตีความสถานการณ์ปัญหาอันจะส่งผลโดยตรงต่อเอกภาพของทิศทางและนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเอกภาพในการปฏิบัติ ทั้งนี้ จำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานของความใจกว้างและความไว้วางใจ

๕.๓ การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ และกระบวนทัศน์ในการแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจากที่เคยมองปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาความมั่นคงของรัฐในมิติเดียว จำเป็นต้องเปลี่ยนเป็นมิติความมั่นคงของประชาชน และเพิ่มมิติด้านสังคมวัฒนธรรมควบคู่กับมิติความมั่นคงด้วย รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการต่อสู้ด้วยยุทธศาสตร์สันติวิธีที่มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้ การดำเนินการทุกด้าน ต้องเริ่มต้น

จากการไม่มีอคติและยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของการเคารพให้เกิดริติและตระหนักในคุณค่าของอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ที่มีความหลากหลายภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

๕.๔ ระบบการจัดสรรงบประมาณที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์สันติวิธี และในมิตินี้ความมั่นคงของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงไม่ใช่เพียงรูปแบบ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดทำแผนงานและโครงการที่ต่อเนื่อง ชัดเจน ทันเวลา และทันสถานการณ์ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และครบวงจร

๕.๕ การจัดตั้งและ/หรือพัฒนาองค์กรแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความชัดเจนและมีเอกภาพ ทั้งในเรื่องยุทธศาสตร์ สถานภาพ บทบาทหน้าที่ และการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้เกิดพลังต่อการแก้ไขปัญหา และจะมีผลต่อการประหยัคทั้งในเรื่องงบประมาณและกำลังคน

๕.๖ การปฏิบัติตามกฎหมายด้วยหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความเป็นธรรม ในสังคม ตลอดจนการทบทวนและแก้ไขกฎหมายเพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ที่ควรมีการตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อตรวจสอบตัวบทกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายพิเศษว่ามีความจำเป็นเหมาะสมเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการเร่งรัดสะสางคดีสำคัญ ๆ ที่เป็นเงื่อนไขและกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนโดยตรง

๕.๗ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการร่วมคิด กำหนดนโยบาย และดำเนินการ ตลอดจนติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการในลักษณะของภาคีเครือข่ายสนับสนุนการแก้ไขปัญหา ด้วยการให้ภาควิชาการ ภาคผู้นำศาสนา ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับอย่างแท้จริงจากรากฐานราก มิใช่เฉพาะระดับผู้นำชุมชนเท่านั้น เพื่อให้เกิดพลังที่แรงพอต่อการสร้างความตระหนักในปัญหา และต่อการสร้างพลังร่วมกันในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา โดยใช้จุดแข็งที่เป็นต้นทุนทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนาหรือทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ เช่น นักศึกษาไทยมุสลิมที่จบการศึกษาและที่กำลังศึกษาอยู่ในต่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ นโยบายใดที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องถูกนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องด้วย

๕.๘ การรณรงค์อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อปรับกระบวนทัศน์ของคนในสังคมใหญ่ ให้เข้าใจความเป็นจริงของปัญหา สถานการณ์ และแนวทางแก้ไขปัญห ด้วยสันติวิธี ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญห เป็นการผนึกกำลังของคนในชาติในอันที่จะสร้างภูมิคุ้มกัน ไม่ให้ติดกับดักของการสร้างกระแสกระตุ้นให้ใช้ความรุนแรงและความเชื่อที่ว่าสันติวิธีนั้นเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญห

๕.๙ การให้ความสำคัญกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการแก้ไขปัญหความไม่สงบ เพื่อให้มีเวทีหารือทั้งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ในอันที่จะเป็นช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง และเลือกใช้ความรุนแรง ด้วยการปรับความเข้าใจกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายในทุกระดับอย่างเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตระหนักว่า ถึงแม้อุดมการณ์ไม่เปลี่ยนแต่ก็ควรต้องยุติการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จเหล่านี้จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีการฟื้นคืนความไว้วางใจและความมั่นใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับประชาชน เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าให้ความร่วมมือกับรัฐ ไม่ไว้วางใจทั้งรัฐและกลุ่มขบวนการ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับประชาชนก็มีรอยปริแยกกันมากขึ้นทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งจะเป็นอีกอุปสรรคหนึ่งต่อความสำเร็จของการแก้ไขปัญห ดังนั้น หากต้องการให้การแก้ไขปัญหสามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐจำเป็นต้องเร่งสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและความมั่นใจกันระหว่างรัฐกับประชาชนให้ฟื้นคืนกลับมาให้ได้ในระดับที่เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการแก้ไขปัญหของรัฐบาล เพื่อ “ปลดล็อก” ของการแก้ไขปัญหทั้งปวง โดยการแสดงให้เห็นถึงความจริงใจที่เป็นรูปธรรมของการใช้สันติวิธี อันจะทำให้ปัญหจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขและส่งผลสำเร็จได้ในไม่ช้า

๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

อภิธานศัพท์

- กฎบะฮ์:** คือ คำอบรมหรือธรรมเทศนาที่กล่าวก่อนละหมาดวันศุกร์ หลังละหมาดวันอีดี และละหมาดซุนนัต หรือซุนนะฮ์ อื่นๆ
- ซารีอะฮ์:** หมายถึง กฎหมายอิสลามซึ่งมีที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และจากวจนะและแบบฉบับของนบีมุฮัมมัด
- ซุนหนี่:** คือ คำที่ชาวไทยเรียกมุสลิมส่วนใหญ่ในประเทศไทยซึ่งเพี้ยนมาจากซุนนะฮ์
- ซุนนะฮ์:** คือ แนวทางการปฏิบัติทางศาสนาของศาสดา
- คะโตะยูติธรรม:** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งตุลาการร่วมในการพิจารณาความในเรื่องครอบครัวและมรดกของมุสลิมในศาลสถิตยุติธรรม (นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕) ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๕๔๕
- คาดีกา:** คือ การจัดเรียนการสอนศาสนาอิสลามให้แก่เด็กมุสลิมระดับประถมศึกษาในวันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือในตอนเย็นของวันธรรมดา โดยมักจะใช้สถานที่ของมัสยิดซึ่งจัดการบริหารโดยชุมชน ในปัจจุบันเรียกว่าศูนย์อบรมจริยธรรมประจำมัสยิด (คาดีกา) ซึ่งจัดอยู่ในการศึกษานอกระบบ
- โตะครู:** คือ คำเรียกครูสอนศาสนาในสถาบันศึกษาปอเนาะ มาจากคำว่า “ตวันกูรู” ซึ่งแปลว่า “ท่านครู” ในภาษามลายูเรียกว่า “โตะกูรู”
- ถือศีลอด:** เป็น ๑ ใน ๕ ประการของหลักปฏิบัติ ภาษาอาหรับใช้คำว่า อัศศิยาม แปลว่า การละเว้น การระงับยับยั้ง หมายถึงการละเว้นการกิน ดื่ม เพศสัมพันธ์ การยับยั้งอารมณ์ต่างๆ และอยู่ในความสำรวมในสัมผัสต่างๆ โดยเริ่มแต่รุ่งอรุณจนถึงค่ำ มุสลิมที่บรรลุนิติภาวะต้องถือศีลอดหนึ่งเดือนในแต่ละปีในเดือนรอมฎอนซึ่งเป็นเดือนที่ ๘ ของฮิจเราะฮ์ศักราชที่นับตามจันทรคติ ดังนั้น เดือนรอมฎอนจึงหมุนเวียนไปอยู่ในทุกฤดูกาล มุสลิมไทยบางส่วนใช้คำว่า “ถือบวค” ส่วนภาษามลายูใช้คำว่า “ปอชอ”
- นะญิส:** หมายถึง สิ่งที่ไม่สะอาดซึ่งจำเป็นต้องชำระให้สะอาดตามศาสนบัญญัติ
- บาบอ:** คือ คำเรียกเจ้าของสถาบันศึกษาปอเนาะหรือเป็นคำเรียกพ่อ เรียกโตะครู เรียกผู้อาวุโสที่ประกอบพิธีฮัจญ์แล้ว
- ปอเนาะ:** แปลว่า บ้านหลังเล็กๆ ลักษณะเป็นกระท่อม ปอเนาะจึงเป็นคำที่เรียกสถานศึกษาของชาวมุสลิมในคาบสมุทรมลายู ซึ่งผู้เรียนจะอยู่ประจำที่กระท่อมที่รายล้อมสถานศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปอเนาะเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ปอเนาะส่วนหนึ่งได้จดทะเบียนเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม โดยสอนทั้งสายศาสนาและสายสามัญ ส่วนปอเนาะดั้งเดิมได้จดทะเบียนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ เรียกว่าสถาบันศึกษาปอเนาะสอนศาสนาอิสลาม จำนวน ๑๖ รายวิชา จัดเป็นการศึกษานอกระบบ

ผู้ประกอบการฮัจย์ : คือ ผู้ประกอบกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเดินทางของชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามเพื่อไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ เมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

มัสยิด: คือ ศาสนสถานที่มุสลิมใช้เป็นทีละหมาด โดยถือว่าเป็นบ้านของพระเจ้า มุสลิมเมื่อตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใดจะสร้างมัสยิดไว้เป็นศูนย์กลางของชุมชน มัสยิดนอกจากจะมีการหน้าที่ทางศาสนา แล้วมีการหน้าที่ทางวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองในประเทศไทย มัสยิดที่จดทะเบียนแล้วมีจำนวน ๑๕๐๗ มัสยิด ในจำนวนนี้เป็นมัสยิดที่อยู่ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ถึง ๑๖๘๗ มัสยิด

มลายู: เป็นคำที่ใช้เรียกภาษาสมุทร เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และภาษา สำหรับภาษามลายูที่ใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เรียกว่า ภาษามลายูถิ่น ซึ่งมีสำเนียงแตกต่างจากภาษามลายูกลาง

มลายูปัตตานี: หมายถึง คนเชื้อสายมลายูที่อาศัยในดินแดนปัตตานีดั้งเดิม ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ อีก ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ เทพา จะนะ สะบ้าย้อย และนาทวีในปัจจุบัน ทั้งนี้ มีการสันนิษฐานว่าอาจจะครอบคลุมบริเวณพื้นที่มากกว่านี้

มุสลิม: คือคำที่ใช้เรียกผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีสถานภาพเป็นผู้ครองเรือนและผู้ครองธรรม โดยมุสลิมต้องปฏิบัติตนอยู่ในหลักคำสอนที่สำคัญ ๓ ประการคือ

๑) หลักศรัทธา มุสลิมต้องมีความศรัทธา ๖ ประการคือศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวคืออัลลอฮ์ ในบรรดาโมฮัมมัด ในบรรดาศาสนทูต ในคัมภีร์ที่สำคัญ ในวันแห่งการพิพากษา หรือวันสิ้นโลก และกฎกำหนดสภาวะการณ์จากพระเจ้า

๒) หลักปฏิบัติ ๕ ประการคือ การปฏิบัติตามคำปฏิญาณว่าอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าองค์เดียว และมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตจากพระองค์ การละหมาดวันละ ๕ เวลา การถือศีลอดปีละหนึ่งเดือนในเดือนรอมฎอน การบริจาคซะกาตแก่คน ๘ ประเภท และการประกอบพิธีฮัจย์ ณ นครมักกะฮ์ สำหรับผู้ที่มีความพร้อม

๓) หลักความยำเกรงโดยมีความตระหนักว่าจริยธรรม คุณธรรม และการปฏิบัติทุกอย่างกระทำต่อหน้าพระเจ้าและพระเจ้าทรงเห็น ทรงรู้ในพฤติกรรมนั้นอยู่ทุกขณะ

เราะฎะฮ์: คือ สถานที่อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด

ละหมาด: เป็นสำเนียงไทยที่เพี้ยนมาจากภาษาอูรดูว่า นมาซ ภาษาอาหรับเรียกว่า อัศเศาะลาฮ์ ส่วนภาษามลายูใช้คำว่า ซัมมะฮ์ยั้ง หรือ สะมะยั้ง

ละหมาดวันศุกร์: คือการละหมาดรวมกันที่มัสยิดหรือที่ใดที่หนึ่ง ในช่วงกลางวันของวันศุกร์ โดยมีการกล่าวคุฏบะฮ์ หรือธรรมเทศนาก่อน ละหมาดนี้บังคับเฉพาะผู้ชาย

ละหมาดวันอีด: ในอิสลาม มีวันสำคัญซึ่งเป็นวันรื่นเริงอยู่ ๒ วัน คือวันอีดิลฟิตรี คือ วันเฉลิมฉลองหลังจากเสร็จสิ้นการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และวันอีดิลอฎฮา คือ วันเฉลิมฉลองเนื่องในพิธีฮัจย์ วันทั้งสอง เรียกสั้นๆว่า วัน“อีด” มุสลิมภาคกลางเรียกว่า “วันออกบวช” และ “วันออกฮัจย์” ภาษามลายู ใช้คำว่า “ฮารีรายอป่อซอ” และ “ฮารีรายอฮัจย์” ในวันดังกล่าวมุสลิมจะไปละหมาดอีดรวมกันที่มัสยิด และมีการเยี่ยมเยียนขออภัยกันให้พรแก่กัน

- สภาชวรอ:** คือ คณะบุคคลที่แต่งตั้งโดยคณะผู้นำชุมชนเพื่อทำหน้าที่ในการตัดสินใจต่อกรณีต่างๆ ของบ้านเมือง
- อัลกุรอาน:** คือคัมภีร์ที่พระเจ้าประทานให้แก่มนุษยชาติ ผ่านนบีมุฮัมมัดด้วยภาษาอาหรับที่มีความไพเราะ ซึ่งมุสลิมถือเป็นธรรมนูญสูงสุดแห่งชีวิต ในคัมภีร์ได้กล่าวถึงศาสตร์ต่างๆ และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับ ๓ สิ่งคือ ความสัมพันธ์กับพระเจ้า กับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จุฬาราชมนตรี (ต่วน สุวรรณศาสตร์) แปลคัมภีร์เป็นภาษาไทย จึงทำให้ชาวไทยมุสลิมที่ไม่สามารถเข้าใจภาษาอาหรับได้เอง ได้ทราบใจความของคัมภีร์ และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง เช่น ในคัมภีร์กุรอานสอนไว้ในเรื่อง การรักษาความยุติธรรม ความอดทน การอภัย การให้เกียรติและอยู่ร่วมกันในความหลากหลาย การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หลักเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งการแต่งกายและการรับประทานอาหาร เป็นต้น
- อิหม่าม:** คือ ผู้นำ หมายถึงผู้นำในการบริหารปกครองชุมชนมุสลิม ที่มีมัศยิดเป็นศูนย์กลาง และหมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่นำในการละหมาดรวมกันหลายคน ส่วนโต๊ะอิหม่าม เป็นคำเรียกเพื่อเป็นการให้เกียรติยิ่งขึ้น
- อิสลาม:** คือ นามเรียกศาสนาที่มั่นบีมุฮัมมัด เป็นศาสนทูตจากพระเจ้า ทำหน้าที่ประกาศศาสนา โดยผู้นับถือศาสนาอิสลาม เรียกว่ามุสลิม ซึ่งคำทั้งสองมาจากรากศัพท์เดียวกันที่มีความหมายว่าสันติ นอกจากนั้นอิสลามยังเป็นวัฒนธรรมหรือวิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิม ซึ่งมุสลิมจะอยู่ในสถานภาพของผู้ครองเรือน และผู้ครองธรรม เพราะในอิสลามไม่มีนักบวช
- ออฆามาญ:** เป็นคำภาษามลายู ซึ่งใช้เรียกคนมลายูและเป็นมุสลิม คือชาวไทยมุสลิมในปัจจุบัน
- ออฆะซือเฆ:** เป็นคำภาษามลายู ซึ่งใช้เรียกคนสยาม และเป็นพุทธ หรือชาวไทยพุทธในปัจจุบัน
- อุสตาซ:** คือ คำที่ใช้เรียกครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เป็นชาย ส่วนครูผู้หญิง เรียกว่าอุสตาซะฮ์
- ฮาลาล:** หมายถึง สิ่งที่พระเจ้า (อัลลอฮ์) อนุมัติ เช่นมุสลิมต้องรับประทานอาหารฮาลาล ซึ่งหมายถึงอาหารที่อนุมัติให้รับประทานได้ เช่น สัตว์ที่ผ่านการเชือดโดยกล่าวนามพระเจ้า (อัลลอฮ์) ส่วนอาหารที่พระเจ้า (อัลลอฮ์) ไม่อนุมัติ เช่น สัตว์ที่ไม่ได้ผ่านการเชือดดังกล่าว สุกร สุรา ฯลฯ
- ฮัจญ์:** เป็นหลักปฏิบัติข้อสุดท้ายใน ๕ ข้อที่เป็นข้อบังคับเฉพาะมุสลิมที่มีความสามารถ (ทั้งร่างกาย และทรัพย์สิน ตลอดจนมีความปลอดภัยในการเดินทาง) ต้องปฏิบัติโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ ในช่วงเวลาที่กำหนด ณ สถานที่ต่างๆ ในนครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย หนึ่ง พงนาญกรรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ใช้คำว่า ฮัจญ์
- ฮัจญัจ:** ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์

ภาคผนวก ก

คำกล่าวเปิดการสัมมนาของพันเอก อภิวัฒน์ วิริยะชัย รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง
และปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

Legislative Institutional Repository of Thailand

คำกล่าวเปิดงานสัมมนาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย พันเอก อภิวัฒน์ วิริยะชัย รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง

เรื่อง “วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร”

ในวันจันทร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒

ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

เรียน ท่านรองประธานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณนัจมุดดีน อูมา ท่านวุฒิสมาชิก ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านวิทยากร ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านครับ ขอความสันติสุข ความเมตตากรุณาจากอัลเลาะห์จงมีแต่ท่านผู้เข้าร่วมการสัมมนาทุกท่านครับ วันนี้ผมขอพูดคุยกับพวกเราจากใจของคนไทยคนหนึ่งที่มีความรักชาติบ้านเมือง เหมือนกับพี่น้องชาวไทยมุสลิมใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเป็นปัญหาที่รัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมา ล้วนตระหนักถึงความสำคัญ แล้วก็พยายามดำเนินการแก้ไข แต่เป็นสิ่งที่น่าแปลกใจว่าแก้ไขกันอย่างไร ยิ่งแก้ปัญหาคูเสมือนว่ามันไม่จบลง มันกลับบานปลายมากขึ้น ๆ นั่นก็แสดงว่าการแก้ไขหรือทิศทางในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในแต่ละรัฐบาลนั้นจะต้องมีการปรับปรุง ท่านผู้มีเกียรติที่รักทุกท่านครับ แนวทางในการแก้ไขใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น จะต้องยึดหลักการ ๓ ประการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ก็คือหลักการของความเข้าใจ เมื่อเข้าใจก็จะสามารถเข้าถึง เมื่อเข้าถึงพี่น้องประชาชนได้แล้วก็จะสามารถพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จก็จะเกิดความสันติสุข แต่หลักการทั้ง ๓ หลักการนั้น หลักการแรกเป็นเรื่องยากที่สุดในเรื่องเข้าใจ เราจะต้องเข้าใจอะไรบ้าง อย่างน้อย ๆ จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่สำคัญ ๔ ประการ ประการแรกก็ต้องเข้าใจว่าสาเหตุของปัญหามันเกิดจากอะไร พวกเราที่นั่งในที่นี้ทุกคนทราบดีครับ ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ของรัฐปัตตานี พวกเราต้องยอมรับ ต้องเข้าใจว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมันเกิดจากความคับแค้นใจของพี่น้องชาว ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการถูกกดขี่ข่มเหงจากข้าราชการบางท่านมาโดยตลอด ต้องเข้าใจว่า ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ปัญหาอิทธิพล ปัญหาของเถื่อนยังมีอยู่มาก ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดปัญหามากขึ้น ๆ ตามลำดับ และต้องเข้าใจว่าในอดีตที่ผ่านมาเป็นร้อยปี พี่น้องชาวไทยมุสลิมใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้รับโอกาส ด้อยโอกาสทั้งการศึกษา ด้อยโอกาสทั้งการประกอบอาชีพ ไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมเกียรติ เป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากนั้นจะต้องเข้าใจอะไรบ้างครับ หัวใจหลักของความเข้าใจก็คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องเข้าใจศาสนาอิสลาม ต้องเข้าใจวิถีอิสลาม ต้องเข้าใจว่าหัวใจของอิสลามคือสันติสุข หลักการของอิสลามคือความเสมอภาค หลักการของอิสลามคือความเป็นธรรม

และเมื่อความเป็นธรรมความเสมอภาคเกิดขึ้นสันติสุขก็จะตามมา เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญ ต้องเข้าใจวิถีอิสลามให้ถูกต้อง หลายคนไม่เข้าใจนะครับ ศาสนาอิสลามไม่ได้สนับสนุนให้ผู้ชาวมุสลิมมีภรรยาเกินหนึ่งคน ยกเว้น ในกรณีสังคมสงเคราะห์ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เราเข้าใจผิดพลาดจากศาสนิกชนอื่น ๆ ต้องเข้าใจว่ามุสลิมจะต้องทำละหมาดวันละ ๕ ครั้ง โดยเฉพาะในวันศุกร์ตอนกลางวัน ต้องเข้าใจระบบการศึกษาของอิสลาม ต้องทราบนะครับว่าหน้าที่ของคนมุสลิมทุกคนจะต้องอบรมสั่งสอนลูกหลานของเขาให้เป็นมุสลิมที่ดี เพราะฉะนั้นเด็กมุสลิมทุกคนผมใช้คำว่า จะต้องเรียนศาสนา เมื่อเขาโตขึ้นมาจะต้องนะครับ ถือเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ของมุสลิมทุกคนที่มีภาระหน้าที่ต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า ก็คือต้องเข้าใจว่าโรงเรียนตาดีกา โรงเรียนปอเนาะ หรือในชุมชนมุสลิมทั่วโลกจะต้องมีโรงเรียนสอนศาสนา เป็นความจำเป็นของชีวิตคนมุสลิมทุกคน เพราะฉะนั้นรัฐต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริมครับ ส่งเสริมให้ลูกหลานของเราได้มีโอกาสได้เรียนศาสนาเต็มขั้น สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ หรือในระดับ (พีรคูอิน) เป็นอย่างน้อย แล้วก็ต้องรู้ท่านนบีมุหัมมัด ซอลลาลลอฮูออลัยฮิวาซาลัม ท่านได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ต้องเรียนรู้ตั้งแต่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ นั่นหมายความว่าอย่างไร หมายความว่าอิสลามจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่เกิดยันตาย นั่นก็หมายความว่านอกจากเรียนรู้ทางศาสนาแล้ว คนมุสลิมทุกคนก็ต้องเรียนวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ดำรงตนให้เป็นคนดีในสังคมของประเทศชาติ หน้าที่ของรัฐอยู่ตรงไหนครับ หน้าที่ของรัฐก็ต้องเข้ามาทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งโรงเรียนสอนศาสนา ให้สวัสดิการครูที่สอนศาสนา ให้ท่านสามารถดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี ปัจจุบันนี้ครูสอนศาสนาได้เงินเดือนน้อยมาก ๆ หรือแทบจะไม่ได้เลย อยู่ได้ด้วยอะไรครับ อยู่ได้ด้วยศรัทธาที่มีต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าเท่านั้น นี่เป็นสิ่งที่รัฐจะต้องให้การส่งเสริม รัฐจะต้องสนับสนุนการบูรณาการการเรียนวิชาสามัญเพื่อให้ลูกหลานชาวไทยมุสลิมของเราสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจ นอกจากนั้นจะต้องเข้าใจอะไรบ้าง เข้าใจผลกระทบของการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาในอดีต กรณีหะยีสุหลง โต๊ะมีนา กรณี กรือเซะตากใบ กรณีทนายสมชาย นิลไพจิตร รัฐต้องมีความจริงจังในการหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แล้วก็จะต้องรู้ว่าเมื่อบาดแผลที่มันเกิดขึ้นนั้น บางครั้งไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของข้าราชการเป็นเหตุบังเอิญ แต่เมื่อบาดแผลที่เกิดขึ้นมันร้ายลึกเข้าไปในจิตใจของคนเป็นพ่อเป็นแม่เราจะแก้ไขอย่างไร หลายคนเสียชีวิตไม่เคยไปประกอบพิธีฮัจญ์ รัฐจะต้องสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้จัดคนไปประกอบพิธีฮัจญ์แทน รัฐจะต้องดูแลลูกหลานชาวไทยมุสลิมที่พ่อแม่เสียชีวิต การรับชะกาด จากต่างประเทศ ก็จะต้องเป็นระบบ เคี้ยวผมจะพูดต่อไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้การเยียวยาบาดแผลทางจิตใจเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐจะต้องให้ความจริงจังในการแก้ปัญหา เข้าใจสำคัญประการสุดท้าย คือเข้าใจว่าหลังจากนี้ไปเราจะแก้ไขปัญหาอย่างไร ต้องใช้หลักการสำคัญ ๔ ประการครับ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทั่วโลก หลักการแรกก็คือแก้ปัญหาตามข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงก็คือว่าฝ่ายความมั่นคงต้องรู้ว่าพี่น้องชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ ๘๘.๘๘ เปอร์เซนต์ ไม่ต้องการจะแบ่งแยกดินแดน พี่น้องชาวไทยมุสลิมทุกคนล้วนรักชาติบ้านเมืองเหมือนกับพวกเราคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ต้องรู้ว่าชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ที่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ทั้งนี้ก็ต้องเข้าใจตรงนี้ก่อน แล้วก็แก้ไขปัญหามาตามข้อเท็จจริง ตามสภาพปัญหาที่ผมได้กราบเรียนไปตอนต้น

หลักการที่สอง ก็คือหลักการของความยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ต้องเป็นธรรม โอกาสในการประกอบอาชีพ ความเสมอภาค ความเป็นธรรมในสังคมต้องเกิดขึ้นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

หลักการที่สำคัญประการที่สาม หลักของความมีเมตตาธรรม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย จะต้องแก้ไขปัญหาโดยจิตใจที่มีความเมตตา การปราบปรามนั้นต้องถือว่าเป็นเรื่องสุดท้ายที่จะนำมาปฏิบัติ หากปราศจากความมีเมตตาธรรมแล้วการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่สามารถสำเร็จได้

หลักการสุดท้ายก็คือ หลักของความพอดี ดึงเกินไปก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ หย่อนเกินไปก็แก้ไขปัญหาไม่ได้เช่นเดียวกัน อย่าคิดว่าการใช้งบประมาณมาก ๆ จะทำให้สามารถแก้ไข ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ อันนี้คือความไม่พอดี การแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเงินน้อยหรือเงินมาก แต่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่ผมได้เรียนให้พวกเราได้ฟังไปแล้ว หลักการสำคัญ ๔ ประการนี้เท่านั้นครับที่จะทำให้แก้ไขปัญหาได้

นอกจากนั้นหลักการที่สำคัญมีอีกก็คือการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ที่นี้ในพื้นที่ทุกคน ย่อมรับทราบปัญหาดี ฝ่ายความมั่นคงต้องเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ผมทราบนะครับขณะนี้ รัฐบาลได้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไปพูดคุยกับคนที่คิดว่าเป็นผู้นำจิตวิญญาณของการเกิดปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมถามว่าท่านที่ไปพูดคุยนั้นเข้าใจในสิ่งที่พวกเราได้คุยกันเมื่อที่ที่ผมได้ กราบเรียนไปหรือเปล่า ทำไมไม่ให้คนในพื้นที่ โดยเฉพาะนักการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ที่เป็นคนไทยมุสลิมเป็นผู้ไปพูดคุยเจรจา ไม่ว่าจะเป็คุณเจอะอามิง โต๊ะคาหยัง คุณนัจมุดดีน อูมา คุณอันวาร์ สตาและ ท่านคอกเตอร์พีรยศ ราฮิมมูลา คุณกูเฮง ยาวอสะซัน หรือแม้กระทั่งหมอแวมะฮาดิ แวคาโอ๊ะ ทำไมรัฐไม่ใช่คนอย่างนี้ ผมเรียนตามตรงครับ ผมเคยเป็นเลขานุการรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงกลาโหม ฝ่ายความมั่นคงหลายท่านก็บอกว่าผมจบคอกเตอร์ทางวิศวะ โยธาจะไปรู้เรื่องอะไรกับการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณเป็นนักวิชาการ สิ่งที่ผมบอกอย่างนี้ ผู้ใหญ่หลายคนในฝ่ายความมั่นคงยังไม่ เปิดใจกว้างพร้อมที่จะรับฟัง ต้องเลิกคิดเสียที่ครับ เลิกระแวงสงสัยบรรดานักการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ หรือนักการเมืองท้องถิ่นว่าเขามีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการแบ่งแยกดินแดน เพื่อนของผมที่นั่งอยู่ในที่นี้ หลายท่านครับ ผมขออนุญาตไม่ระบุนามถูกตั้งข้อสงสัย ในที่นี้ผมมองหน้าแล้วไม่ต่ำกว่า ๔ คน ยังไม่ต้อง เลิกครับ มิฉะนั้นการแก้ไขปัญหาก็จะไม่ประสบความสำเร็จ ท่านทั้งหลายครับ ฝ่ายความมั่นคงต้องรู้แน่ว่า การเกิดปัญหาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ไม่ได้เป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธครับ มันเป็นการต่อสู้ทาง ความคิด มันเป็นการต่อสู้ทางความเชื่อ ผู้ก่อความไม่สงบเขาเชื่อว่าสิ่งที่เขานั้นคือการทำญิฮาดก็จะมีโอกาส ได้เข้าไปสู่อ้อมพระหัตถ์ของอัลเลาะห์หรือพระเจ้า เราต้องเปลี่ยนความคิดตรงนี้ให้ได้ โดยใคร ก็โดยผู้ มีจิตวิญญาณในพื้นที่ โดยนักการเมืองพี่น้องชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ต้องมีหน้าที่ในการเจรจาให้เขาเห็นว่าสิ่งที่ ท่านคิดนั้นเป็นเรื่องไม่เป็นจริง เพราะท้ายที่จริงการทำคินันก็คือการประกาศสงครามกับประเทศที่รุกราน ศาสนาอิสลาม ถามว่าประเทศไทยเป็นอย่างไร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ล้วนเป็นอัครศาสนูปถัมภกของศาสนาอิสลาม และทุกศาสนาในประเทศ ท่านทรงรับเป็น ประธานในพิธีมาลิกกลางทุกปีครับ จนกระทั่งพระชราภาพจึงได้ทรงมอบหมายให้พระบรมโอรสาธิราช เสด็จเป็นประธานแทน ต้องไปชี้แจง ไปทำความเข้าใจให้กับผู้ก่อความไม่สงบให้รู้ว่าสิ่งที่ท่านคิดไม่ใช่

สิ่งที่ถูกต้องท่านนบีมุหะมัด ซอลลาลลอฮฺอูลัยฮิซซะลัม ได้กล่าวไว้ว่า เจ้าทั้งหลายต้องรักและตอบแทนบุญคุณแผ่นดินแม่คนไทยทุกคนต้องไปบอกกับเขารับ เพราะลูกหลานของเราเกิดในแผ่นดินไทย ลูกหลานของเราเป็นคนไทยเหมือนกับพวกเราทุกคนที่นั่งอยู่ในที่นี่ เพราะฉะนั้นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติก็คือตอบแทนบุญคุณประเทศไทย ผมทราบดีครับการทำอย่างนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย การเปลี่ยนความคิดของผู้ก่อความไม่สงบไม่ใช่เรื่องง่าย แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนความคิดของผู้ก่อความไม่สงบเป็นเรื่องยาก แต่การเปลี่ยนความคิดของฝ่ายความมั่นคงเป็นเรื่องที่ยากกว่า แล้วถ้าทราบใจผู้ใหญ่ของฝ่ายมั่นคงยังไม่เปลี่ยนความคิดอย่าหวังว่าการแก้ไขปัญหาของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะประสบความสำเร็จโดยง่าย ผมมีเวลาที่จำกัด ผมขอเสนอยุทธศาสตร์หลักในการแก้ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ครับ ศาสนานำการเมือง การเมืองนำการพัฒนา การพัฒนา นำการทหารเท่านั้นจึงจะทำให้การแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปสู่ความสำเร็จ โดยกำหนดยุทธวิธีเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ตามที่ผมได้กราบเรียนไปตอนต้น ต้องขอขอบคุณท่านประธานจัดงานในวันนี้ คือท่านอดีตรัฐมนตรีอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ ขอขอบคุณสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านขอขอบคุณท่านวิทยากรทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ท่านได้ให้ความกรุณากับพวกเรา หวังนะครับว่าผลจากการสัมมนาครั้งนี้จะเป็นการระดมความคิดของผู้ที่มีส่วนร่วมโดยตรง ไม่ว่าจะจัดตั้งประธานกรรมการอิสลามในแต่ละจังหวัด ยังมีรายละเอียดอีกมากครับ อย่างเช่น ผมยกตัวอย่างการที่จะมีส่วนร่วม เป็นไปได้หรือไม่ครับการปกครองในรูปแบบพิเศษจะเกิดขึ้น เป็นไปได้หรือไม่ที่การแต่งตั้งประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในแต่ละครั้งให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ อันนี้คือการให้เกิดอิทธิพลซึ่งกันและกัน พวกเราลองพูดคุยกันหาทางที่จะทำให้เกิดความสันติสุขเกิดขึ้นในชาติบ้านเมืองของเรา ขออ้อเลาะห์ประทานความสำเร็จมายังการสัมมนาในครั้งนี้ ขอขอบคุณทุกท่าน ขอให้ทุกท่าน โชคดีครับ บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้วผมขอเปิดการสัมมนาของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่อง วิกฤติชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร ณ บัดนี้ครับ ขอขอบคุณครับ

คำกล่าวปาฐกถาพิเศษเกี่ยวกับทิศทางการแก้ไขปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้

และกล่าวปิดงานสัมมนาของคณะกรรมการวิสามัญ

โดย ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เรื่อง “วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร”

ในวันจันทร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒

ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

ท่านรัฐมนตรี ท่านประธานและคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ท่านผู้นำทางศาสนา ข้าราชการ พี่น้องประชาชนและท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ
ทุกท่านครับ ก่อนอื่น ผมต้องขอขอบคุณคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จัดให้มีการสัมมนาในเรื่องของ วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไรในวันนี้
ทราบว่า กว่าจะมาถึงการสัมมนาในครั้งนี้ ทางคณะกรรมการก็ได้ใช้เวลาและที่ทุ่มเทกำลังอย่างมาก
ในการศึกษาปัญหาค่าง ๆ ซึ่งอย่างที่ เราได้ฟังจากคำรายงาน ได้มีการแบ่งออกเป็นถึง ๘ คณะอนุกรรมการ
เพื่อศึกษาให้ครบถ้วนในทุกแง่มุม ทุกมิติ ของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และก็จากการที่ ผมเองได้อยู่ในสภา
ผู้แทนจนถึงวันนี้มาเป็นเวลากี่ ๑๗ ปี ก็ได้เห็นอย่างชัดเจนถึงความเอาใจใส่ของเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรทั้งในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกจำนวนไม่น้อย ที่มองเห็นว่า
ปัญหานี้ เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องสำคัญและก็เป็นเรื่องที่ได้สร้างความทุกข์ ให้กับประชาชนคนไทยทั้งในและนอก
พื้นที่มาเป็นเวลานาน ผมอยากจะเรียนว่า การทำงานของท่านคณะกรรมการ ขอแสดงความชื่นชม ที่ท่าน
ได้พยายามได้ให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ในการแบ่งปันประสบการณ์ ระดมความคิดเห็น แล้วก็เปิด
โอกาสให้มีการแลกเปลี่ยน อย่างที่ การจัดการสัมมนาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ผมมองไปรอบๆห้อง นะครับ เห็นทั้ง
ฝ่ายการเมืองระดับชาติ และก็มีระดับท้องถิ่น มองเห็นทั้งข้าราชการ ทั้งฝ่ายความมั่นคง ฝ่ายปกครอง ฝ่ายที่
ทำงานทางด้านการพัฒนา เห็นองค์กรเอกชน ที่ได้ให้ความสนใจ ติดตามเรื่องนี้ แม้กระทั่ง การมีผู้เชี่ยวชาญ
ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการยุติความขัดแย้งในต่างประเทศ เข้ามาร่วม เหล่านี้ ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีนะครับ
แล้วก็บ่งบอก ถึงการให้ความสำคัญต่อปัญหานี้จากทุกฝ่าย แล้วก็ที่แสดงความชื่นชมนี้ คงไม่ใช่โดยมารยาท
นะครับ เพราะต้องเรียนว่า ก็ไม่บ่อยนักที่เราเห็นการจัดสัมมนาโดยคณะกรรมการที่ได้รับความร่วมมือ
ได้รับความสนใจ แล้วก็ใช้เวลาสั้น เรียกว่ามากทีเดียว ในการที่จะทำสิ่งนี้ บังเอิญในช่วงที่มีการถ่ายทอดนี้
ท่านผู้ชมที่อยู่ทางบ้าน ก็เลยไม่มีโอกาสได้รับทราบถึงผลผลิตของคณะอนุกรรมการนะครับ ซึ่งได้มีการ
รายงานมาโดยลำดับ ผมเองก็ จะใช้โอกาสในการที่ได้พูดจากับพี่น้องในส่วนนี้เชื่อมโยง เข้าไปถึงงานต่างๆ
ที่ได้รับเสียงสะท้อนมาแต่อยากจะเริ่มต้นอย่างนี้ครับว่า ปัญหาในเรื่องความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ทุกท่านทราบว่า มันไม่ใช่ปัญหาใหม่ เอาละ เราอาจจะถกเถียงกันนะครับ หลายครั้งก็ในทางการเมือง
ก็ถกเถียงกันค่อนข้างรุนแรงว่าปัญหานี้ มันรุนแรงขึ้นมา มีสาเหตุมาจากอะไร เมื่อไหร่ แต่ข้อเท็จจริงที่เรา

ปฏิเสธไม่ได้ ก็คือว่า ปัญหาที่มีรากฐานที่ยาวนานมาจากประวัติศาสตร์ และเราก็คงไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ ถ้าเราไม่ยอมรับและเผชิญกับข้อเท็จจริง ประวัติศาสตร์ก็มีมิติของความซับซ้อนหลายเรื่อง ที่ผูกพันเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา การพัฒนา หรือความรุนแรง หรือความขัดแย้ง ในหลายยุคหลายสมัยหลายช่วง แต่ว่าในขณะที่เดียวกัน สิ่งที่เราก็คงต้องยอมรับก็คือว่าในอดีตหลายช่วง ในประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกัน แม้ปัญหานี้ จะเป็นปัญหาที่มีการฝังรากลึกมากก็ตามแต่หลายยุคหลายสมัย การดำเนินนโยบายที่ถูกต้องและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก็สามารถที่จะลด หรือบรรเทาปัญหานี้ได้มากจริงอยู่ ไม่เคยมีช่วงไหนหรือครั้ง ที่เราพูดได้เต็มปากเต็มคำว่า เหตุการณ์สงบ เป็นปกติ แต่ก็ก็เป็นความจริง เช่นเดียวกันว่า ในบางยุค บางสมัย เหตุการณ์ความไม่ปกติก็เกิดขึ้น น้อยมาก ซึ่งก็ต้องยอมรับว่า ตลอดระยะเวลาประมาณสี่ห้าปีที่ผ่านมา เราไม่ได้มีโอกาสที่จะได้สัมผัสกับบรรยากาศเช่นนั้น และก็เป็นตัวที่บ่งบอกว่า การแก้ไขปัญหาหรือการคลี่คลายปัญหาในครั้งนี้ คงจะต้องใช้เวลา ใช้ความอดทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางที่ถูกต้อง จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและที่ใช้ความอดทนที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านั้น ก็คือว่า จากการติดตามสภาพปัญหาต่าง ๆ ต้องยอมรับว่า จะแก้ปัญหานี้สำเร็จ จะต้องแก้ปัญหาลำเร็จทั้งใน และนอกพื้นที่ พุคเช่นนี้ หลายคนอาจจะสงสัยว่า ทำไมปัญหาซึ่งอยู่ในสามหรือห้า จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องแก้ในพื้นที่ คำตอบก็คือว่า รากฐานของปัญหาส่วนหนึ่ง ก็คือ เกิดจากช่องว่างที่เกิดขึ้นกับคนที่อยู่นอกพื้นที่ และอาจจะไม่มีความเข้าใจสภาพปัญหาในพื้นที่ ก็จึงไม่สามารถ เป็นแรงสนับสนุน ให้การแก้ไขปัญหา ที่ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ เกิดขึ้นได้ ดังนั้น งานที่จะต้องทำนะครับ ไม่ใช่งานในพื้นที่เท่านั้น แต่งานนอกพื้นที่ ซึ่งทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะในฝ่ายการเมือง ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติเอง จำเป็นที่จะต้องทำ ซึ่งก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ผมต้องขอแสดงความขอบคุณฝ่ายนิติบัญญัติที่ได้ทำงานในเรื่องนี้ ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพครับ เหตุการณ์ความรุนแรงในช่วงระยะเวลาสี่ห้าปีที่ผ่านมา ผมคิดว่าทุกคนจะรับรู้ รับทราบ เหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ หลายเหตุการณ์ ที่เสมือนทำให้ปัญหานี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และต้องยอมรับว่า เหตุการณ์ความรุนแรงเหล่านี้ ไม่ได้ปรากฏเป็นข่าวสารต่อประชาชนในประเทศไทยเท่านั้น ยังเป็นเรื่อง ที่ได้รับความสนใจไปทั่วโลก แล้วก็ยังเป็นสิ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยโดยรวมด้วย ซึ่งก็หมายความว่า การทำงานในเรื่องนี้ นอกจากทำในพื้นที่ ทำนอกพื้นที่แล้ว การทำความเข้าใจกับมิตรประเทศ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในโลกมุสลิม หรือ แม้กระทั่งประเทศในตะวันตก ซึ่งก็ได้ให้ ความสนใจ ใส่ใจต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นพิเศษ ก็เป็นงานที่ต้องทำผมยอมรับครับว่า นับแต่วันแรก ที่ได้เข้ามา รับผิดชอบในฐานะนายกรัฐมนตรี มีความรู้สึกหนักใจ เพราะรู้ว่า หลายครั้ง คนก็คาดหวังว่า การเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายจะสามารถนำไปสู่การเห็นผลเป็นรูปธรรม ได้อย่างรวดเร็วทันใจ แต่ผมเชื่อว่า ทุกท่านที่ได้เคยติดตามศึกษาปัญหาในส่วนนี้ จะทราบดีว่าเป็นไปไม่ได้ และถ้าไปคาดหวัง ไปคาดหวังไปกดดัน เช่นนั้น จะไม่มีวันสำเร็จ เหมือนความผิดพลาดว่าหากคิดว่า ถึงยุคหนึ่ง ปัญหาในเรื่องความไม่สงบมีน้อยแล้ว สามารถที่จะใช้ลักษณะของการเข้าเผด็จศึก โดยการใช้ความรุนแรง ให้เบ็ดเสร็จ จะแก้ปัญหาลงท้ายมันไม่ใช่ กลับกลายเป็นจุดพลิกผัน ที่ทำให้วงจรของความรุนแรงกลับคืนมา เพราะฉะนั้น มาถึงวันนี้ สิ่งที่ผมต้องขอความเข้าใจในเบื้องต้นก็คือว่า เราไม่อาจที่จะ เนรมิตให้เกิดความ

สันติสุข ความสงบขึ้นมาได้ ภายในระยะเวลาสั้น ๆ แต่เราจำเป็นต้องทำงานอย่างต่อเนื่องด้วยทิศทางที่ชัดเจน เพื่อที่จะค่อย ๆ ลดปัญหาลงไปถามว่า ที่สุดแล้ว อะไรที่จะทำให้เกิดความสงบสุข ว่ากันไปแล้ว ในเชิงคำตอบมันอาจจะไม่ได้แตกต่างไปจากเวลาที่เรากำลังแก้ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องอื่น ๆ หรือในพื้นที่อื่น ๆ ความสมัครสมานสามัคคี ความสามัคคีที่เกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายมองว่า ตนเองได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติจากทุกฝ่าย ได้รับความจริงใจในการที่จะอยู่ร่วมกันแล้วก็มีเป้าหมายร่วมกันในการที่จะพัฒนาในส่วนของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติของตัวเอง อันนี้คือ หัวใจสำคัญที่สุด ถ้าเราไม่ชัดเจนในแง่ของหัวใจสำคัญของปัญหาตรงนี้ เราก็จะวิ่งไล่แก้ปัญหา ไม่จบไม่สิ้น ถ้าเรามองแล้วว่า มันเป็นเรื่องของแล้ว การบังคับใช้กฎหมาย ถ้าเรามองเป็นเรื่องของแล้วการทุ่มเงินลงไป แล้วจะได้คำตอบ นั่นไม่ใช่คำตอบสุดท้ายคำตอบสุดท้าย ก็คือ การชนะใจประชาชนในพื้นที่ทุกคน ที่ได้มองเห็นว่า การอยู่ร่วมกันในผืนแผ่นดินไทยตรงนี้ คือการอยู่ร่วมกัน บนความเสมอภาคเท่าเทียม บนความเป็นธรรมและบนการให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพในความแตกต่างหลากหลาย ที่ฟังจะมีตามธรรมชาติของมนุษยชาติก็คือหัวใจ แต่จากสถานการณ์วันนี้ไปถึงตรงนั้น จะทำอย่างไร อันนี้คือความท้าทาย ผมเรียนว่ารัฐบาลเข้ามา สิ่งแรกที่ต้องเร่งแก้ปัญหา ก่อน คือปัญหาเฉพาะหน้า เรามองเห็นชัดเจนครับว่าหลายสิ่งหลายอย่าง แม้มีความตั้งใจดี จากรัฐบาลในอดีต แต่ว่า ยังไม่ลงตัว สอ.บต.ซึ่งเคยเป็นกลไกสำคัญ และก็มีส่วนอย่างมาก ในการนำความสงบในพื้นที่ หรืออย่างน้อยที่สุดก็คือว่า การลดปัญหาความรุนแรงลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากที่ถูกละทิ้งไปแล้วก็มีความพยายามที่จะรื้อฟื้นขึ้นมา ต้องยอมรับ นะครับ ผมเชื่อว่า ท่านผู้อำนวยการนั่งอยู่ตรงนี้ก็ยอมรับว่า ยังไม่สามารถที่จะกลับไปสู่อารมณ์ภาพของการเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาเหมือนกับในอดีตรัฐบาลก่อนมีความตั้งใจว่า ขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตรงนั้นจำเป็นจะต้องได้รับการส่งเสริมบำรุง ก็มีมติสำคัญ เช่น เพิ่มเบี้ยเลี้ยงภัย ๑,๐๐๐ บาท เป็น ๒,๕๐๐ บาท แต่ปรากฏว่า การจัดงบประมาณยังไม่รับกัน เงินก็ยังไม่ลงไป ประชาชนซึ่งมีความคาดหวังกับโครงการพัฒนาหลายโครงการ ก็ผิดหวัง เพราะบางที มีโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน แต่ว่าได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบหากคนไปทำงานตรงนั้นไม่ได้ สุดท้ายโครงการเดินไม่ได้ระบบราชการก็อาจจะบอกว่า ทุกอย่างหยุดชะงัก แล้วถึงงบประมาณที่ตั้งใจจะลงไปพัฒนาในส่วนนั้นก็หายไปทีอื่น ความไม่เข้าใจกัน นะครับ ในเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ และที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจำนวนมากนะครับ และที่มากจริง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ แม้ผู้นำในองค์กรจะมีความตั้งใจที่ดี ยืนยันว่าต่อไปนี้ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่นั้นจะเป็นไปตามกรอบ เป็นไปตามกฎหมาย เป็นไปตามหลักของมนุษยชน สิทธิมนุษยชน แต่คนหนุ่มมาก มันก็เกิดเหตุการณ์การพลาด อาจจะเกิดจากความเครียดอาจจะเกิดจากบุคคลซึ่งไม่ทำตามกติกา กฎเกณฑ์ขององค์กร มันเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ก็ถูกนำไปขยายผลได้ ไม่นับเหตุการณ์หลายอย่าง ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ แต่ว่า ก็ไม่รับการชำระสะสางให้เสร็จสิ้น ครบถ้วนกระบวนการความแต่อย่างหนึ่ง ซึ่งต้องบอกเช่นเดียวกันนะครับว่า เรื่องต่างๆเหล่านี้ บางทีไม่ใช่ปัญหาเฉพาะของพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้เลย ปัญหาหลายปัญหาที่ผมพูดขึ้นมา เกิดขึ้นที่อื่นด้วยครับ ความล่าช้าของระบบราชการ ความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรม ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการนโยบาย ผมว่า คนอีกเจ็ดสิบกว่าจังหวัดก็ยืนยันได้ว่าในจังหวัดตัวเองก็มี แต่ว่า พอเกิดขึ้นในพื้นที่

ก็มักจะถูกหยิบยกไปขยายผล จากฝ่ายที่เป็นฝ่ายตรงข้ามได้ อันนี้ต้องยอมรับ ผมเห็นรูปธรรมชัดเจนเลยครับ เหตุการณ์เร็ว ๆ นี้ครับเหตุการณ์นมเสีย ไม่ได้เสียเฉพาะในสามจังหวัดนะครับ เสียทุกภาคเลยครับ แต่ว่าพอเกิดขึ้นในสามจังหวัด ก็มีการไปขยายผล ทำนองว่า นี่คือรูปธรรมของรัฐไทยที่ไปก่อกวนแล้ว อันนี้ครับ ที่อยากจะขอความเข้าใจเช่นเดียวกันว่า หลายปัญหาที่เกิดขึ้นในสามจังหวัด กรุณาอย่ามองว่าเป็นปัญหาเฉพาะของพื้นที่ แม้แต่สถิติความรุนแรงของเหตุการณ์หลายเหตุการณ์จะเป็นระเบิด จะเป็นการฆ่ากัน หลายกรณี ผมก็ทราบว่าต่อมา ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสามจังหวัดเป็นการเฉพาะ แต่ว่าก็เหมือนกับอาชญากรรมที่อื่นแต่ทั้งหมดนี้ ไม่ได้หมายความว่า ปัญหาเฉพาะไม่มี เพียงแต่อยากจะบอกว่า พื้นที่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อย่ามองว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นปัญหาเฉพาะ ที่มีใครไปมุ่งฆ่าเค็ม ในพื้นที่ของท่าน ผมยืนยันว่าไม่ใช่อย่างนั้น แต่ปัญหาเฉพาะของท่านมี และผมเข้ามา ผมก็พยายามสะสางหลายเรื่องนะครับ ยกตัวอย่างเช่น เรื่องแรกในแง่ขององค์กร วันนี้คณะอนุกรรมการฝ่ายที่ดูแลเรื่องการเมืองการปกครองก็ค่อนข้างสรุปชัด ว่าเราจำเป็นต้อง มีการปรับในเรื่องขององค์กรกันอีกครั้งหนึ่ง ก็ตรงกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายของรัฐบาล ก็คือการจะมืองค์กรขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ที่ทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือดูแลในเรื่องของการเมืองการปกครองในพื้นที่สามจังหวัด ซึ่งการปรับองค์กรครั้งนี้ ก็ชัดเจนเช่นเดียวกันว่า ต้องเชื่อมโยงกลับมาสู่ฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายนโยบาย เพราะนั่นคือหลักประกันของความรับผิดชอบต่อพี่น้องประชาชนในพื้นที่ด้วย ก็เป็นไปตามหลักของกระบวนการประชาธิปไตย แต่ว่าแน่นอนครับ ในภาวะซึ่ง มีเหตุการณ์ค่อนข้างเข้มข้นต่อเนื่องมา การจะปรับองค์กรครั้งนี้ทันทีทันใด ไม่ใช่เรื่องที่สามารถทำได้ง่าย และไม่ใช่เรื่องที่ทำแล้วจะไม่มีความเสี่ยง ดังนั้นรัฐบาลก็ต้องทำเป็นลำดับ เป็นขั้นเป็นตอน เช่น เมื่อหลักสำคัญของการที่จะเอาแกนนี้เป็นแกนหลัก ก็คือการเอาเรื่องของการเมืองและการพัฒนาเข้าแก้ไขปัญหา เรายังไม่สามารถออกกฎหมายฉบับใหม่ได้ เราเริ่มต้นจากการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีพิเศษ ที่ดูแลเรื่องกระบวนการพัฒนาพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมก็เรียนว่า พอจัดตั้งขึ้น ผมก็ได้พารัฐมนตรีที่อยู่ในคณะนี้ไปในพื้นที่ แล้วก็เรียนว่ายังไม่ต้องคิดเรื่องนโยบายอะไรใหญ่โตเลยนะครับ แค่งงไปในพื้นที่ เดินลงไป พบกับประชาชน ผมว่าไม่เกินสิบห้า นาทีหรือครึ่ง ชม. จดหมายร้องเรียนเท่านี้ครับ จากทุกกลุ่มเลย เพราะฉะนั้นก็ต้องมาไล่เรียง ไล่ดูว่า จะแก้ไขปัญหาอย่างไร เช่น เบียดเบียนภัย วันนี้ใกล้เรียบร้อยแล้วครับ ผมก็ไล่ถามดูไป ในภาวะที่เศรษฐกิจไม่ค่อยเอื้ออำนวยนะครับ ปัจจัยว่า งบกลางซึ่งมีเหลือไม่มาก เฉพาะเรื่องนี้ ผมถือว่า เมื่อเป็นข้อผูกมัดที่รัฐบาลให้กับ คนที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยให้กับพี่น้องประชาชน ทั้งหมดน่าจะประมาณเกือบสองพันล้านนะครับ ก็บอกว่าต้องให้ ตอนนี้อนุมัติไปประมาณพันหนึ่งร้อยล้าน อีกแปดร้อยล้านกำลังเสนอเรื่องเข้ามาให้ผมอนุมัติในแง่ของงบกลาง นะครับ อันนี้ก็สะสางไปสองการเยียวยา มีเรื่อง ที่จริงแล้วก็ค้างค้างอยู่เท่านั้นเอง ขึ้นตอนในเรื่องของการประชุม บัดนี้ ท่านรัฐมนตรี สาทิตย์ วงศ์หนองเตย ซึ่งเข้ามารับผิดชอบเรื่องนี้ ก็ได้รายงานว่าได้อนุมัติในเรื่องของการเยียวยาที่ค้างค้างอยู่ ค่อนข้างที่จะครบถ้วนแล้ว แล้วมีของแถมก็คือว่า ช่วงที่ผ่านมา มันมีเหตุการณ์ที่พี่น้องประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกว่าจะได้รับการเยียวยา แต่ไม่เข้าเกณฑ์เดิม เช่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนี้ อาจจะเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน เช่น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เกิดความเครียดขึ้นมา ไปยิงคนในรถไฟ อยู่นอกพื้นที่ อยู่อะไรต่างๆ ก็ไม่สามารถทำได้ ตรงนี้ ในขณะนี้ ทางคณะกรรมการ

ที่รัฐมนตรีสาทิศย์ เป็นประธานกำลังปรับแก้เกณฑ์เพื่อให้เกิดการเยียวยาได้ครบถ้วน ครอบคลุมทั้งหมด แล้วก็จะเดินไปไกล ถึงเรื่องของปัญหาของครอบครัวของคนที่อยู่ในพื้นที่แล้วก็ได้รับผลกระทบ อย่างน้อยที่สุดก็ในเชิงสุขภาพจิต ก็จะเดินเข้าไปทำงานในด้านนี้ด้วยนะครับ ซึ่งเป็นกรบ่งบอกสิ่งที่ผมพูดก่อนหน้านี้ว่า เราจะแก้ปัญหาทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ สร้างความเข้าใจนะครับ เพื่อเดินไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน โครงการที่มีปัญหา คนทำงานอะไรต่างๆ ก็ได้ให้ โขบายซึ่งก็ได้รับการขานรับอย่างดีจากทางฝ่ายความมั่นคง ว่าต่อไปนี้ ถ้ามีโครงการใดเกิดการทิ้งงาน ไม่มีใครเข้าไปทำงาน ขอให้ทหารช่าง หรือใคร เข้าไปทำเลยครับ ห้ามเอาบั้นแล้วส่งไปนอกพื้นที่ นี่ก็เป็นนโยบายที่เกิดขึ้น โรงพยาบาลยังขาด โรงพยาบาลศูนย์ ตอนนี้จะกระทรวงสาธารณสุขก็จัดทำโครงการแล้ว ในส่วนของนราธิวาส อย่างนี้เป็นต้น ไล่สะสางไป ยังไม่นับตอนนี้ว่า มีบุคลากรภาครัฐนะครับ ในรูปแบบต่างๆ ครูอัตราจ้าง พนักงานข้าราชการ หรือกลไกการบริหารที่ยังไม่ค่อยลงตัวอยู่ ก็พยายามดู กระทรวงศึกษาธิการก็ตอบสนองแล้วตอนนี้หนึ่งก็คือ พื้นที่เรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างของการศึกษาเอกชนเพื่อที่จะได้สามารถเข้าไปช่วยเหลือดูแลการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ได้รับการสนับสนุนในเรื่องของอัตรากำลัง ในเรื่องของครูผู้สอนมากขึ้น ในส่วนของการบรรจุคนเป็นพนักงานราชการก็มีการเพิ่มสัดส่วน สิ่งต่างๆเหล่านี้คือความพยายาม สะสาง ดังนั้นเวลาสั้น ๆ ที่เข้ามาอยู่ ยังไม่ถึงเก้าสิบเก้าวัน เก้าสิบวันเศษๆ ก็ขอเรียนว่า เดินหน้าสะสางจริงๆ เพราะเป็นความตั้งใจของรัฐบาล ที่จะต้องทำเรื่องนี้ให้สำเร็จ ถัดมาก็คือว่า เมื่อได้กลไกตรงนี้ ก่อนจะนำไปสู่การมีองค์กรเต็มรูปแบบ กลไกตรงนี้ก็เดินหน้าทำงานในเรื่องของการพัฒนาคณะกรรมการเองก็ศึกษาหลายเรื่องนะครับ ว่ากระบวนการพัฒนา ซึ่งมีตั้งแต่ในระดับชุมชนไปจนถึงความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ก็ขอเรียนนะครับว่า ตรงนี้กำลังทำเป็นระบบ สัปดาห์ที่แล้ว ที่มีการประชุมกันนะครับ ก็มีการพูดถึง เรื่องของยุทธศาสตร์ที่จะต้องเข้ามาจับในเรื่องของการพัฒนา ก็กำหนดเอาไว้ 4 ส่วนชัดเจนส่วนแรก ก็คือ เรื่องของการดูแลเศรษฐกิจระดับพื้นฐาน ที่เป็นรายได้ของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ที่เราตั้งเป้าว่า ความ เป็นพื้นที่ที่ยากจนที่สุดพื้นที่หนึ่งในประเทศไทยต้องมาดูแลว่า รายได้ขั้นต่ำ อย่างน้อยไม่ควรจะต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ จะทำอย่างไรเพราะฉะนั้นก็จะมีโครงการจำนวนมาก ที่จะไปกระตุ้นเศรษฐกิจในลักษณะของเศรษฐกิจชุมชน ที่พี่น้องประชาชนคิดกันเองว่าจะเอาเงินไปทำอะไร เพื่อเสริมในเรื่องของรายได้อาชีพ และ โอกาสของ ตัวเองสอดคล้องกับวิถีชีวิต ไม่มีการเอาโครงการไปยึดเยียดให้ อันนี้คือ หลักสำคัญด้านหนึ่ง ขณะเดียวกัน ก็จะต้องมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานใหญ่ๆ ถนนหนทาง แหล่งน้ำ ที่จะเอื้อต่อการทำยุทธศาสตร์ของการพัฒนาที่พื้นที่ตรงนั้นมีศักยภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ เรื่องของเกษตรและสินค้าอาลาล ที่ไม่ใช่ความคิด เพียงแค่ว่ามีนิคมหรือมีโรงงาน แต่ประชาชนในพื้นที่เข้ามาเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นทางว่า วัตถุประสงค์ที่ป้อนเข้าไป นั้น เป็นวัตถุประสงค์ที่เกิดจากกระบวนการผลิตและเพิ่มมูลค่าในพื้นที่อย่างแท้จริงแล้วก็จะเชื่อมต่อไปถึงเรื่องของการค้าขายแดน ในเรื่องของสามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่ต้องทำกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย ตรงนี้ก็จะเป็นส่วนที่ สองส่วนที่สามก็คือเรื่องของการพัฒนาคน ซึ่งก็เป็นเรื่องของการศึกษา ซึ่งผมก็จะได้พูดต่อไปนะครับ เพราะว่าในส่วนของกรมการเอง ก็แยกในเรื่องของสังคม การศึกษาวัฒนธรรมไว้และส่วนที่สี่ก็คือ โครงการทั้งหลายที่จะ ช่วยในเรื่องของการอำนวยความสะดวกนะครับ ซึ่งก็เป็นอีกหมวดหนึ่งเช่นเดียวกัน

ซึ่งผมจะต้องพูดต่อไป ก็เรียนว่า ใน ๔ ยุทธศาสตร์ ดูวงหน้ากันไปสามปี นะครับ ก็ปี ๕๓ ปี ๕๔ ปี ๕๕ ก็ดูกรอบงบประมาณที่รวบรวมและก็ทำโครงการกันมาประมาณ ๗๖,๐๐๐ ล้านบาท แต่ไม่ได้หมายความว่า งบประมาณที่ลงไปในพื้นที่ทั้งหมด ๓ ปีมี ๗๖,๐๐๐ ล้านบาท ไม่ใช่ครับ อันนี้เฉพาะงบประมาณที่เข้ามา สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๔ ข้อที่ผมได้พูดไป ดังนั้นในทางปฏิบัติมีมากกว่านี้ แต่หัวใจสำคัญอยู่ตรงนี้ครับ ประชุมแล้ว โดยกรอบโดยภาพรวม แม้ว่าเราพอใจ แต่เรายังได้ขอให้ไปมีการปรับ จัดแก้ รายละเอียดกันใหม่ ด้วยเหตุผลง่าย ๆ ว่า ผมว่าพี่น้องประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ตอนนี้ ได้ยินตัวเลขอย่างนี้มานาน มาบ่อย เดียวก็สองหมื่นล้าน เดียวก็สามหมื่นล้าน แต่ว่า ผมเชื่อว่าผู้แทนในพื้นที่จะสะท้อนมาให้เราเสมอว่า เงินไปอยู่ที่ไหน อะไรที่ประชาชนจะจับต้องได้จริง เพราะฉะนั้นตรงนี้คือหัวใจสำคัญให้กลับไปทบทวน รายละเอียดอีกทีว่าเวลานี้ ต่อไปนี้ เราพูดว่า งบประมาณตามยุทธศาสตร์ต้องเป็นงบประมาณที่พี่น้อง ประชาชนจับต้องได้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในพื้นที่จากการทุ่มเททรัพยากรอย่างมหาศาลลง ไปอย่างแท้จริง อันนี้คือ สิ่งที่เป็นการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางด้านเศรษฐกิจนะครับ ผมขอ อนุญาตไม่ลงลึกไปถึงรายละเอียดโครงการเช่นสะพาน เช่นด่าน เช่นถนนบางสาย แต่ว่าก็เรียนว่า ในภาพรวม การเดินหน้าผลักดันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ก็จะมีความสำเร็จสำหรับพื้นที่ ถัดมาครับ ก็คือมาดูในเรื่อง ของการศึกษา ในเรื่องของสังคม ในเรื่องของวัฒนธรรม ตรงนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เมื่อชักจูง หรือการบริหารจัดการที่ผมได้พูดไปข้างก็ชัดเจนครับ หลักของเราก็คือว่า กระบวนการของ การศึกษาและการพัฒนาคนจะมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะกินความสันติสุขกลับคืนสู่พื้นที่ได้ อย่างน้อยที่สุด สถิติหรือข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่สนับสนุนในส่วนนี้ก็ถือว่า ต้องยอมรับว่า ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการ ก่อความไม่สงบในขณะนี้ อายุเฉลี่ยน้อยมาก ก็คือเยาวชน ก็คือคนซึ่งอยู่ในวัยที่ควรจะสามารดูแลได้จาก ระบบการศึกษา ถ้าเรามีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดการเรื่องนี้ หัวใจของมันก็มีอยู่เพียงว่า ทำอย่างไร ครับการเชื่อมโยงของระบบการศึกษาของเรา มันตอบสนองต่อเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของพื้นที่อย่าง แท้จริง ถ้าเราทำให้สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ให้ในสิ่งที่เป็นความต้องการของพี่น้อง ประชาชนที่นั่น นั่นก็คือ รู้จักหลักธรรมคำสอนทางศาสนาความเชื่อของเขา และให้ทักษะที่เขาจะสามารถไป ประกอบอาชีพ มีความก้าวหน้าในชีวิตได้ ตรงนั้นแหละครับ ก็คือการดึงให้เยาวชนของเราและการเตรียมคน ของเรา มีความพร้อมที่จะสัมผัสกับประโยชน์และความเป็นธรรมที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็แยกออกมาจาก ขบวนการของการก่อความไม่สงบ ไม่ต่างอะไรจากนโยบายนอกสามจังหวัดที่รัฐบาลกำลังต้องเร่งทำเพื่อเอา พื้นที่ดีไปพื้นที่เสีย เพราะว่าถ้า เหมือนกับเด็กนอกสามจังหวัดนะครับ ถ้าไม่มีพื้นที่ดีให้ อยู่กับเรื่องยาเสพติด การพนัน ดิจเกมส์ ก็ถูกดึงเข้าไปสู่อะไรต่อมิอะไรที่เป็นพื้นที่เสียและสร้างปัญหาให้กับสังคม ก็คล้ายๆกัน เพราะฉะนั้นหลักตรงนี้สำคัญ แล้วก็ความจำเป็นที่ต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับทุกภาคส่วน เพื่อที่จะได้คำตอบ ของระบบการศึกษาที่สามารถจะตอบโจทย์ตรงนี้ได้ ด้วยความพร้อม ด้วยการสนับสนุนจกภาครัฐ อันนี้ คือ หัวใจสำคัญในเรื่องของการศึกษาที่เกี่ยวข้องด้วยในแง่ของวัฒนธรรมและเรื่องอื่นๆก็คือว่า หลายครั้ง การปฏิบัติงานของภาคราชการเอง หรือการมองในเรื่องของการใช้ชีวิตของพี่น้องประชาชนในที่นั่น เรายังไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความหลากหลาย ของคนในพื้นที่ได้เท่าที่ควร เอาจ่ายๆครับเรื่องภาษา

เพียงแต่เรายอมรับว่าภาษาที่พี่น้องใช้ส่วนใหญ่ในพื้นที่ก็เหมือนกับภาษาถิ่นทำไม เราไม่อำนวยความสะดวก
 ให้การใช้ภาษาตรงนี้ สามารถที่จะทำได้ไม่เป็นอุปสรรคในเรื่องการติดต่อราชการ ไม่เป็นอุปสรรคในเรื่อง
 ของการทำงาน เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ได้มีการปรึกษาหารือกันแล้วนะครับ และก็กำลังมีการดำเนินการต่อไป
 ที่จะอำนวยความสะดวกตรงนี้ในเรื่องของภาษา เรื่องแบบนี้ความจริงถ้าเทียบในเรื่องงบประมาณใช้น้อยมาก
 แต่ผลในการไว้เนื้อเชื่อใจกัน จะมีความสำคัญมากและก็จะเป็ญแจสำคัญอีกดอกหนึ่งที่จะนำไปสู่ความ
 สันติสุขได้ผมก็เชื่อครับว่า คณะอนุกรรมการคงมีข้อเสนอแนะอีกเยอะในเรื่องของสังคมวัฒนธรรม
 ซึ่งคาบเกี่ยวไปถึงเรื่องของกระบวนการยุติธรรม กระบวนการยุติธรรม ก็เช่นเดียวกันนะครับ สองเรื่องที่เรา
 กำลังจะต้องเดินหน้าผลักดันต่อไป เรื่องหนึ่งก็คือว่า ทำอย่างไรให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมาก
 ยิ่งขึ้น การมีประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม มีตั้งแต่ขั้นต้นเลยนะครับ ตั้งแต่เรื่องของการสืบสวน
 สอบสวน การหาข้อเท็จจริงต่างๆ ไปจนถึงกระบวนการในชั้นศาล ในแง่ของประสิทธิภาพด้านทาง อยากจะ
 เรียนอย่างนี้ว่า ส่วนหนึ่งก็คือ เราต้องการที่จะใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้นเพราะถ้าเราใช้
 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ข้อโต้แย้งจะน้อยครับ หลักฐานที่ใครก็ปฏิเสธไม่ได้จะเป็นความเป็นธรรมที่จับ
 ต้องได้ แต่ว่า ถ้าเรายังใช้สิ่งเหล่านี้มากเกินไป แน่นอนครับ เวลาเมื่อเหตุการณืเกิดขึ้นเข้าสู่กระบวนการ
 ยุติธรรม มันก็จะมีข้อโต้แย้ง ข้อครหา ซึ่งถูกหยิบยกไปขยายผล ซึ่งก็กลายเป็นเหยื่อของฝ่ายที่เคลื่อนไหว
 ก่อความไม่สงบได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในเรื่องของความพร้อม ในเรื่อง
 ของเครื่องมือเครื่องมือและต้องไปดูในเรื่องของการทำงานที่เป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น แล้วก็ต้องไปทบทวนเรื่อง
 ของกฎระเบียบที่อาจเป็นอุปสรรคกับการทำงาน โดยใช้ในเรื่องของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย อย่างไรก็ตาม
 ก็ตาม ปัญหาคงไม่ได้มีเพียงเท่านั้นนะครับ ข้อเสนอข้อหนึ่งของอนุกรรมการ ผมได้ยืนยันชัดเจนก็คือการ
 ทบทวนในเรื่องของการใช้กฎหมายต่างๆที่ใช้บังคับอยู่ในพื้นที่ ผมเองก็ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ บังเอิญว่า
 ช่วงที่เข้ามารับหน้าที่เมื่อต้นเดือน คือรัฐบาลแถลงนโยบายปลายธันวาคมครับ ก็เรียกกันว่า วันทำการ
 วันสุดท้าย เพราะฉะนั้นก็เริ่มทำงานจริง บริหารแผ่นดินจริง ก็คือต้นเดือนมกราคม จังหวัดอนันต์นะครับ
 เป็นจังหวัดที่มีการมาขอต่ออายุตัวพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งก็บอกตามตรงว่า
 คณะรัฐมนตรีเมื่อเข้ามาในขณะนั้น แล้วก็จำเป็นต้องพิจารณาเรื่องนั้นทันทีที่แทบจะบอกได้ว่าไม่มีทางเลือก
 อะไร นอกจากอนุมัติให้มีการต่อการใช้พระราชกำหนดไปแต่ที่ผมได้ตั้งข้อสังเกตในที่ประชุมว่า การต่อ
 ในครั้งนี้เป็นครั้งที่สิบสี่ และก็สิบสามครั้งที่ผ่านมา ผมก็ไม่ได้ยืนยันคำอธิบายว่าทำไมต้องต่อ นอกจากว่า
 เหตุการณ์ยังไม่สงบ และผมก็เชื่อว่าถ้าใช้เหตุผลเพียงแต่ว่า เหตุการณ์ยังไม่สงบต้องต่อ ผมก็แทบจะไม่ต้อง
 กิดอะไรเพราะจะต่อเป็นการอัตโนมัติไปเลยทุกสามเดือน ผมก็คิดว่า ไม่ใช่ สิ่งที่ต้องการให้ทุกฝ่ายรับรู้
 รับทราบ ก็คือว่าที่จริงแล้วในขณะนี้ กฎหมายที่บังคับใช้ในพื้นที่ซับซ้อนมากนะครับเพราะว่าแน่นอนที่สุด
 ประมวลกฎหมายอาญา วิธีพิจารณาความอาญา ก็ต้องใช้อยู่แล้ว มีพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินด้วย มี
 กฎอัยการศึกด้วย และเราก็เพิ่งมีกฎหมายความมั่นคงฉบับใหม่ตราขึ้นปีที่แล้วด้วย มาตรฐานหรือแนวปฏิบัติ
 ในกฎหมายแต่ละฉบับ ก็จะหลวมกันอยู่ ผมคิดว่า เราอยู่ในพื้นที่ก็คงสับสน เหมือนกันนะครับ ไม่ว่าจะเป็น
 ประชาชนหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ ว่าเมื่อเกิดเรื่องขึ้น จะนำกฎหมายฉบับไหนมาใช้ทำอะไร เพราะฉะนั้นผมจึง

ได้ขอว่าเดือนหน้า เมษายนซึ่งครบสามเดือนครั้งต่อไป พร้อม ๆ กับการเสนอขึ้นมาว่าจะต่อหรือไม่ต่อ ขอให้สรุปบททวนทั้งหมดว่า กฎหมายแต่ละฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนี้ ใ้ไปในวัตถุประสงค์หลักเพื่ออะไร ยกตัวอย่าง เช่น บางฉบับจำเป็นเพราะว่าประกาศเคอร์ฟิวบางฉบับจำเป็นเพราะยังอยากจะเชิญตัวคนไปควบคุมอยู่ ก็วันก็แล้วแต่ หรืออย่างไร แล้วบททวนดูสิว่า เมื่อใช้อำนาจเหล่านี้ไปแล้ว ปลายทาง ส่งฟ้องแล้ว ปลายทางนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดได้มีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน เพราะฉะนั้นผมยังคงให้คำตอบกรรมการไม่ได้หรือครับว่า พรก.นี้ต้องเลิกหรือไม่เลิก แต่อย่างน้อยสิ่งหนึ่งที่ผมยืนยันว่ารัฐบาลทำแน่ คือให้ความสำคัญในการทบทวนเรื่องเหล่านี้อย่างจริงจัง แล้วก็สิ่งหนึ่ง ที่ผมคงต้องให้ข้อสังเกตไว้ก่อนก็คือว่า ข้อเสนอของกรรมการว่า ให้เอากฎหมายความมั่นคงมาใช้แทนนั้นนะ ต้องขอเวลาอีกสักระยะหนึ่งในการปรับโครงสร้าง แล้วก็ดูกลไกต่าง ๆ ตามกฎหมายใหม่ ให้เรียบร้อยซะก่อนด้วย เราจึงจะมีความมั่นใจในการยกเลิกกฎหมายต่างๆ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็จะต้องดูข้อมูลในเดือนเมษายนและถ้ายังไม่มียอะไรเปลี่ยนแปลง ก็ขอยืนยันว่าน่าจะครบว่าต่อไปนี้ จะมีการทบทวนเรื่องเหล่านี้อย่างเป็นระบบ พูดยุติครั้งนี้ก็เพราะว่า ในส่วนของประสิทธิภาพ ก็ยังมีส่วนอื่นที่จะต้องไปดำเนินการด้วย นะครับ เช่น ในส่วนของการทำงานของศาลเอง ในการสืบพยาน ในการพิจารณาต่อเนื่อง ความรวดเร็วเป็นเรื่องสำคัญเพราะความยืดเยื้อหรือความล่าช้าในคดีความเหล่านี้ ก็จะเป็นอุปสรรค เป็นปัญหาที่ย้อนกลับมา ในแง่ของความมั่นคง ส่วนที่สองก็คือว่า ในส่วนของกระบวนการยุติธรรมอื่นๆที่จำเป็น ที่จะต้องส่งเสริมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ อย่างเช่น คดีพี่น้องมุสลิมคดีแพ่ง คดีครอบครัว มรดกหรืออะไร ซึ่งมีกระบวนการซารีอะห์ ก็ควรที่จะได้นำดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ซึ่งก็อยู่ในระหว่างการศึกษา และก็ ทำให้เกิดระบบการทำงานที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย แต่คงความเป็นเอกภาพไว้กับกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม นะครับ อันนี้ก็จะมีการดำเนินการผมก็เลยถือโอกาสไปต่อครับว่า พอไปถึงเรื่องของความมั่นคง ตรงนี้ก็เช่นเดียวกันอาจจะเรียนว่าขณะนี้กำลังที่เราใช้อยู่ในพื้นที่ และเฉพาะงบประมาณตรงนี้ก็ค่อนข้างมาก เราอาจจะมีความรู้สึกที่ว่า ถ้าคุณสถิติของเหตุการณ์ความไม่สงบขณะนี้ ความถี่ของเหตุการณ์ลดลง แต่ต้องยอมรับว่า ที่ลดลงส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะเราต้องทุ่มเททั้งกำลังคนและงบประมาณอย่างมากมายมหาศาล และเราจะทำอย่างนี้ตลอดไปไม่ได้ ถ้าเราทำอย่างนี้ตลอดไป อย่างที่ผมเรียนก็คือว่า ปัญหาที่จะ อย่างมากสุดคือตรงสถานการณ์ไว้ได้ แต่โจทย์ในด้านอื่นที่เราต้องตอบ เรื่องการพัฒนา เรื่องความยุติธรรม เรื่องการเมือง ถ้าตรงนั้นไม่เดิน ไม่กลับมาเป็นแกนหลักในการแก้ปัญหา คำตอบตรงนี้จะไม่ยั่งยืน ผมพูดชัดเจนเลขครับ ในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการอำนาจการในส่วนที่เป็น กอ.รมน. ปีนี้ต้องอนุมัติกำลังคนเพิ่มขึ้นไปอีกในพื้นที่ แต่ผมบอกแล้วว่า สุดท้ายตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุดในแง่ของการสร้างความสงบสุขในพื้นที่ ก็คือว่า เราสามารถลดกำลังในแต่ละปีได้เท่าไร นั่นจะเป็นตัวบ่งบอกที่แท้จริงถึงความสำเร็จไม่ใช่ว่าเหตุการณ์จะมีความถี่ลดลง แต่นับวันรัฐบาลต้องส่งกำลังความมั่นคงเพิ่มขึ้นๆ และงบประมาณเข้าไปเพิ่มขึ้น จริงๆตัวชี้วัดก็คือเมื่อไหร่เรามีความมั่นใจเพียงพอที่เริ่มดอยกำลังออกมา นั่นคือจุดเริ่มต้นของความสำเร็จ เพราะฉะนั้นผมเชื่อว่า เราคงมองตรงนี้ตรงกัน และก็อยากจะบอกครับว่า กำลังที่เข้าไปอยู่ในขณะนี้จำนวนมาก เข้าไปทำงานในเรื่องของการพัฒนา และนำหนักนโยบายของรัฐบาลและของกอ.รมน. ในขณะนี้ตอนนี้ ก็คือเข้าไปช่วยเหลือประชาชนตรงนั้น

ในขณะที่มีช่องว่างเนื่องจากเรื่องของความไม่สงบ ทำให้บทบาทของฝ่ายอื่นๆที่จะเข้าไปช่วยพี่น้องในเรื่องของการพัฒนาทำได้ไม่เต็มที่ เพราะฉะนั้นในแง่กำลังของการพัฒนา ตรงนี้ก็ยังคงมีความจำเป็นต้องใช้กำลังค่อนข้างมากในส่วนนี้ด้วยทั้งหมดนี้ ก็เพื่อที่จะให้ท่านมองเห็นว่ารัฐบาลคิดในกรอบแต่ละกรอบเชื่อมโยงกันหมด ที่ผมได้มาตั้งแต่เรื่องการเมือง มาจนถึงเศรษฐกิจ สังคม กระบวนการยุติธรรมและความมั่นคง ส่วนในแง่ของต่างประเทศ ผมเรียนครับว่า ที่จริงแล้ว เราก็มั่นใจได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้ และปัญหาที่สืบเนื่องมา มันเป็นปัญหาภายในของเรา ผมมีโอกาสได้พบปะกับผู้นำต่างประเทศหลายประเทศที่ให้ความสนใจที่ได้รับการสนับสนุน และการยอมรับในส่วนนี้ะครับ ท่านประธานาธิบดีอินโดนีเซีย รัฐบาลของมาเลเซียเอง ซึ่งแม้ว่ากำลังมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของผู้นำ ก็จะอยู่ในกรอบของการทำงานบนความเข้าใจว่า นี่เป็นปัญหาภายในของเรา เพียงแค่เขาสามารถสนับสนุนได้ในโครงการความร่วมมือ เช่นเรื่องการสร้างงาน เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องการศึกษา เรื่องวัฒนธรรมนะครับ แม้กระทั่งการเชื่อมโยงไปสู่โลกมุสลิม การนำผู้นำทางศาสนา ผู้มีประสบการณ์ เข้ามาเชื่อมโยงตรงนี้ ก็มีการดำเนินการอยู่ อย่างที่หลายท่านก็ทราบ ว่าในช่วงสามเดือนที่ผ่านมา ก็เดินในแนวนี้ค่อนข้างต่อเนื่อง อยากรู้ก็ตาม ประสบการณ์ขององค์กรทั้งหลายที่ทำงานในเรื่องนี้ รวมถึงองค์กรที่เข้ามาดูแลในเรื่องของปัญหาการละเมิดสิทธิต่างๆ ผมเรียนอย่างนี้ว่า รัฐบาลนี้ก็เป็นรัฐบาลที่ไม่ได้ปิดกั้น แม้เป็นปัญหาภายในของเรา แต่ว่า องค์กรใดที่เข้ามาทำงานในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผมก็ถือว่าเขาสามารถที่จะมาทำงานได้ และที่ผ่านมาก็เห็นได้ว่ารัฐบาลไม่ได้เพิกเฉยหรือละเลยต่อข้อห่วงใยขององค์กรเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นกรณีนี้หรือกระทั่งกรณีของโรฮิงญา เมื่อมีข้อมูลหรือคำกล่าวหาขึ้นมาเกี่ยวกับ การละเมิดทั้งหลายผมเรียนว่า รัฐบาลนี้ให้ความสำคัญและก็ดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา รายงานขององค์กรอย่างเช่น องค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ปีที่แล้วเขียนถึงเหตุการณ์ประมาทครั้งปีแรกของปีที่แล้ว เขียนไม่ดีเลยครับ แต่ลักษณะของเราก็คงไม่ไปตอบได้ ขับไล่ไล่ส่งเขาเข้าหอรอกครับ มาพูดคุยกับคนทำงานของเรา ทำความเข้าใจว่าเรื่องไหนบ้าง ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลที่คลาดเคลื่อน เรื่องไหนบ้างซึ่งเป็นข้อมูลที่ฝ่ายเราไม่รู้ และเมื่อรู้แล้ว ก็ควรจะดำเนินการ ซึ่งผมก็เรียนอีกครั้งว่าในส่วนของผู้นำเหล่าทัพได้ตอบสนองในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ท่านผู้บัญชาการทหารบกได้พูดถึงหลายเรื่องหลายโอกาส ชัดเจนเลยครับว่า ถ้ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐไปกระทำการอะไรซึ่งผิด ก็จะต้องเข้าสู่กระบวนการก็ต้องรับผิดชอบก็ต้องถูกลงโทษ คำพิพากษาของศาลในกรณีของอิหม่าม ชะผา เป็นตัวอย่างนะครับว่า แต่ไป เราอำนวยความสะดวกจริงๆ และเรื่องใด ที่เป็นปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชน รัฐบาลนี้ก็ให้ความสนใจ ให้ความสนใจ คดีซึ่งไม่มีความคืบหน้า หลายท่านก็ทราบบว่า ผมเข้ามาผมก็ติดตามอย่างจริงจัง เช่น คดีของคุณสมชาย นิละไพจิตร ผมก็ได้คุยกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ทำหน้าที่ในการสอบสวนคดีนี้ เพื่อให้ความมั่นใจกับเค้าว่ารัฐบาลต้องการความจริง รัฐบาลต้องการให้คดีคืบหน้า รัฐบาลต้องการขจัดอุปสรรคอะไรก็ตามซึ่งเป็นปัญหาอยู่ซึ่งผมก็หวังที่จะเห็นความก้าวหน้าหรือความคืบหน้าในคดีเหล่านี้ต่อไปนะครับ ที่จริงมีอีกหลายเรื่องนะครับ ซึ่งรัฐบาลกำลังที่จะต้องมาพิจารณาดำเนินการอยู่ เช่นในเรื่องของกิจการฮัจญ์ ซึ่งก็จะมีในเรื่องของกองทุนที่ดี และความคิดที่เราจะมีที่ปรึกษาที่โน้นที่เจดดาห์ ก็เป็นเรื่องที่กำลังมีการพูดคุยกันและจะมีการผลักดันออกมาได้จากรัฐบาลเร็วๆนี้ผมเรียนว่า ทั้งหมดนี้ คือความตั้งใจของรัฐบาล ที่จะขับเคลื่อนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ แล้วก็จะทำโดยมีการเชิญชวนการมีส่วนร่วม

ของทุกฝ่าย และก็พร้อมที่จะปรับแนวทางให้มีการเหมาะสมกับสถานการณ์ ขณะเดียวกันก็ต้องเรียนคร่ำว่า
 ความสำเร็จของการทำงานในด้านนี้อยู่ที่การทำความเข้าใจกับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ด้วยและพี่น้อง
 ประชาชนนอกพื้นที่ด้วย ว่านี่คือวิธีการที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และผมก็ต้องบอกครับ บอก
 ล่วงหน้าได้เลยว่า คนทำงานเป็นรัฐบาลนะครับ อย่าว่าแต่นโยบายที่มีความละเอียดอ่อนในเรื่องเหล่านี้เลย
 นโยบายในเรื่องอื่นๆ ผมมั่นใจว่า เดินไปข้างหน้าต้องมีผิดพลาดบ้าง ไม่ผิดพลาดบ้างในระดับของ
 ผู้บังคับบัญชา ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้นก็ต้องการแก้ไขปัญหากันครั้งใหญ่ ก็ต้องมีควมผิดพลาด ซึ่งอาจจะเกิดขึ้น
 จากผู้ปฏิบัติ ไม่ทำตามนโยบายหรือว่าตั้งใจดี แต่ว่าเกิดปัจจัยอื่นเข้ามาแทรกซ้อน ตรงนี้ ก็ขอเรียนครับ ว่าถ้า
 เกิดขึ้น ซึ่งผมเรียนครับว่า ต้องมีเกิดขึ้น ซึ่งผมเชื่อครับ ว่าต้องมีเกิดขึ้น ผมขอยืนยันครับว่า ไม่ใช่เจตนาของ
 รัฐบาลและฝ่ายนโยบาย อย่าไปคิดว่าเป็นอย่างนั้น และถ้าไม่แน่ใจว่าเป็นอย่างนั้นหรือไม่ ขอให้บอกเรา บอก
 ผ่านผู้แทนราษฎรของท่าน บอกผ่านผู้แทนท้องถิ่นของท่านบอกผ่านเจ้าหน้าที่ที่ท่านไว้ใจ หรือจะหาทาง
 สื่อสารมาถึงผมโดยตรง แล้วเราจะดูแล เราจะสะสาง เราจะพิสูจน์ว่า ความผิดพลาดนั้น ไม่ใช่เจตนาและ
 ไม่ใช่นโยบาย ผมต้องบอกอย่างนี้ เพราะอย่างที่ผมเรียนครับ ถ้าผมมาพูดนโยบายวันนี้ แล้วเสร็จแล้ว ผมไม่
 พูดส่วนนี้ไว้ ผมมั่นใจว่า ไม่ช้าไม่นาน เกิดอะไรผิดพลาดขึ้นมา เกิดการไม่ปฏิบัติตามนโยบาย ก็จะไม่เข้าใจ
 ว่ารัฐบาลจริงใจหรือไม่ ผมจึงต้องบอกวันนี้ บังเอิญมีการถ่ายทอดครับ ผมเชื่อว่าพี่น้องในพื้นที่จำนวนหนึ่งก็
 ติดตาม ขอบอกเลยครับ ว่าไม่ใช่นโยบายแน่นอน แต่ขอให้ท่านบอกกลับมาที่เรา เราจะสะสางเพื่อพิสูจน์
 ความจริงใจ อันนี้คือแนวทางที่เราจะทำ ผมเอง ก็คงจะต้องหาโอกาสในการพาทั้งคณะรัฐมนตรีและผู้ทำงาน
 ลงไปเยี่ยมพี่น้องประชาชนในพื้นที่แม้ว่าจะได้เข้าไปเยี่ยมเยียนในพื้นที่มาแล้ว ก็ต้องเข้าไปอีก แล้วก็พร้อมที่
 จะรับฟังปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นนะครับ เพื่อที่จะ เราสามารถมาแก้ไขหรือปรับแนวทางของการทำงานให้ดี
 ที่สุด ผมเรียนว่า การทำงานทั้งหมดนี้ จะต้องเป็นการทำงานที่มีการตรวจสอบได้ด้วย และผมก็ไม่แน่ใจ
 นะครับว่า คณะกรรมการวิสามัญชุดนี้ก็คงจะหมดอายุ และต้องรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ได้
 หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้สนใจใส่ใจเรื่องนี้ จะไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของ
 รัฐบาลต่อไปได้ ไม่ใช่ สามเดือนที่ผ่านมา ผมได้พิสูจน์แล้วนะครับ ว่าการบริหารราชการแผ่นดิน ผมไม่เคย
 ถือสภาเป็นอุปสรรค ผมถือสภาเป็นส่วนสำคัญในการทำงานของรัฐบาล ถ้าไม่มีกำหนดการเรียกว่านัดหมาย
 ประชุมนอกประเทศซึ่งประชุมกันหลายประเทศ ผมไม่ขาดสถานะครับ และผมไปตอบกระทู้ถามและผมก็
 บอกให้รัฐมนตรีทุกท่านต้องไปตอบกระทู้ถามด้วยตัวเอง และการอภิปรายของเพื่อนสมาชิกจะเป็นในเรื่อง
 กฎหมาย จะเป็นในเรื่องรายงาน จะเป็นในเรื่องยุติคดีๆ มีประเด็นสำคัญ ชี้แจงได้ต้องชี้แจง ไม่ได้อยู่ชี้แจง
 เพราะบังเอิญไม่ได้คาดคิดว่าอยู่ในวาระ ก็ให้ทางเจ้าหน้าที่บันทึกแล้วก็ส่งมา เพราะฉะนั้นการทำงานของ
 รัฐบาลก็จะเป็นการทำงานซึ่งอยู่ภายใต้การตรวจสอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรในสามจังหวัดก็เหมือนจังหวัดอื่นๆครับ ต้องรับผิดชอบต่อพี่น้องประชาชนแน่นอน เพราะฉะนั้น
 การติดตามการทำงานของพวกเรา ก็ยังอยู่ภายใต้การตรวจสอบ ซึ่งก็จะเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งนะครับว่า
 เราจะต้องเดินหน้าแก้ไขปัญหา ให้สอดคล้องกับความต้องการของพี่น้องประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งหมดนี้
 ครับ ผมเชื่อครับว่า คงไม่สามารถตอบคำถาม หรือสิ่งที่ค้างคาอยู่ในใจของพี่น้องประชาชน หรือแม้แต่ของ
 กรรมการทุกท่านได้ เพราะอย่างที่เรียนแต่ต้นนะครับว่า เรื่องนี้มีความสลับซับซ้อนและอย่างที่เรียน

ตั้งแต่ต้น เราต้องใช้เวลาอีกมากในการที่จะคลี่คลายปมต่างๆ แต่ขอให้ความมั่นใจอีกครั้งหนึ่งนะครับว่า งานที่ท่านทำและศึกษามาตลอดระยะเวลาหลายเดือนไม่สูญเปล่า นะครับ ได้กรุณาพร้อมเล่มให้ผมแล้ว สำหรับอนุกรรมการทุกชุด ก็จะไปดูในรายละเอียดนะครับ อะไรที่คิดเห็นสอดคล้องกันซึ่งผมเชื่อว่า หลังจากที่พูดมานี้ คงจะเป็นส่วนใหญ่ เราก็จะเดินหน้าไป อะไรที่ยังมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอยู่ ก็จะปรึกษาหารือกันต่อไป เพื่อหาคำตอบและแนวทางออกที่ดีที่สุด ผมหวังเป็นอย่างยิ่งครับ ว่าการเดินตาม แผนนโยบายและยุทธศาสตร์อย่างนี้ จะสามารถที่จะเริ่มต้นในการคลี่คลายปัญหาได้ ผมไม่กล้าพูดหรือครับ ว่าปัญหานี้จะแก้ได้ในสมัยที่ผมเป็นรัฐบาลอยู่ เพราะว่า สมมติว่า ผมอยู่ได้เต็มที่ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เวลาที่อาจจะยังไม่เพียงพอที่จะทำให้สถานภาพทุกอย่างกลับคืนสู่สภาวะที่เราทุกคนพอใจ และการเมืองของ ประเทศไทยก็มีความผันผวนตลอดเวลา แต่ถ้าแนวทางนี้เป็นแนวทางที่ถูกต้อง เราเคยชอบเรียนนโยบาย ยุทธศาสตร์หลายอย่างว่าเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งความหมายก็คือว่า ใครจะเข้ามาทำหน้าที่ ต้องทำต่อ ผมคิดว่า ความสงบสุขบนพื้นฐานของความยุติธรรมและการพัฒนาเพื่อสร้างโอกาสให้กับพี่น้องประชาชนควรจะได้ เป็นวาระแห่งชาติ ควรจะเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องเดินหน้าและกระทำไป ผมรู้ว่า แนวทางที่ถูกต้อง บางทีอาจจะ ถูกตอบได้จากฝ่ายตรงข้ามรุนแรงเป็นพิเศษ แต่เราต้องเชื่อมั่นในแนวทางนี้ อดทนในแนวทางนี้ แล้วก็สาน ต่อในแนวทางนี้ เป็นวาระแห่งชาติอย่างแท้จริง และถ้าผมสามารถที่จะ อย่างน้อยเป็นเพียงผู้เริ่มต้น เส้นทาง ที่กลับไปสู่ความสันติสุข ความสงบสุขได้ ผมก็มีความพึงพอใจ ในการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ ที่ผมได้รับมอบหมายจากรัฐสภา หรือสภาผู้แทนราษฎรให้เข้ามาทำงานตรงนี้ ขอเป็นกำลังใจให้ทุกๆท่าน ทั้งเจ้าหน้าที่และพี่น้องประชาชนในการที่ร่วมกันนำความสันติสุข ความสงบสุข กลับคืนสู่พื้นที่ ขอขอบคุณ ท่านคณะกรรมการวิสามัญที่กรุณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้งหนึ่ง และ บัดนี้ก็ได้เวลาอันสมควรแล้ว ก็ขอปิดการสัมมนาเรื่องวิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไรอย่างเป็นทางการ และขออวยพรให้ทุกท่านที่เข้าร่วมสัมมนาประสบแต่ความสุข ความเจริญความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพการงาน และการดำเนินชีวิตส่วนตัวโดยทั่วกัน ขอขอบคุณครับ

ภาคผนวก ข

บทสรุปผู้บริหารของแต่ละคณะอนุกรรมการ จำนวน ๘ คณะ

Legislative Institutional Repository of Thailand

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเมืองการปกครอง

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเมืองการปกครอง ได้พิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นเรื่องการเมืองการปกครอง ดังนี้

๑. ปัญหาเชิงสังคมวัฒนธรรมและความเชื่อมโยงกับกระบวนการการผลิตซ้ำทางความคิด (Cultural Reproduction)

เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเฉพาะ กลุ่มชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามมีเป้าหมายในชีวิตที่ต้องการการพัฒนาในแนวทางที่พอเพียงมีชีวิตเรียบง่าย แต่ข้อมูลของการพัฒนาในพื้นที่ค่อนข้างจะเป็นพื้นที่ยากจนประชากรมีจำนวนมาก ระดับการศึกษาค่อนข้างจำกัด จึงทำให้มีประเด็นสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และด้านศาสนา ซึ่งข้อที่ควรพิจารณา (๑) ความเป็นชาตินิยมมลายูปัตตานีที่มีความรู้สึกและสำนึกในเรื่องชาติพันธุ์ ซึ่งรัฐไทยมองปัญหาภาคใต้อยู่ในประเด็นเดิมคือ "การแบ่งแยกดินแดน" (หมายถึง คนมลายูมุสลิมต้องการแบ่งแยกดินแดนเพื่อไปรวมกับมาเลเซีย) (๒) กระบวนการฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (Islamization) การที่สหรัฐอเมริกา โจมดีอิรักภายใต้ข้อหาว่าอิรักมีอาวุธทำลายล้างสูงอยู่ในครอบครอง การแก้ปัญหาของประเทศมหาอำนาจดังกล่าวสะท้อนความไม่สงบในแนวคิด ก่อให้เกิดผลกระทบกลุ่มมุสลิมทั่วโลก

๒. ปัญหาเชิงองค์กรและการจัดการ : ข้อถ้อยเชิงนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ

ข้อพิจารณาในประเด็นนี้ คือ (๑) การพัฒนาของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อเหตุการณ์ความไม่สงบได้เกิดขึ้นแล้ว ก็มีการจัดทำนโยบายและให้การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่อย่างเต็มที่ (๒) การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ เช่น พ.ศ. ๒๕๓๗ รัฐบาลได้แยกงานพัฒนาออกจากงานปราบปราม โดยให้กระทรวงมหาดไทยดูแล ศอ.บต. และฝ่ายทหารดูแล พตท. ๔๓ ทำให้เกิดปัญหาว่าบุคลากรใน ศอ.บต. ไม่เข้าใจแก่นแกนความคิดที่ว่า องค์กรนี้ต้องทำการพัฒนาเพื่อเสริมการปราบปราม กล่าวคือ ไม่เข้าใจพัฒนาการของแนวคิดการพัฒนาเพื่อความมั่นคง รูปธรรมที่เห็นคือรัฐให้งบประมาณด้านการปราบปรามกับ พตท.๔๓ จำนวน ๑๐ ล้านบาท ให้งบประมาณการพัฒนากับ ศอ.บต. ๑,๐๐๐ ล้านบาท (ข้อมูลปี ๒๕๔๔) ผลรวมก็คือ แนวคิดพัฒนาเพื่อเสริมการปราบปรามไม่บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ก็ยังมีข้อคิดตรงที่ว่าสององค์กรยังสะท้อนการดำรงอยู่ของกรอบแนวคิดการพัฒนาต้องเป็นไปเพื่อเสริมความมั่นคง

๓. หลักคิดและสมมุติฐานการแก้ไขปัญหาของอนุกรรมการ

๓.๑ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำรงอยู่ในขณะนี้ยังไม่มีการทำวิจัยเชิงสำรวจหรือวิจัยพื้นฐานว่า ปัจจัยใดเป็นปัจจัยด้านหลักกันแน่ระหว่างปัญหาองค์กร ปัญหาการจัดการ ปัญหาผลประโยชน์อันเกิดจาก โครงสร้างอำนาจที่ขัดแย้งกันและปัญหาเชิงอัตลักษณ์นั้น ในด้านเจ้าหน้าที่รัฐหลายส่วนสะท้อนการปฏิบัติงาน โดยไร้ธรรมรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตกฎหมายในพื้นที่ เช่น อุ้มฆ่า ตำรวจ ช่วยพวกพ้องและรับผลประโยชน์ จึงต้องยอมรับว่าการคัดสรรบุคลากรเพื่อมาปฏิบัติการในพื้นที่ของทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารและ ตำรวจนั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไม่ให้ใช้ระบบราชการแบบปกติมาพิจารณาแค่ควรหาหนทาง การคัดสรรเพื่อให้ได้บุคลากรที่สอดคล้องกับสภาพพิเศษของพื้นที่ โดยเฉพาะในมิติด้านอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ เชิงวัฒนธรรมและศาสนา ในปัจจุบันบุคลากรที่ทำงานอยู่นอกจากจะ ไม่มีความเหมาะสมแล้วกลับพบว่า ในวิชาชีพเดียวกัน ปกติผู้ที่จะสามารถผ่านการคัดเลือกมาทำงานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น กลับเป็น ผู้ที่มีคุณภาพต่ำที่สุดเทียบกับภาคอื่น เป็นต้น

๓.๒ ตัวแปรด้านการปกครองหลัก ๆ ของรัฐไทยหากจะกล่าวถึงการกระจายอำนาจการปกครองให้กับ ท้องถิ่นแล้วยังเป็นลักษณะแค่เพียงการกระจายอำนาจการบริหารให้กับท้องถิ่นเท่านั้น เช่น กรณีองค์กรบริหาร ส่วนตำบลก็สะท้อนว่าเป็นการกระจายอำนาจในมิติการบริหารจัดการบางเรื่องให้กับท้องถิ่น มิได้เป็นการ กระจายอำนาจที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรม ศาสนา และอัตลักษณ์ แต่อย่างใด นอกจากนั้นตัวแบบการบริหารงาน อบต. ยังเป็นตัวแบบที่ใช้กับทุกพื้นที่ในประเทศอย่างเหมารวมซึ่ง ไม่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดเลือกบุคลากร โดยระบบการเลือกตั้งนั้นย่อมตั้งอยู่ บนตัวแปรการเลือกเชิงเศรษฐกิจและการเมืองเป็นหลักจึงขาดความสอดคล้องกับลักษณะพิเศษของพื้นที่ ดังกล่าวแล้ว

๓.๓ กรณีองค์กรพิเศษด้านการพัฒนา เช่น สอ.บต.นั้น ก็เป็นการดำเนินการโดยรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งโดยปกติแล้วองค์กรรัฐในระดับจังหวัดก็มีระบบกลไกและงบประมาณสำหรับการพัฒนาพื้นที่และผู้ปฏิบัติ คือ กลไกรัฐอยู่แล้ว การมี สอ.บต.จึงเท่ากับเพิ่มภาระงาน งบประมาณ ให้กับกลไกรัฐในพื้นที่ที่สามารถเป็น ผู้บริหารงบประมาณและปฏิบัติโครงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีก ซึ่งไม่สอดคล้องกับภารกิจและขีดความสามารถของ องค์กรในระดับจังหวัด ในด้านของประชาชนจึงขาดการมีส่วนร่วมถึงระดับที่สามารถเป็นเจ้าของและผู้รับ ผลประโยชน์ของโครงการอย่างแท้จริง โดยปกติประชาชนได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในโครงการแค่เพียง ถึงระดับขั้นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Input) เท่านั้น ส่วนราชการจะตัดสินใจทำตามความ ต้องการของราษฎรหรือไม่นั้น ไม่มีหลักประกันใด ๆ

๓.๔ ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ดังกล่าวแล้วข้างต้นในด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ยังไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐไทยอย่างจริงจัง เพราะประวัติศาสตร์ของรัฐไทยเองมักจะมองและ สร้างความเหมือน เช่น มองว่ากลุ่มคนในพื้นที่เป็นไทยมุสลิมแต่ไม่ยอมรับความเป็นมุสลิมมลายูปิดตานี้ ไม่ยอมรับในการอยู่ร่วมกันหรือการมีเอกภาพของรัฐไทยบนความหลากหลายเชิงเชื้อชาติ (Unity of Diversity)

๓.๕ ด้านของกระบวนการยุติธรรมของรัฐไทยในพื้นที่ แม้ในปัจจุบันจะมีลักษณะธรรมรัฐและใช้กฎหมายทางกฎหมายมากขึ้น แต่กระบวนการยุติธรรมยังคงมีลักษณะหนึ่งเดียวบังคับใช้ทั่วประเทศ ซึ่งในบางกรณีอาจไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่อย่างเพียงพอ

๔. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาด้านการเมือง การปกครอง

๔.๑ การแก้ปัญหาโดยจัดตั้งรูปแบบการปกครองพิเศษ โดยคำนึงถึงปัจจัยหลัก คือ

ประการที่ ๑ การสร้างความสมดุล หมายความว่า ระบบการเมืองการปกครองจะต้องมีความสมดุล ทางอำนาจ ผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามาในระบบการเมืองการปกครองหรือการบริหาร เช่น ผู้นำด้านการเมือง ผู้นำด้านเศรษฐกิจ ผู้นำด้านศาสนา และผู้นำด้านวัฒนธรรม เป็นต้น

ประการที่ ๒ ความสำนึกในวัฒนธรรม องค์ประกอบในวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง โดยมีสิ่งที่ต้องพิจารณาคือ ความสำนึกในอดีตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ศาสนาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยทั้งสามเรื่องที่กำลังกล่าวมานี้ จะต้องสะท้อนออกมาในรูปแบบของโครงสร้างทางการเมืองการปกครองหรือการบริหาร

ประการที่ ๓ ปัญหาอำนาจรัฐ โครงสร้างหรือกลไกของอำนาจรัฐจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ สัดส่วนของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องสามารถปรับตัวเข้ากับคนในพื้นที่ในแง่ของภาษา วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการผสมผสานและบูรณาการ

๔.๒ รูปแบบที่เสนอ

(๑) องค์การประสานงานการบริหารและการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์การนี้มีลักษณะคล้ายกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) หรือศูนย์อำนวยการยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศยส.) ตามข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์ (กอส.) หรืออาจจะให้รูปแบบขององค์กรอิสระอย่างเช่น “สถาบันสันติสุขยุติธรรม” โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรทางยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนในภาพกว้างเพื่อให้เกิดกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนที่รวมเอาทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ ซึ่งองค์กรแบบที่เสนอนี้เป็นองค์กรบริหารส่วนภูมิภาคแบบใหม่ที่มีอำนาจหน้าที่การอำนวยการและการแก้ปัญหา นโยบายในการบริหารในจังหวัดภาคใต้ องค์การนี้จะเป็นที่รวมขององค์กรปกครองส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

ฐานะทางกฎหมายขององค์การนี้จะเรียกว่า “ทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้” (Southern Border Provinces Development Administration Bureau - SBPAB) ขึ้นต่อนายกรัฐมนตรี มีฐานะเทียบเท่าทบวงพิเศษ มีการปกครองส่วนกลางและการบริหารงานส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษในส่วนภูมิภาค รูปแบบการบริหารในระดับภูมิภาคเช่นนี้เป็นการปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในลักษณะทบวงการปกครองพิเศษหรือที่เรียกว่า “ทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้” โดยมีรัฐมนตรีทบวงเป็นผู้ดูแลนโยบาย มีปลัดทบวง รองปลัดทบวงและผู้อำนวยการเขตทำหน้าที่ดูแลในแต่ละพื้นที่ฐานะข้าราชการส่วนภูมิภาคแบบพิเศษควบคู่ไปกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในทุกระดับ

นอกจากนี้ในการบริหารงานของทบวงการบริหารแบบพิเศษของจังหวัดภาคใต้ยังควรมี “สมัชชาประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้” (Chamber of Southern Border Provinces-CSBP) อันเป็นสภาประชาชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เป็นสภาที่ปรึกษาและกลั่นกรองนโยบายภาคประชาชนประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้รู้ทางการศึกษาและวัฒนธรรม รวมทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ประสานนโยบายและแผนอำนวยความสะดวก ภูมิธรรม รวมทั้งดูแลตรวจสอบบุคลากรและงบประมาณที่นำลงไปสู่ระดับหน่วยจังหวัด อำเภอ โดยเฉพาะหน่วยการปกครองท้องถิ่นในทุกระดับ เช่น ตำบล เทศบาลและจังหวัด ดูแลแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานทั้งทางการเมืองและกระบวนการยุติธรรมในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ทั้งหมด สมาชิกหรือองค์กรสภาประชาชนระดับภาค (regional chamber) นี้จะมาจากตัวแทนภาคส่วนต่างๆ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือมาจากองค์กรปกครองท้องถิ่น สมาคมธุรกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาก่อการกำ สหกรณ์อุตสาหกรรม องค์กรภาคประชาสังคม โรงเรียนสอนศาสนา องค์กรทางศาสนา องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ในด้านต่าง ๆ เช่นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การบรรเทาสาธารณภัย และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สถาบันการศึกษาอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ครู แพทย์ พยาบาล ออมัย ทนายความ นักธุรกิจผู้ประกอบการรายย่อยทั้งชุมชนมุสลิมและพุทธ เกษตรกรและการค้ารายย่อย เป็นต้น องค์กรสภาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมจากตัวแทนของแต่ละกลุ่มอาชีพ และกลุ่มทางสังคมเพื่อสภามีความยึดโยงกับสังคมและชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวแทนให้แก่คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในลักษณะตัวแทนทางวิชาชีพ (functional representation)

(๒) องค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลและเทศบาลเหมือนรูปแบบเดิม มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการเก็บภาษีและบริหารงบประมาณการคลังส่วนท้องถิ่นเดิมที่มีอำนาจในการออกข้อบัญญัติ รวมทั้งเพิ่มอำนาจในการจัดการท้องถิ่นในเรื่องทางศิลปกรรม วัฒนธรรมและประเพณีให้มากขึ้น เช่น การกำหนดเขตปลอดอบายมุข ดำรงศิลปกรรม ประกาศห้ามเยาวชนออกนอกบ้านยามวิกาล เว้นแต่ มีผู้ปกครองอยู่ด้วย ฯลฯ การกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองจากสภาผู้รู้ทางศาสนา และประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่นแบบนี้ต้องพึ่งตนเองได้ มีการบูรณาการและมีการจัดการแบบจุดเดียวเสร็จ แบบ one-stop services

(๓) องค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนาในระดับตำบล (สภาอุลามาอะ) ได้มาจากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจากคณะกรรมการชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สภานี้เป็นที่ปรึกษาในกิจการศาสนาและศิลปกรรมของสังคมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีจุดเชื่อมต่อในการบริหารแบบ matrix สมาชิกที่มาจากการคัดสรรนี้ควรจะต้องเป็นกรรมการโดยตำแหน่งขององค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยจำนวนหนึ่งในสามของสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อให้มีอำนาจในการยับยั้งในกรณีที่ผู้นำท้องถิ่นกระทำผิดในทางนโยบายและเกิดการทุจริตประพฤตินิชอบ องค์กรที่มีอยู่ที่น่าพิจารณาคือ สภาวัดนธรรมที่ในปัจจุบันมีอยู่แล้ว โดยการจัดตั้งของกระทรวงวัฒนธรรมแต่องค์กรเดิมไม่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติมากนัก องค์กรแบบนี้มีลักษณะแบบ “สภาชูรอ” (สภาที่ปรึกษาชุมชน) ที่กล่าวถึงข้างต้นแต่มีลักษณะผสมผสานกับองค์กรด้านอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาอย่างเดียว

(๔) ข้อเสนอสรุปการปกครองและบริหารแบบพิเศษเพื่อการบริหารการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะสอดคล้องกับลักษณะพิเศษ ๓ อย่าง ระบบการปกครองตนเองของชนชั้นนำบวกกับระบบกฎหมายตามประเพณี (วิถีชีวิตอิสลามและมลายู) และระบบการศึกษาที่บูรณาการการศึกษาทางศาสนากับสามัญ สามองค์ประกอบที่สำคัญของฐานชนชั้นนำแห่งอำนาจในสังคมมุสลิมปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

๔.๑ การปกครองด้วยตนเองหมายความว่า การปกครองแบบที่ให้อำนาจผู้นำท้องถิ่นในการจัดการด้วยตนเอง ชนชั้นนำทางศาสนา และผู้นำท้องถิ่นควรมีอำนาจในการปกครองท้องถิ่น

๔.๒ ระบบการศึกษาแบบบูรณาการ บูรณาการการศึกษาในทางศาสนาและสามัญโดยให้ท้องถิ่นจัดการดูแลกันเอง มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๓ พัฒนาระบบกฎหมายอิสลามและกฎหมายตามประเพณี หรือระบบยุติธรรมทางเลือก ยุติธรรมชุมชน โดยการประสานกับองค์กรสันติยุติธรรมสร้างความชอบธรรมในอำนาจการเมืองการปกครอง (Legitimate political authority) เพื่อทำให้เกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจต่ออำนาจของกฎหมาย

(๕) ระบบการจัดการความมั่นคงของหมู่บ้านและชุมชนแบบบูรณาการตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามโครงสร้างใหม่ของกฎหมายฉบับนี้ผู้ใหญ่บ้านมีอายุการดำรงตำแหน่งจนถึงเกษียณอายุ ๖๐ ปี ควรมีการปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีความมั่นคงและมีส่วนร่วมมากขึ้น คณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นรูปสภาชุมชนของหมู่บ้าน เพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาในระดับฐานราก คณะกรรมการหมู่บ้านจะประกอบด้วยคณะกรรมการ โดยตำแหน่งคือผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรในหมู่บ้าน ส่วนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะมีประมาณ ๑๐ คน ในระบบใหม่จะมีผู้นำศาสนา ผู้นำปกครองท้องถิ่น ผู้นำธรรมชาติ และปลัดอำเภอเป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการที่ปรึกษานี้จะต้องทำหน้าที่เหมือนสภาชุมชน โดยมีการสนับสนุนเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และสภาประชาชนในระดับภูมิภาคที่ตั้งขึ้นมา นอกจากนี้ หน่วยงานปกครองท้องที่ควรมีหน่วยงานในด้านความยุติธรรมชุมชนในระดับหมู่บ้าน โดยการประสานของกระทรวงยุติธรรม เพื่อทำให้เกิดการยุติธรรมทางเลือก ในอีกด้านหนึ่งระบบการป้องกันชุมชนจะต้องมีชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน(ชรบ.) และตำรวจชุมชนเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมในหมู่บ้าน พร้อมกันนั้นก็จะมีที่ปรึกษาเทคนิคทางการทหารและความมั่นคง โดยมีทหารหน่วยเฉพาะกิจหรือชุดปฏิบัติการมวลชนของทหารมาสนับสนุนในกรณีที่มีปัญหาความมั่นคงแต่ควรจะผ่านการยอมรับของสภาที่ปรึกษาชุมชนในกระบวนการดังกล่าว หน่วยงานปกครองท้องที่เป็นฐานสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นและการปกครองส่วนภูมิภาค โดยขึ้นต่อจังหวัดและอำเภอในแบบเดิม แต่จะสนับสนุนในด้านการพัฒนาและความมั่นคง

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเมืองการปกครองมีความเห็นว่า รูปแบบการปกครองที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์ปัจจุบันนั้น ควรเป็นแบบทวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้ซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะการกำหนดให้มีสมาชิกประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนา(สภาอูลามา) ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและ

เป็นผู้ชี้แนะยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน กลไกของรัฐทั้งทางด้านพลเรือน ตำรวจ ทหาร สามารถเป็นเครื่องมือของรัฐในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แต่ไม่ควรให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการเองเนื่องจากสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันฝ่ายรัฐเองยังขาดความเป็นเอกภาพทั้งทางด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติ ดังนั้น รัฐจึงควรสร้างเอกภาพในตัวของรัฐก่อน โดยกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองหรือการพัฒนาซึ่งองค์กรดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เช่นตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่กำหนดให้มีทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้ที่ต้องประกอบด้วยสมาชิกประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนา(สภาอุลามา) โดยสององค์กรดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่เชื่อมโยงองค์กรด้านสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ชัยชนะทางการเมืองซึ่งเป็นชัยชนะที่จะชี้ขาดในการแก้ปัญหาทั้งปวง โดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญจะต้องมุ่งไปสู่การสร้าง “สันติสุข” กล่าวคือ เป็นหนทางไปสู่ความสงบและสันติสุขแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมก็ตาม อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการมีข้อสังเกตว่า การเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการแก้ปัญหาอย่างเดียวนั้นจะเกิดผลกระทบทางการเมืองอย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่มความหวาดระแวงต่ออำนาจรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เป็นการผลักดันให้ประชาชนกลายแนวร่วมกับฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล

ส่วนการกำหนดให้มีเขตปกครองเฉพาะ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการตามวิถีของตนเอง โดยยังเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ มิได้แยกเป็นอิสระตามความหมายของการแบ่งแยกดินแดนจะทำให้การปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่จะให้การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบผลสำเร็จ รัฐบาลจำเป็นต้องรับฟังข้อมูลจากหลายภาคส่วนและพร้อมที่จะแปรให้เป็นนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติที่ได้ผ่านการรับฟังจากประชาชนในพื้นที่ทุกมิติแล้วและมีความสอดคล้องกับรัฐประศาสนโยบายของรัชกาลที่ ๖ ควรนำมาเป็นหลักในการพิจารณาก่อนที่จะไปสู่ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเมืองการปกครองต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านอำนาจความยุติธรรม

ปัญหาด้านการอำนาจความยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ความไม่สงบไม่อาจยุติลงได้ในขณะนี้ การบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติได้กลายเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นในจังหวัดภาคใต้ การนำกฎหมายพิเศษคือ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้แก้ปัญหาความไม่สงบกลับสร้างปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นมา และกลายเป็นเงื่อนไขความไม่สงบขึ้นมาใหม่ ผลักให้ประชาชนไปเป็นแนวร่วมของผู้ก่อความไม่สงบ แทนที่จะอยู่กับฝ่ายรัฐ

เมื่อเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ มีความรุนแรงถึงขั้นละเมิดกฎหมายอาญา การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทำให้ผู้กระทำผิดลอยนวลไป แม้บางครั้งจะได้ตัวผู้กระทำผิดขึ้นสู่ศาล แต่พยานหลักฐานที่ไม่หนาแน่นมั่นคงประกอบกับการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการยุติธรรมยังมีลักษณะต่างคนต่างพายีคมันแต่ภารกิจของตนเองเป็นสำคัญมีการชิงไหวชิงพริบกันการทำงานขาดเอกภาพและไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้ก่อความไม่สงบมาลงโทษได้

การแก้ไขปัญหาความไม่สงบแม้จะต้องแก้ไขไปพร้อมกันในทุกปัญหาที่สำคัญ แต่การแก้ปัญหาที่จะเห็นผลได้ในเวลาอันรวดเร็ว คือการแก้ด้านนิติบัญญัติ ซึ่งบางปัญหาต้องแก้โดยกระบวนการนิติบัญญัติ แต่ปัญหาส่วนใหญ่แก้ได้ในขั้นตอนของฝ่ายบริหาร โดยการออกนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในทันที ภายใต้การกำกับของรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากการใช้กฎหมายพิเศษนั้น ถึงเวลาที่รัฐบาลจะต้องนำมาชั่งน้ำหนักให้ได้ว่าคุ้มเสียหรือไม่ ถ้าได้ไม่คุ้มเสีย รัฐบาลควรพิจารณายกเลิกการใช้กฎอัยการศึกและการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายหลักในการแก้ปัญหา ร่วมกับกฎหมายอื่นที่ใช้อยู่ในสถานการณ์ปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นบทบัญญัตินิรโทษกรรมให้ผู้กระทำผิดที่กลับใจเข้ามาขอตัวต่อทางการ ผู้กระทำผิดโดยหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยให้กระบวนการยุติธรรมเป็นผู้กลั่นกรองว่าอยู่ในเงื่อนไขและควรส่งจะเข้าอบรมเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนหรือไม่ ถ้าผ่านกระบวนการครบถ้วนแล้ว ถือว่าผู้นั้นไม่ต้องถูกดำเนินคดีอีกต่อไป เมื่อรัฐบาลยกเลิกใช้ข้อบังคับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ แล้วจะต้องนำมาตรา ๒๑ นี้มาใช้บังคับอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้ผู้กระทำผิดที่กลับตัวกลับใจหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ได้กลับมาใช้ชีวิตตามปกติ และไม่หวนกลับไปก่อความไม่สงบอีกต่อไป

นอกจากนี้ รัฐบาลควรออกนโยบายสมานฉันท์ให้ผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อความไม่สงบซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบัญชีของเจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสแสดงความสามารถโดยมารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ และให้ตั้งจะว่าอาจจะเข้ามาร่วมสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้จงได้ ทำนองนโยบายร่วมพัฒนาชาติไทยในอดีต โดยผู้ต้องสงสัยเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อยซึ่งไม่มีฐานะเป็นผู้ต้องหาและยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

กระบวนการยุติธรรมภาครัฐ คือ ศาล อัยการ พนักงานสอบสวน ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม ที่ยังทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำไม่เป็นเอกภาพ จะต้องจับมือกันแก้ปัญหา โดยสร้างกฎระเบียบที่จะสามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นมาใหม่ และในบางกรณีจะต้องทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันว่าจะบริหารจัดการปัญหาบางปัญหาอย่างไร

กรณีฟ้องคดีการนิรโทษกรรมสากลกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง แต่ทางการไทยได้ปฏิเสธข้อกล่าวหาอย่างสิ้นเชิงนั้นควรที่กองทัพบกและกองอำนาจการรักษามั่นคงภายใน จะได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะไม่กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกกรณี โดยให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกระทำการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เพื่อความมั่นใจของประชาชนและนานาชาติ

รัฐบาลควรให้ความสำคัญทางด้านนิติบัญญัติ โดยศึกษาถึงแง่มุมต่าง ๆ รอบด้าน เมื่อตกผลึกทางความคิดแล้วก็เร่งเดินหน้าแก้ปัญหาในทันที การแก้ปัญหาไกลไกลทางฝ่ายบริหาร สามารถกระทำได้โดยกำหนดเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ แต่หากติดขัดทางด้านกฎหมายก็ควรใช้กระบวนการทางนิติบัญญัติ เพื่อให้รัฐสภามีส่วนในการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน เพราะกฎหมายทุกฉบับแม้จะมีความเหมาะสมในยุคสมัยหนึ่ง แต่เมื่อเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนไป ก็อาจต้องแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก ทั้งนี้ รัฐบาลไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายจะให้องค์กรใดสูญเสียอำนาจไปหรือไม่อย่างไร เพราะอำนาจรัฐมีไว้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนมิใช่เพื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

คณะอนุกรรมการด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรม ดังนี้

๑. การแก้ไขปัญหาคำสั่งบังคับใช้กฎหมายพิเศษ

๑.๑ เสนอให้มีการประกาศยกเลิกการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และใช้กฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างเข้มงวด

๑.๒ รัฐบาลควรตั้งคณะกรรมการอิสระ ทำการตรวจสอบและประเมินผล การใช้กฎอัยการศึกตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗ ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด และเกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ อย่างไรหรือไม่เพียงใด และควรใช้กฎอัยการศึกต่อไปหรือควรยกเลิก

LIART

๑.๓ เสนอให้นำมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มาใช้บังคับอย่างจริงจัง

๑.๔ เสนอให้รัฐบาลประกาศนโยบายสมานฉันท์โดยยกเลิกบัญชีผู้ต้องสงสัย และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามาร่วมสร้างสันติสุขทำนองเดียวกับนโยบายร่วมพัฒนาชาติไทยในอดีต

๒. การแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล

- กองทัพบก กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรทำบันทึกข้อตกลงว่าจะมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่มิให้มีการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกกรณี

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนควรทำรายงานต่อรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ถึงสถานการณ์ล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนในชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไขปัญหา

- สำนักงานคุ้มครองและช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย(สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งมีภารกิจร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประชาชน และหากพบข้อเท็จจริงว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวมาสู่กระบวนการยุติธรรมได้ ดังนั้น สคช.จังหวัดจึงควรมีบทบาทเข้าไปตรวจสอบการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เช่น พบว่ามีการทำร้ายผู้ต้องสงสัย จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกเข้าไปตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องดังกล่าว หากพบว่ามีมูลต้องแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยเร็ว

๓. การแก้ไขปัญหาชั้นพนักงานสอบสวน

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์สูงเป็นพนักงานสอบสวนในคดีความมั่นคง

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรออกระเบียบเกี่ยวกับการสอบสวนคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ และควรประชุมออกระเบียบร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อให้สอดคล้องต้องกัน

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงยุติธรรมควรทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีความมั่นคงเพื่อให้พยานได้รับการคุ้มครองในทุกขั้นตอน

๔. การแก้ไขปัญหาชั้นพนักงานอัยการ

- อัยการสูงสุดควรใช้อำนาจสั่งไม่ฟ้องในคดีความมั่นคง ถ้าการฟ้องคดีนั้นจะไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อกันผู้ต้องหาที่ไม่ใช่ตัวการ หรือแกนนำออกไปจากขบวนการก่อความไม่สงบ ทั้งนี้ เป็นการใช้อำนาจของอัยการสูงสุดซึ่งไม่เกี่ยวกับมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

LIART

- สำนักงานอัยการสูงสุดควรแต่งตั้งพนักงานอัยการที่มีประสบการณ์สูงเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคง และควรออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานของพนักงานสอบสวนและศาล

๕. การแก้ไขปัญหาคดีศาล

- เสนอให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ออกประกาศจัดตั้งแผนกคดีความมั่นคงขึ้นในศาลชั้นต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อรองรับการพิจารณาคดีเกี่ยวกับคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ และเสนอให้ประธานศาลฎีกา ออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการพิจารณาคดี และการสืบพยานหลักฐานคดีเกี่ยวกับคดีความมั่นคง โดยกำหนดให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานทุกชนิดไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้องคดี ตาม มาตรา ๒๓๗ ทวิ และมาตรา ๒๓๗ ตริ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๔ และมาตรา ๕

๖. การแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรม

- กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรทำบันทึกข้อตกลง โดยมีการตกลงกันให้ชัดเจนว่าสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งสององค์กรจะร่วมกันทำงานในลักษณะใด จะแบ่งพื้นที่หรือจะแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่าย

- ควรกำหนดระเบียบการทำงานของแต่ละฝ่ายให้สอดคล้องต้องกันในทุก ๆ กรณีเพื่อมิให้เกิดปัญหาในการทำงานจนเกิดความเสียหายต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการแก้ไขปัญหาคดีความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

- ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกันต่อไป

- สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ควรต้องออกระเบียบกำหนดระยะเวลาการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานและการส่งผลการตรวจพิสูจน์ไปยังพนักงานสอบสวนให้ทันกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทุกคดี

- สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งสององค์กร จะต้องเร่งผลิตบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การพิสูจน์พยานหลักฐานเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๗. การแก้ไขปัญหาด้านทนายความ

ในการดำเนินคดีในชั้นศาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม ทนายความที่ดำเนินคดีในชั้นศาลนั้น จึงควรเป็นทนายความที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งเป็นบุคคลที่เข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี หลักการศาสนาอิสลาม ตลอดจนวิถีชีวิตมุสลิมอย่างแท้จริง และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีสูงในการช่วยเหลือจำเลย เนื่องจากคดีในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคดีเกี่ยวกับความมั่นคง ในส่วนค่าตอบแทนในการดำเนินคดีของทนายความที่มีประสบการณ์สูงควรมีค่าตอบแทนที่สูงพอสมควรเพียงพอต่อการใช้จ่ายไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของค่าพาหนะ

ค่าที่พัก สถานที่พบบปะกับกับจำนวน ตลอดจนความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ค่าตอบแทนในการดำเนินคดีควรอยู่ในช่วง ประมาณ ๕๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อคดี โดยใช้เงินงบประมาณจากกองทุนช่วยเหลือที่มีอยู่ อาทิ “กองทุนยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ที่ยากจน” ซึ่งมีจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะต้องจัดสรรไว้เป็นกองทุนในแต่ละปี ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านบาทต่อปีขึ้นไป ซึ่งโดยหลักปฏิบัติ คณะกรรมการกองทุนจะวางหลักเกณฑ์ช่วยเหลือให้กับประชาชนที่มีแนวโน้มเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น หากคณะกรรมการกองทุนพิจารณาข้อมูลเบื้องต้นแล้วเห็นว่า อาจจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง ก็สามารถที่จะยกคำร้องไม่ช่วยเหลือได้

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)**คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้านความมั่นคง**

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ สมัยสามัญทั่วไป ครั้งที่ ๑๑ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ถึงครั้งที่ ๑๔ วันพุธที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดจากผู้ก่อเหตุการณ์ความไม่สงบได้ก่อเหตุร้ายทำให้ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับเป็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ และเร่งด่วนของประเทศ เนื่องจากปัญหาดังกล่าว อาจนำไปสู่การสูญเสียเอกราชและอธิปไตยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และบางอำเภอของจังหวัดสงขลาได้ ดังนั้น ที่ประชุมจึงลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๑ ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเสนอญัตติขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๘๕ ของรัฐธรรมนูญ

ต่อมา คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความมั่นคงขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับงานด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐ งานการข่าว การป้องกันภัยอันเกิดจากเหตุความไม่สงบ การศึกษายุทธศาสตร์ของคณะหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมบ่อนทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความมั่นคงของรัฐ อันมีผลกระทบให้เกิดปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการในเรื่องต่าง ๆ รวมถึง อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการวิสามัญ ฯ หรือประธานคณะกรรมการวิสามัญ ฯ มอบหมาย

แนวทางการดำเนินการ

คณะอนุกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความมั่นคง ได้เชิญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงจนครบทุกหน่วยงาน รวมทั้งส่งไปรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการและประชาชนในพื้นที่ เพื่อทำการรวบรวม วิเคราะห์และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความมั่นคงต่อคณะกรรมการวิสามัญฯ จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

หน่วยงานที่เชิญมาชี้แจง

คณะอนุกรรมการวิสามัญฯ ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความมั่นคง มาชี้แจงให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงแก่คณะอนุกรรมการวิสามัญฯ ดังนี้

- กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.)
- ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า
- กรมข่าวทหารบก
- งานการข่าวศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า

แนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความมั่นคง

คณะอนุกรรมการวิสามัญฯ ได้นำแนวคิดมิติด้านความมั่นคง มาอธิบายปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น เอกสารสรุปผลการสอบสวนขยายผลของทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ ๑ (ฉก.๑) กองกำลังศรีสุนทร จังหวัดยะลา ระบุว่า การก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีขบวนการ B.R.N.Co-ordinate เป็นแกนนำ มีขั้นตอนการขับเคลื่อนทางยุทธศาสตร์การก่อสงคราม ดังนี้

๑. ขั้นการบ่มเพาะแนวความคิด

๑) สร้างสำนักทางการเมืองที่ว้ารัฐปัตตานีเคยดำรงสถานะเป็นรัฐอิสลามที่มีเอกราชและอธิปไตยเป็นของตนเอง

๒) สร้างสำนักทางเชื้อชาติว่าคนไทยมุสลิมในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่คนไทยแต่เป็นคนมลายู

๓) สร้างสำนักร่วมทางศาสนา คือ ความเป็นมุสลิม

๒. ขั้นการขับเคลื่อนพลังมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ พร้อม ๆ กับการปฏิบัติการทางทหาร จะเป็นขั้นที่ทำให้เกิดการจลาจล ขยายผลเป็นสงครามกลางเมือง ระหว่างกลุ่มคนเชื้อชาติไทยกับเชื้อชาติมลายู และพัฒนากระดับเป็นสงครามระหว่างศาสนา หากสถานการณ์พัฒนาไปถึงจุดนี้ได้ก็จะเป็นเงื่อนไขให้องค์กรมุสลิมระหว่างประเทศ เช่น โอไอซีผลักดันให้สหประชาชาติเข้าแทรกแซง มองเห็นความจำเป็นของการมีรัฐใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะทางด้านเชื้อชาติและศาสนา จากนั้นก็จะใช้หนทางให้ได้มาซึ่งการสถาปนารัฐเอกราชตามแบบของกรณีประเทศเกิดใหม่อย่างติมอร์เลสเต

กลุ่มก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง

๑. กลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติปัตตานี (The Barisan National Pembedbasan Pattani/BNPP หรือ Patani National Liberation Front) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ โดย Tengku Abdul Jalal หรือ นายอดุลย์ ณ สายบุรี วัตถุประสงค์ของกลุ่มต้องการได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์จากประเทศไทย ไม่ยอมรับการปกครองตนเองหรือการเข้าไปร่วมกับประเทศมาเลเซีย ขณะที่ยุทธศาสตร์ของกลุ่มเน้นการรบ

แบบกองโจร แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ กลุ่มได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์หันไปสนับสนุนการต่อสู้ของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนทั่วโลก พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อกลุ่มเป็น Barisan Islam Pemberbasan Pattani (BIPP)

๒. กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติติมลาฮู (The Barisan Revolusi Nasional /BRN หรือ National Revolutionary Front) ก่อตั้งเมื่อ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ผู้ร่วมก่อตั้งขบวนการมีจำนวนมาก ที่สำคัญ ได้แก่ เต็งกูยาลาล์ นนซอร์/อดุลย์ ณ สายบุรี อูสตาซการิม/หะยีการิม ฮาซัน อัดิตโตะครูปอเนาะในพื้นที่อำเภอรีเอเสาะ จังหวัดนราธิวาส และได้ก่อตั้งหน่วยทหารขึ้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยใช้ชื่อว่า กองกำลังติดอาวุธปลดแอกปัตตานี หรือ Angkatan Bersenjata Revolusi Patani : ABRIP (เลียนแบบชื่อย่อของกองทัพอินโดนีเซีย ซึ่งใช้คำว่า ABRI : Angkatan Bersenjata Republik Indonesia) อุดมการณ์เริ่มแรกของ BRN ยึดแนวความคิดในการปกครองแบบสังคมนิยม แต่ต่อมาหันมาชูอุดมการณ์ด้านศาสนา อย่างไรก็ตามได้เกิดความแตกแยกภายในขึ้นหลายครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จนแตกเป็น ๓ กลุ่มคือ BRN Congress (สายกองกำลังติดอาวุธ) BRN ULAMA (สายศาสนา) และ BRN Coordinate (สายการเมืองและศาสนา) แต่ในปัจจุบันเชื่อว่าเหลือเพียงขบวนการเดียวและมีบทบาทมากที่สุดคือ ขบวนการ BRN Coordinate ซึ่งหลักการสำคัญของกลุ่มนี้คือ การยึดมั่นแนวคิดแบ่งแยกดินแดน ไม่เจรจากับฝ่ายรัฐ และใช้วิธีการรุนแรงในการปฏิบัติการ โดยไม่เลือกว่าเป็นไทยพุทธหรือไทยมุสลิมที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ

๓. องค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานีหรือองค์การสหปัตตานีเสรี (Persatuan Pembebasan Patani Bersatu /PPPB หรือ Patani United Liberation Organization /PULO ก่อตั้งเมื่อ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นองค์กรจัดตั้งที่มีรูปแบบสมบูรณที่สุด ผู้ริเริ่มก่อตั้งคือ นายตงกูบือรอ กอตอนีรอ หรือนายกาบิรี อับดุลเราะห์มาน ทั้งนี้ แม้ว่าจะได้เกิดความแตกแยกภายในหลายครั้งภายในกลุ่ม PULO ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ จนเกิดการแยกตัวออกเป็น PULO เก่า และ PULO ใหม่ แต่ล่าสุดมีรายงานยืนยันว่า ขบวนการดังกล่าวได้รวมกันเป็นหนึ่งเดียวแล้วเมื่อมิถุนายน ๒๕๔๘ และปัจจุบัน PULO ได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานีหรือเบอร์ซาตู (BERSATU) แต่กิจกรรมส่วนใหญ่ของ PULO ในปัจจุบันเน้นงานด้านการเมืองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ส่วนกองกำลังของกลุ่มใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีน้อยมากและแทบไม่พบความเคลื่อนไหวในด้านการใช้กำลังตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ อย่างไรก็ตามหน่วยงานด้านความมั่นคงยังคงจับตากลุ่ม PULO อย่างใกล้ชิด เนื่องจากในกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมาเริ่มปรากฏความเคลื่อนไหวของกองกำลัง PULO อีกครั้งอย่างผิดสังเกต

๔. ขบวนการมูจาฮีดีนอิสลามปัตตานี (Gerakan Mujahideen Islam Pattani /GMIP) มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อความไม่สงบหลายกลุ่ม เริ่มจากการก่อตั้งแนวร่วมมูจาฮีดีนปัตตานี หรือ BBMP (Barisan Bersatu Mujahidin Patani) ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยมีแนวคิดที่จะรวบรวมขบวนการต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้มีเอกภาพและความเข้มแข็งในการต่อสู้ และอยู่ภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การปลดแอกจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตงกูบือรอ กอตอนีรอ แกนนำ PULO นายเวหามะ แวยูโซ๊ะ แกนนำ BNPP/BIPP อูสตาซการิม บินฮาซัน แกนนำ BRN ULAMA และนายบือราเฮง กูทาบ/บือราเฮง ขนส่า แกนนำ BNPP/BIPP แต่ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ เริ่มปรากฏการเคลื่อนไหวของอีกขบวนการหนึ่ง ชื่อ “ขบวนการมูจาฮีดีนปัตตานี” หรือ GMP (Gerakan Mujahidin Patani) ซึ่งเชื่อว่าแยกตัวจากขบวนการ

BIPP และ BBMP โดยมีแกนนำคนสำคัญประกอบด้วย นายวันอาหมัดวันชูฟู/แหวามะ แหวูโช๊ะ อดีตสมาชิก BNPP/BIPP นายอวัง/อาแหว บินอับดุลเลาะห์ กาบีร์/อาแหวะยะบะ นายมุฮัมหมัด/มะ โคล์/อุสตาซมะ โคล์ นายเจ๊ะกูแม กูเต๊ะ/อับบัส บินอาหมัด การเคลื่อนไหวของกลุ่มนี้เน้นงานด้านการเมืองอยู่ในมาเลเซีย บทบาทสำคัญของ GMP คือ เป็นหนึ่งในแกนนำที่รวบรวมขบวนการต่าง ๆ ก่อตั้งเป็นขบวนการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี หรือเบอร์ซาตู (BERSATU) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ (ยกเว้น BRN Coordinate ที่ไม่ได้เข้าร่วมขบวนการ แต่ก็อยู่ในฐานะที่เป็นพันธมิตร)

๕. กลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (The United Front for the Independence of Pattani/ BERSATU) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยความเห็นชอบร่วมกันของแกนนำกลุ่ม BIPP BRN GMP และ PULO โดยมีจุดมุ่งหมายจะรวมขบวนการต่อสู้ให้เป็นหนึ่งเดียว ซึ่งในระยะเริ่มต้นแกนนำของทั้ง ๔ กลุ่มตกลงให้จัดตั้ง “องค์กรร่วม” หรือ “องค์กรปายง” หรือ Umbrella Organization ขึ้นเพื่อความเป็นเอกภาพและให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันต่อสู้เพื่อปลดแอกปัตตานีใช้หลักการต่อสู้เพื่อศาสนา (ญีฮาด) ด้วยกำลังติดอาวุธต่อต้านหลักการและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลไทย เรียกร้องให้ประเทศอิสลามทั้งหลายสนับสนุนการต่อสู้ แต่ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “แนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี” หรือ BERSATU โดยปัจจุบันมี ดร.วันกาเคร์ เจ๊ะมาน เป็นประธาน อย่างไรก็ตาม ตามข้อเท็จจริงที่หน่วยงานด้านความมั่นคงรับทราบ BERSATU ไม่มีอำนาจสั่งการกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกเพียงแต่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติกว้าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของแต่ละกลุ่มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนกลุ่มสมาชิกยังคงมีการเคลื่อนไหวเป็นเอกเทศ แต่มีการประสานความร่วมมือกันมากขึ้นเท่านั้น

๖. กลุ่มเยาวชนกู้ชาติปัตตานี (Pemuda Merdeka Patani/PMP) ก่อตั้งโดยขบวนการ BRN Coordinate ซึ่งสมาชิกระดับแกนนำส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา (Ulama) และได้พัฒนาการต่อสู้ในมิติใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการฝึกอบรมเยาวชนทหารตามโครงการและจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธทั้งภายในและนอกโรงเรียนด้วยการปลุกกระแสการต่อสู้ในแนวทางญีฮาด (Jihad) หรือสงครามศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเตรียมการทำสงครามประชาชน หรือการรบแบบกองโจร การดำเนินงานจะแอบแฝงกิจกรรมอยู่ในศาลิกาและในปอเนาะ ตลอดจนในสถาบันการศึกษาของรัฐบางแห่ง รวมทั้งบริเวณมัสยิดประจำหมู่บ้านบางแห่ง โดยได้ปฏิบัติการทางทหารที่สำคัญหลายครั้งในลักษณะการปล้นอาวุธ ลอบยิง/สังหารเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และเชื่อว่ากลุ่มดังกล่าวมีการเชื่อมโยงและแสวงหาแนวร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เช่น PULO BRN Congress และ GMIP เป็นต้น

ยุทธวิธีการต่อสู้ของขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑. ยุทธวิธีด้านการเมือง

๑) จัดตั้งองค์กรเพื่อต่อสู้กับรัฐปัตตานี ประกอบด้วย กลุ่มจัดตั้งต่าง ๆ กลุ่มเบอร์ชาคู เป็นองค์กรชั้นนำสูงสุด มีบทบาทในทางปฏิบัติ โดยการประสานกับกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate และกลุ่ม Ulama ในรูปแบบของสภาองค์กรนำ D.P.P. Dewan Pimpinan Parti

๒) สภาองค์กรนำ ประกอบด้วย ฝ่ายต่าง ๆ ๗ ฝ่าย คือ ฝ่ายต่างประเทศ ฝ่ายทหาร ฝ่ายเยาวชน ฝ่ายเศรษฐกิจ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา และฝ่ายการปกครอง ตั้งแต่ระดับ มณฑล ไปจนถึงระดับกลุ่มในหมู่บ้าน

๓) กำหนดขั้นตอนการต่อสู้หรือเรียกว่าบันไดแห่งความสำเร็จ ๗ ขั้น คือ ขั้นสร้างจิตสำนึกขั้นจัดตั้งมวลชน ขั้นจัดตั้งองค์กรทางการเมือง ขั้นจัดตั้งองค์กรทางการเมือง ขั้นปลูกฝังอุดมการณ์ ขั้นเตรียมความพร้อม และขั้นสุดท้ายคือขั้นลุกฮือขึ้นก่อการปฏิวัติและสถาปนารัฐปัตตานี

๔) ใช้วิธีการสร้างความสับสน ทั้งในด้านอุดมการณ์ ด้านยุทธศาสตร์ และด้านยุทธวิธี เพื่อให้หน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐถึงเล จับทางไม่ถูกและตามไม่ทันกับความอ่อนตัวในระดับยุทธวิธีการต่อสู้ของฝ่ายก่อความไม่สงบ

๕) การสร้างความเข้าใจผิดแก่มวลชนที่เป็นกลาง และรักความเป็นธรรม เช่น การใส่ร้ายป้ายสีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ช้อนเร้นอำพรางผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมือง อำพรางเจตนาและเป้าหมายที่ชัดเจนของคน สร้างกลไกต่อต้านข่าวกรอง เพื่อให้สังคมเข้าใจว่า การทำร้ายผู้บริสุทธิ์เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ

๖) ทำให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นในสังคมทั่วไป โดยการก่อภัยของต่อบุคคลและข้าราชการที่เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจรัฐ และต่อชาวมุสลิมที่เป็นเจ้าหน้าที่ และร่วมมือกับรัฐ เช่น การฆ่าแล้วเผา ตัดศีรษะศพ การฆ่าล้างคร้ว และปฏิบัติการในรูปแบบที่โหดร้ายทารุณ

๗) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้มวลชนเกิดความเกลียดแค้นโดยชี้ให้เห็นว่ากลไกของรัฐไทยเป็นศัตรูมีแต่การดูถูกเหยียดหยามชาวมลายูมุสลิม ละเมิดหลักศาสนา และไม่มีความจริงใจ

๘) โฆษณาปลุกระดมทางการเมือง โดยอ้างอิงประเด็นทางศาสนา ช่วงชิงการหนุนช่วยจากองค์กรมุสลิมโลก องค์กรสิทธิมนุษยชน และองค์กรสหประชาชาติ เพื่อแทรกแซงต่อรองกับรัฐไทย และหวังให้นำไปสู่การลงประชามติสถาปนารัฐปาตานี

๙) จับไล่คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธออกจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ในพื้นที่มีเฉพาะคนเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม กำหนดเป้าหมายให้มีเอกลักษณ์จำเพาะที่สามารถอ้างถึงความจำเป็นของการมีรัฐใหม่ที่มีทุก ๆ อย่างแตกต่างจากลักษณะพหุสังคมของรัฐไทย

๒. ยุทธวิธีด้านการทหาร

๑) จัดตั้งกองกำลังติดอาวุธ หรือกองทหาร โดยยึดหลักนิยมของการจัดตั้งหน่วยทหารขนาดเล็ก (RUNDA KUMPULAN KECIL) ที่มีกลุ่มเล็ก ๆ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มนักรบ (หน่วยคอมมานโด และหน่วย RKK) และกลุ่มทหารบ้าน (หน่วยตรงแนวหรือกลุ่มช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร)

๒) การจัดวางกำลังจะกระจายครอบคลุมพื้นที่ ๓ จังหวัด ทั้งยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ประกอบด้วย หน่วยเผชิญหน้าประมาณ ๓๐๐ - ๕๐๐ คน หน่วยสนับสนุน ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ คน และกลุ่มมวลชนที่พร้อมพัฒนาเป็นหน่วยติดอาวุธ เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวยอีกประมาณ ๑๓,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ คน

๓) พัฒนากองกำลังให้เป็นทหารอาชีพที่มีขีดความสามารถด้านการรบ ระดับทหารประจำการเลือกเฟ้นบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นเข้ารับการฝึกหลักสูตรคอมมานโดเทียบเท่าหน่วยรบพิเศษของรัฐบาล

๔) อำพรางปฏิบัติการทางทหาร โดยใช้รูปแบบให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นการกระทำของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ

๕) การปฏิบัติจะไม่จำกัดระดับความสยดสยอง เนื่องจากต้องการให้เป้าหมายหวาดกลัวและอพยพหลบหนีออกจากพื้นที่ให้มากที่สุด

๖) การปฏิบัติการทางทหารมีเป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง คือ การตัดขาดความร่วมมือที่ประชาชนมีต่อเจ้าหน้าที่รัฐในทุกกรณีและมีเป้าหมายในการโคดเคี้ยวเจ้าหน้าที่รัฐเปรียบได้กับการแยกปลาออกจากน้ำ

๗) ผลักดันให้เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างเชื้อชาติ และศาสนา โดยเฉพาะระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม

๘) รูปแบบการก่อเหตุ และสร้างความสยดสยองเท่าที่ประมวลได้ มีดังนี้

- โจมตีฐานปฏิบัติการของตำรวจและทหาร
- บิงใส่รถยนต์ และขบวนรถไฟ
- บุกยิงครูถึงห้องเรียน
- ชุมนุมเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ตำรวจ ทหาร
- จู่โจมทำร้ายเจ้าหน้าที่ในลักษณะพลีชีพ
- แต่งกายเลียนแบบสตรีฆ่าเจ้าหน้าที่
- ก่อเหตุร้ายด้วยการแต่งกายคล้ายตำรวจ ทหาร แล้วป้ายสีว่าเจ้าหน้าที่รัฐเป็นคนทำ
- ฝังระเบิดใต้ผิวถนน จุดระเบิดเมื่อรถเจ้าหน้าที่เข้าสู่พื้นที่สังหาร จากนั้นหน่วยกำลังก็

ออกมายิงซ้ำจนผู้บาดเจ็บเสียชีวิต ฯลฯ

บทบาทของขบวนการก่อความไม่สงบในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

๑) สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันกลุ่มก่อความไม่สงบสามารถดำเนินการขยายบทบาทการก่อการร้ายจนบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

(๑) จัดตั้งองค์กรการต่อสู้ที่แข็งแกร่งขึ้น ได้ทั้งด้านการเมือง และการทหาร

(๒) การสร้างความสับสน หลงประเด็นแก่ฝ่ายงานความมั่นคงของรัฐไทย จนกลไกอำนาจรัฐที่เคยแข็งแกร่งกลายสภาพเป็นองค์กรที่อ่อนแอสูญเสียการเป็นฝ่ายริเริ่มไปอย่างไม่น่าจะเป็นไปได้

(๓) สร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัวสยดสยองให้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ปฏิบัติการจนประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ ข้าราชการ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจโดยทั่วไปต้องอพยพหลบหนีออกจากพื้นที่เป็นจำนวนมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

(๔) สภาพการต่อสู้ที่ฝ่ายรัฐสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินมากมายมหาศาลอย่างเทียบสัดส่วนกันไม่ได้กับความสูญเสียของฝ่ายก่อความไม่สงบ

(๕) การสะสมชัยชนะทางยุทธวิธีได้ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่กลุ่มก่อความไม่สงบเชื่อว่าเป็นการยกระดับความฮึกเหิมด้านขวัญและกำลังใจแก่กำลังพลและการประสพชัยชนะทางยุทธวิธีได้อย่างสม่ำเสมอคือ หนทางได้ชัยชนะในทางยุทธศาสตร์ในอนาคต

๒) แนวโน้มในอนาคต

หากศึกษาจากปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น โดยการเปรียบเทียบวิธีคิด นโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และความมุ่งมั่นในทางปฏิบัติ ระหว่างฝ่ายรัฐกับฝ่ายก่อความไม่สงบด้วยความเป็นกลางแล้ว ก็สามารถเห็นแนวโน้มที่พอจะเชื่อได้ว่าบทบาทของขบวนการก่อความไม่สงบจะทวีความสำคัญและยกระดับมากขึ้นทั้งในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับชาติและระดับสากล องค์การที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาคือการก่อความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

- สำนักนายกรัฐมนตรี
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ
- กระทรวงกลาโหม
- กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
- กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคือการก่อความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการที่สถานการณ์ความรุนแรงและความขัดแย้งได้ขยายตัวออกไป ในรอบ ๔ ปี ที่ผ่านมา มีข้อเสนอยุทธศาสตร์ของรัฐในการต่อสู้เพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบจากหลายองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถพิจารณาจากข้อมูลโดยสรุปต่อไปนี้

๑. คำสั่ง นร.ที่ ๒๐๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ ระบุไว้ในประเด็นนโยบายข้อแรกว่า รัฐบาลจะน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นยุทธศาสตร์พื้นฐานในการแก้ปัญหาเพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. เอกสาร สรุปแผนยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน. ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ที่นำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ คือ

- ๑) ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน
  - (๑) นำสันติสุขกลับคืนสู่พื้นที่ จชต. ให้เร็วที่สุด
  - (๒) ยึดหลักการเมืองนำทหาร
- ๒) ยุทธศาสตร์ความมั่นคง
  - (๑) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
  - (๒) การดำเนินงานด้านข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรอง
  - (๓) การปฏิบัติการด้านข่าวสาร
  - (๔) ป้องกัน ปราบปราม ทำลาย โครงสร้างสงครามของฝ่ายก่อความไม่สงบ
- ๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ๕ ด้าน คือ
  - (๑) ด้านการเมืองการปกครอง
    - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกภาคส่วน
    - การอำนวยความสะดวก
  - (๒) ด้านการศึกษาและกีฬา
    - งานพัฒนาส่งเสริมและกำกับดูแลสถานศึกษาหลักสูตรและผู้เรียน จัดทำแผนแม่บทการศึกษาในพื้นที่ จชต. ดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ทุกระดับให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ
    - งานรักษาความปลอดภัยโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา
    - งานการส่งเสริมด้านกีฬา
  - (๓) ด้านสังคมจิตวิทยา
    - การสร้างความสมานฉันท์
    - การรวมพลังประชาชนร่วมสร้างสันติสุข
    - การปฏิบัติกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรม
    - การประชาสัมพันธ์
    - การช่วยเหลือเยียวยา
  - (๔) ด้านเศรษฐกิจ
    - การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
    - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ โครงข่ายคมนาคม
    - การพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้
  - (๕) ด้านการต่างประเทศ
    - การสร้างความเข้าใจอันดีในระดับประเทศ ภูมิภาค และประชาคมโลก
    - การสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาภัยกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและ

ยุทธวิธีการแก้ไขปัญหามันคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธวิธีการต่อสู้ของฝ่ายรัฐบาลต่อกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ หากดูจากเอกสารกรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหามันคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ก็จะพบยุทธวิธี ทั้งด้านการเมืองและด้านการทหารของฝ่ายรัฐ ดังนี้

๑. ด้านการเมือง

๑) สร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน
 ๒) สร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชนด้วยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
 ๓) ขจัดความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงระหว่างข้าราชการกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน

๔) รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

๕) ดำเนินการให้กระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึงของประชาชนได้จริง

๖) พัฒนาพร้อมกับการสร้างความเป็นเอกภาพให้หมู่ประชาชนบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

๗) ดำเนินการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัดอย่างจริงจัง

๘) เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มั่นคงยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๙) สร้างความเข้าใจสถานการณ์ที่ถูกต้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค และประชาคมสากล

๑๐) ให้การศึกษาที่ถูกต้องถึงวิธีคิด วิธีทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แก่เจ้าหน้าที่รัฐทุกสังกัดทุกระดับ

๑๑) ขจัดเงื่อนไขสงครามที่อ้างอิงเชื้อชาติ ศาสนา และมาตุภูมิ ซึ่งกลุ่มผู้ก่อการใช้เป็นข้ออ้างในการก่อความไม่สงบอยู่ในปัจจุบัน

๒. ด้านการทหาร

๑) ลาดตระเวนคุ้มครองเส้นทาง พื้นที่ ทรัพยากรและประชาชน

๒) ดำเนินการด้านข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง

๓) ตั้งด่านตรวจ ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย

๔) เชิญตัวผู้ต้องสงสัยมาสอบสวนซักถาม

๕) ต่อสู้ ทำลาย องค์กร โครงสร้าง เครือข่าย บุคคลที่ผ่านการพิสูจน์ตรวจสอบแล้วอย่างถี่ถ้วนว่าเป็นกลุ่มก่อความไม่สงบที่ติดอาวุธจริง

๖) พื้นฟูสถาปนาอำนาจรัฐให้มั่นคงเข้มแข็งในพื้นที่สีแดงที่มีลักษณะเป็นเขตปลดปล่อยปลดออำนาจรัฐ

LIART

การรายงานสภาพปัญหา นโยบายและแนวทางในการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ หน่วยงานด้านความมั่นคง

คณะอนุกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความมั่นคงในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาผู้แทนราษฎร ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริง และนโยบาย แนวทาง ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีในการยุติปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความสงบสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ได้รับทราบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.)

ผู้แทนจากกองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) ได้กล่าวบรรยาย รวมทั้งชี้แจง ข้อมูล ข้อเท็จจริง สรุปได้ ดังนี้

สภาพปัญหา

ปัจจุบันข้อมูลข่าวกรองที่ได้รับจากผลการซักถามจำนวนมาก ทั้งจากผู้ถูกจับกุมหรือมอบตัว ทางเปิดและทางลับ เอกสารที่ยึดได้ เว็บไซต์จากต่างประเทศ และผลการปฏิบัติด้านข่าวกรอง มีข้อมูลตรงกันว่ากลุ่มก่อความไม่สงบ คือ กลุ่มขบวนการ BRN Co-Ordinate ที่จัดตั้งเป็นองค์กรลับ ใช้การปลุกกระดม ขยายข่ายงาน สร้างสมาชิกและแนวร่วม และใช้ยุทธศาสตร์ตามแผนงานการปฏิบัติ ๗ ขั้นตอนมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ โดยใช้งาน “การจัดตั้ง” เป็นเส้นทางไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติแยก “รัฐปัตตานี” ทั้งนี้ จะใช้รูปแบบของการแอบแฝงปะปนอยู่กับประชาชนและใช้เทคนิคการก่อการร้าย การบ่อนทำลาย การสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นระหว่างคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธและคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม การแพร่เมล็ดพันธุ์เข้าหน้าทีรัฐ รวมทั้งสร้างความหวาดกลัวเพื่อควบคุมประชาชนและยั่วยุให้รัฐใช้ความรุนแรงตอบโต้

ขบวนการก่อความไม่สงบมีการแบ่งเขตการปกครองทับซ้อนอำนาจรัฐอย่างแท้จริง อันประกอบด้วย เขต จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ในการนี้มีการจัดตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งหัวหน้าเขตการปกครองนั้น ๆ เกือบสมบูรณ์แล้ว

อย่างไรก็ตาม เขตการปกครองที่ทับซ้อนอำนาจรัฐที่สำคัญที่สุด คือ ระดับหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่า อาเยาะห์ ซึ่งสามารถดำเนินการควบคุมประชาชนระดับรากหญ้า เป็นฐานที่มั่นทั้งด้านเศรษฐกิจ, การเมือง, การศึกษา, ศาสนา เป็นแหล่งหลบซ่อนของกองกำลังติดอาวุธ และแนวร่วมสำหรับการก่อเหตุร้ายรายวัน ตามที่ปรากฏในปัจจุบัน

สถานการณ์และแนวโน้มสถานการณ์

สถานการณ์ทั่วไป

นับตั้งแต่ห้วงเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน กลุ่มก่อความไม่สงบยังคงก่อเหตุร้ายรุนแรง โดยรูปแบบหลักในการก่อเหตุก็คือ การลอบยิง การลอบวางระเบิดและการลอบวางเพลิง รวมทั้งก่อวินาศกรรมความวุ่นวายด้วยการวางวัตถุต้องสงสัย โปรมะปุเรอโบ ตัดต้นไม้ขวางถนน เขียน/พ่นข้อความในที่สาธารณะ ส่วนการลอบยิงเป้าหมายหลักยังคงเป็นราษฎร เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ เป้าหมายส่วนใหญ่ยังคงใช้ถนนเป็นพื้นที่สังหาร นอกจากนี้ยังพยายามสร้างสถานการณ์เพื่อเบี่ยงเบนข้อเท็จจริงและโฆษณาชวนเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ เป็นผู้ก่อเหตุ เพื่อหวังดึงมวลชนจากฝ่ายรัฐ ขณะเดียวกันก็พยายามสถาปนาพื้นที่ฝ่ายตนเปลื้องพล้ำถูกเจ้าหน้าที่ซึ่งกลับคืนมา โดยพยายามแทรกซึมและก่อเหตุต่อฝ่ายเราที่ควบคุมพื้นที่ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้มากนัก เนื่องจากฝ่ายเราได้ระดมทรัพยากรทั้งมวลรุกทางด้านการเมือง จนสามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ในหลายพื้นที่ โดยใช้หน่วยงานการเมืองเป็นเครื่องมือเข้าไปดำเนินการในพื้นที่เหล่านั้น

สถานการณ์เฉพาะ

จากการปฏิบัติการเชิงรุกในพื้นที่ต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งการปฏิบัติการทางด้านยุทธการที่ได้มีการจัดเตรียมเป้าหมายข่าวกรอง ครอบคลุมในหลายพื้นที่และเป้าหมายเป็นจุด ผลการปฏิบัติสามารถเชิดตัว จับกุม ยึดอาวุธยุทธโปกรณ์ที่ใช้ก่อเหตุ รวมทั้งสิ่งของอื่น ๆ ได้หลายรายการ ตามที่เป็นข่าวโดยสื่อแขนงต่าง ๆ ไปแล้วนั้น รวมทั้งการรุกทางการเมืองของฝ่ายเราริเริ่มได้ผล

ขณะนี้กลุ่มก่อความไม่สงบคอกอยู่ในสถานการณ์ตั้งรับ มวลชนในพื้นที่ขาดศรัทธา และมีความเข้าใจว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ใช่เกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาและไม่เชื่อมั่นว่าจะสามารถต่อสู้กับอำนาจรัฐได้จริง รวมทั้งสมาชิกบางส่วนก็หลบหนี การล้อมปราบจึงมีความพยายามที่จะตอบโต้ทุกวิถีทางที่จะกระทำได้ อย่างไรก็ตามการก่อเหตุร้ายรายวัน ด้วยวิธีการลอบยิงก็ยังคงดำรงการปฏิบัติอยู่เช่นเดิม โดยเฉพาะการกระทำต่อราษฎรชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ก็เพื่อสร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้นกับราษฎร กลุ่มดังกล่าว ซึ่งก่อการเหตุลักษณะนี้ปรากฏในหลายพื้นที่ในปัจจุบัน

ในห้วงเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ ถึง พฤษภาคม ๒๕๕๑ มีการก่อเหตุร้ายในพื้นที่ จำนวน ๗๗๘ เหตุการณ์ หากเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในห้วงเดียวกันในปีที่ผ่านมา ซึ่งมีสถิติการก่อเหตุสูงถึง ๑,๕๘๑ เหตุการณ์ พบว่ามีสถิติการก่อเหตุลดลง ๘๐๓ เหตุการณ์

ทั้งนี้ สถิติการก่อเหตุลดลงมีข้อพิจารณาได้ว่า

- ❖ ฝ่ายเราทราบข้อมูลโครงสร้าง เครือข่าย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีกลุ่มก่อความไม่สงบมากขึ้น
- ❖ ประชาชนเริ่มให้ความช่วยเหลือกับฝ่ายรัฐมากขึ้นในการแจ้งเบาะแส รวมทั้งขาดศรัทธา

ต่อกลุ่มก่อความไม่สงบ

LIART

❖ ฝ่ายเราได้ดำเนินการกดดันทางทหารด้วยการปิดล้อมตรวจค้น จับกุมกลุ่มก่อความไม่สงบ โดยต่อเนื่อง

❖ การบังคับใช้กฎหมาย สามารถดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดได้เป็นจำนวนมาก สรุปการดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ สามารถดำเนินการตามหมายจับคดีความมั่นคงโดยออกหมายจับ ๒,๑๐๔ หมาย จับกุมผู้ต้องหาได้ ๖๖๘ คน ดำเนินคดีตามกฎหมายได้ ๒๖๕ คน

แนวโน้มสถานการณ์

แนวโน้มสถานการณ์ในห้วงต่อไปเชื่อว่าจะยังคงมีเหตุร้ายเกิดขึ้นอีกต่อไป เพราะเมื่อพิจารณาจากข่าวสาร ปรากฏว่ามีการประชุมของแต่ละเครือข่ายที่วางแผนจะก่อเหตุ เพื่อแสดงผลงานและรักษา ศักยภาพ รวมทั้งตอบโต้เจ้าหน้าที่ กรณีที่แกนนำและแนวร่วมถูกสังหารและจับกุมจำนวนมากในห้วง ที่ผ่านมา ซึ่งการลอบสังหารบุคคลน่าจะมีเป้าหมายเป็นข้าราชการครู เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ขณะเดินทางไป ทำงานหรือกลับบ้านเพียงลำพัง ราษฎรไทยที่นับถือศาสนาอิสลามที่เป็นสายข่าวหรือผู้นำชุมชนที่เป็นฝ่าย ทหาร โดยรูปแบบการปฏิบัติอาจอำพรางด้วยการแต่งกายคล้ายเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เป้าหมายลดความ ระมัดระวังและยังหวังผลให้ราษฎรเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่

สำหรับพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดเหตุร้าย จังหวัดยะลา ได้แก่ อำเภอบันนังสตา อำเภอรามัน อำเภอรามันและเขตเทศบาลนครยะลาจังหวัดปัตตานี ได้แก่ อำเภอสายบุรี อำเภอยะรัง อำเภอยะหริ่ง อำเภอหนองจิก และเขตเทศบาลเมืองปัตตานี จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ อำเภอเรือเสาะ อำเภอบาเจาะ อำเภอระแงะ อำเภอศรีสาคร อำเภอสุไหงปาดี อำเภอสุไหงโก-ลก และเขตเทศบาลเมือง นราธิวาส

ประเด็นสำคัญที่ยังต้องระวังต่อไป คือ การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มก่อความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยเร่งของกลุ่มก่อความไม่สงบในการทำสงครามทางจิตวิทยาเป็นการตอบโต้ด้วยการ โฆษณาชวน เชื่อ รวมทั้งเผยแพร่แผ่นปลิวและสร้างเงื่อนไขทำให้ราษฎรในพื้นที่เกิดความเกลียดชังเจ้าหน้าที่และโยน ความผิดให้เจ้าหน้าที่ ขณะเดียวกันก็รุกทางการเมือง โดยอาศัยช่องทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, องค์กร อิสระ, องค์กรนักศึกษาและชมรมทนายความมุสลิม เข้ามาช่วยเหลือโดยการเบี่ยงเบนประเด็นว่ารัฐไม่ให้เป็นธรรมเพื่อขอร้องการต่อผู้

นโยบายในการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล ซึ่งปัจจุบันได้ปรับปรุง โครงสร้างการบริหารราชการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่นั้นคือ กำหนดให้สภาความ มั่นคงแห่งชาติเป็นองค์กรรับผิดชอบในระดับนโยบายกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร รับผิดชอบแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมอบให้กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ เป็น องค์กรอำนาจการให้มีการปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งได้มีการจัดตั้งกองอำนาจรักษา ความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า เป็นหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ ยึดถือแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี และการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งใช้นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล ๔ ประการ เป็นแนวทางสำคัญในการปฏิบัติงานได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ยึดถือความเป็นธรรมและกระบวนการยุติธรรม
๓. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน
๔. สร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริง

ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่มีกองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มี ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบทั้ง ๒ องค์กรจะน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาเป็นปัจจัยคิดในการวางกรอบแนวทางการปฏิบัติโดยสันติวิธี ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ถึงแม้จะเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายทหาร แต่จะใช้การเมืองนำการทหารเป็นประการสำคัญเพราะได้ตระหนักดีว่าหากใช้การทหาร คือ ความรุนแรงแล้ว จะไม่สามารถดับไฟใต้ที่กำลังลุกโชนได้แต่อย่างใด เฉพาะงานการเมืองของฝ่ายทหารนั้น มีกรอบการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การทหารบรรลุความสำเร็จนำไปสู่การสถาปนาความมั่นคงในพื้นที่และสร้างบรรยากาศความปลอดภัย เพื่อให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาได้อย่างราบรื่นไม่ชะงักงัน และยังหมายรวมไปถึงการเอื้ออำนวยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม มีประสิทธิภาพควบคู่กันไปด้วยอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น ๓ กลยุทธ์ ได้แก่ ๑) กลยุทธ์ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๒) กลยุทธ์ด้านการข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรอง และ ๓) กลยุทธ์ด้านการปฏิบัติการข่าวสาร และกิจกรรมพลเรือน มีเป้าหมายต่อจุดศูนย์กลางของกลุ่มก่อความไม่สงบ

ภารกิจสำคัญของกองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร คือ การยุติสถานการณ์ความไม่สงบและนำความร่มเย็นมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการให้ความสำคัญและความเร่งด่วนกับงานการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งงานการสถาปนาความมั่นคงในพื้นที่โดยมอบให้

กำลังทหาร เป็นหน่วยหลักในการควบคุมพื้นที่ รับผิดชอบในการปฏิบัติการทั้งปวงเพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการรักษาความสงบเรียบร้อยด้วยการค้นหาทำลายกองกำลังติดอาวุธ สลายโครงสร้างการจัดของกลุ่มก่อความไม่สงบและสร้างชุมชนเข้มแข็ง ทั้งนี้ได้วางกำลังหน่วยเฉพาะกิจประจำจังหวัด ดังนี้

หน่วยเฉพาะกิจยะลา	รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดยะลา
หน่วยเฉพาะกิจปัตตานี	รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดปัตตานี
หน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส	รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดนราธิวาส
หน่วยเฉพาะกิจสงขลา	รับผิดชอบพื้นที่ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา

กำลังตำรวจ กำหนดให้รับผิดชอบดำเนินคดีต่อกลุ่มก่อความไม่สงบ โดยการสืบสวน/สอบสวน บังคับใช้กฎหมาย สร้างความยุติธรรมและสนับสนุนหน่วยเฉพาะกิจประจำพื้นที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในเขตชุมชนเมือง

กำลังพลเรือน จัดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐที่มอบให้รับผิดชอบจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ นอกจากนี้ยังมีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่ได้รับแรงจูงใจและส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการจัดตั้งกำลังประชาชนให้เข้ามามีบทบาทต่อการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งการดูแลรักษาความปลอดภัยเส้นทาง ตลอดจนสาธารณสุขปโภคภายในหมู่บ้านและชุมชนของตนเอง

กรอบการทำงานในการแก้ปัญหา มี ๒ ประการ คือ งานด้านการเมืองและการทหาร

งานด้านการเมือง จะกระทำเพื่อสนับสนุนการเอาชนะการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการเอาชนะความศรัทธาและความเชื่อของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน และเอาชนะจิตใจของประชาชนส่วนใหญ่ มุ่งกระทำต่อบุคคลเป้าหมาย ๔ กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ ๑ เป็นกลุ่มบ่มเพาะแนวความคิดความเชื่อที่ผิดที่แอบแฝงในศาสนา ครุสสอนศาสนา เป้าหมายที่ต้องการ คือ ให้ยอมรับหลักศาสนาอิสลามที่ถูกดัดแปลง ยึดแนวทางสายกลางและยุติบทบาทการเคลื่อนไหว เผยแพร่อุดมการณ์และชักชวนเยาวชนและประชาชนเข้าร่วมขบวนการ

กลุ่มที่ ๒ เป็นกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะแนวความคิดความเชื่อที่ผิดที่ออกมาเคลื่อนไหวปฏิบัติการ รวมทั้งแนวร่วมและผู้ให้การสนับสนุนเป้าหมายที่ต้องการ คือ ให้เลิกยุ่งเกี่ยวกับกลุ่มก่อความไม่สงบในการปฏิบัติการก่อเหตุร้าย โครงการสำคัญที่ทำได้แก่ โครงการทำความดีเพื่อชาติ ฯลฯ การดำเนินงานทางการเมืองต่อบุคคลเป้าหมาย กลุ่มที่ ๑ และที่ ๒ นั้น จะใช้วิธีการรณรงค์ให้มีการเข้ารายงานตัวกับทุกระดับหน่วย เพื่อใช้แนวทางสันติและหลักรัฐศาสตร์ดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ชั้น ได้แก่ ชั้นการรายงานตัว , ชั้นคัดกรอง , ชั้นฝึกอบรม และชั้นการส่งกลับ

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ เป้าหมายที่ต้องการ คือ ประชาชนเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริง ไม่ตกเป็นเครื่องมือของขบวนการก่อความไม่สงบ ไม่เกิดความแตกแยกในหมู่คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ และคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามสามารถดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่ โดยไม่มีการโยกย้ายถิ่นฐาน โครงการสำคัญที่ทำได้แก่โครงการญาติกันนันนารู โครงการจ้างงานเร่งด่วน โครงการแพทย์เคลื่อนที่ และโครงการประชาสัมพันธ์ตามสถานีวิทยุและสื่อต่าง ๆ

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ เป้าหมายที่ต้องการคือ กำลังพลทุกคน จะต้องสร้างความรัก ความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชน เข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงานตามกรอบนโยบาย และปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด

สำหรับงานด้านการเมืองในระดับพื้นที่ที่สำคัญอีกประการ คือ การใช้กำลังเข้าไปดำเนินการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย เพื่อเอาชนะจิตใจประชาชนในหมู่บ้าน โดยแบ่งหมู่บ้านออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

หมู่บ้านสนับสนุนสันติสุข	(สีเขียว)
หมู่บ้านส่งเสริมสันติสุข	(สีเหลือง)
หมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข	(หมู่บ้านสีแดง)

LIART

❖ **การปฏิบัติงานในหมู่บ้านส่งเสริมสันติสุข และหมู่บ้านสนับสนุนสันติสุข** แบ่งลักษณะงาน ออกเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ ๑ การพัฒนาสัมพันธ์กับประชาชน องค์กร ชุมชน และส่วนราชการ

ลักษณะที่ ๒ สำนักงานเลขานุการ ก.ร.สร้างและพัฒนากลุ่มพลังมวลชน เพื่อให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้และแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะที่ ๓ การดำรงภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน เน้นในเรื่องการสร้างความคิด การช่วยเหลือประชาชนเพื่อเอาชนะจิตใจประชาชนในทุกรูปแบบ

นอกจากนี้ กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร ได้บูรณาการงบประมาณร่วมกับศูนย์ อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกระดับ นำเอางบประมาณทุก โครงการที่ได้รับลงสู่หมู่บ้านสนับสนุนงานยุทธศาสตร์พัฒนาผ่านทาง ผ.ก.ประจำจังหวัด จัดทำโครงการที่สำคัญและเพื่อสร้างความศรัทธาและความมั่นใจให้กับประชาชนในพื้นที่ว่าหน่วยงานของรัฐมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง เช่น

➢ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้าน (พนม.)

➢ โครงการสนับสนุนสิ่งอุปกรณ์ ให้แก่ โรงเรียนปอเนาะ คาติกา มัสยิด และศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เป็นต้น

◆ **การปฏิบัติงานในหมู่บ้านจัดตั้งหรือหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข (หมู่บ้านสีแดง)** ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ได้แก่

๑. กลยุทธ์สลายโครงสร้างองค์กรมวลชน (อาเยาะห์)

๒. กลยุทธ์สร้างความเข้าใจ และช่วยเหลือเยียวยาครอบครัวแกนนำอาเยาะห์ที่ถูกเชิญตัว

๓. กลยุทธ์สถาปนาอำนาจรัฐให้เข้มแข็ง

๔. กลยุทธ์แย่งชิงมวลชน

๕. กลยุทธ์พัฒนา แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน

แบ่งชั้นการดำเนินการเป็น ๒ ขั้นตอน ขั้นตอนแรก จะใช้มาตรการทางทหารเข้าไปควบคุม พื้นที่ในห้วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยหน่วยจะต้องทำการสืบสภาพพื้นที่ สืบสภาพมวลชน ค้นหาโครงสร้างและ แกนนำในหมู่บ้านให้ชัดเจนแล้วเชิญออกนอกพื้นที่เพื่อเข้าร่วมโครงการสลายความคิด ความเชื่อ ณ โรงเรียน การเมือง

ขั้นที่ ๒ เมื่อสร้างสภาพแวดล้อมภายในมีความปลอดภัย จึงจัดชุดพัฒนาสันติเข้าไปดำเนินการ การเมืองในหมู่บ้าน ตามโครงการงานมวลชนเพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๑ ชุดต่อ ๑ หมู่บ้านระยะเวลาดำเนินงาน ๑ ปี โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้การ สนับสนุนงบประมาณ แบ่งการดำเนินการออกเป็น ๓ โครงการ

➢ โครงการแรก จำนวน ๕๐ หมู่บ้าน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๐

➢ โครงการ ๒ จำนวน ๒๒ หมู่บ้าน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๑

➤ โครงการ ๓ จำนวน ๕๒ หมู่บ้าน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๑
งานสำคัญที่ดำเนินการ ได้แก่ การสืบสภาพข้อมูลหมู่บ้าน การพบปะพัฒนาสัมพันธ์กับผู้นำ
หมู่บ้าน และผู้นำศาสนา การเยียวยาครอบครัวผู้ถูกควบคุมตัว เป็นต้น

งานด้านการทหาร ได้แก่ การปฏิบัติการทั้งปวงเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย โดยแบ่ง
ออกเป็น ๒ มาตรการ ได้แก่ มาตรการเชิงรุกและมาตรการเชิงรับ

มาตรการเชิงรุก เช่น

- ◆ การค้นหาและทำลายกำลังติดอาวุธ ทั้งในพื้นที่ราบและพื้นที่ป่าภูเขา เพื่อจำกัดเสรี
การปฏิบัติของกลุ่มก่อความไม่สงบ

- ◆ การปิดล้อมตรวจค้นบุคคลเป้าหมายและแหล่งซุกซ่อนอาวุธยุทธโศปกรณ์

- ◆ การสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้นำหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน

- ◆ การสลายโครงสร้างการจัดตั้ง โดยการนำกำลังเข้าไปกดดันในหมู่บ้านเป้าหมายเพ่งเล็ง
ที่เป็นหมู่บ้านจัดตั้ง ค้นหาแกนนำ/แนวร่วมแล้วเชิญตัวออกมาพบปะด้วยความสมัครใจหรือบีบบังคับออกมา
มอบตัวเพื่อนำไปสู่การปรับทัศนคติ

สำหรับการปิดล้อมตรวจค้น นั้น เป็นที่ตระหนักดีว่า ย่อมมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้าน
มวลชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะหากมีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย แต่อย่างไรก็ตาม การปิดล้อม ตรวจ
ค้น ยังคงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างอำนาจรัฐให้เข้มแข็ง และขณะเดียวกัน
จะสามารถบั่นทอนอุดมการณ์การต่อสู้ของกลุ่มก่อความไม่สงบลงได้อีกทางหนึ่ง แต่ทั้งนี้ในทางปฏิบัติ
จะเน้นการปิดล้อมเชิงคุณภาพโดยใช้งานข่าวเชิงลึกและใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้นเพื่อลด
ผลกระทบงานด้านมวลชน

มาตรการเชิงรับ จะดำเนินการใน ๒ ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ ๑ การรักษาความปลอดภัยบุคคลและสถานที่ ได้แก่

- ◆ การรักษาความปลอดภัยชุมชนเมืองและการจัดระเบียบภายในเขตเทศบาล โดยเฉพาะ
ในเขต ๕ เมืองหลักที่มีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เพิ่มเติมมาตรการ
ป้องกันในเขตชุมชนด้วยการแบ่งพื้นที่ กำหนดผู้รับผิดชอบ จัดระเบียบที่สาธารณะ เช่น ที่จอดรถ , ถังขยะ
รวมทั้งเพิ่มมาตรการเฝ้าตรวจด้วยการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น อรม. , ลูกจ้างโครงการจ้าง
งานเร่งด่วน , โครงการตาลับประรด ฯลฯ

- ◆ การรักษาความปลอดภัยชุมชนล่อแหลม วัด พระสงฆ์

- ◆ การรักษาความปลอดภัยครูและ โรงเรียน ด้วยการจัดประชุมครูร่วมกับกำลัง ๓ ฝ่าย
แบ่งมอบหน้าที่รับผิดชอบเป็นรายบุคคล และตามเส้นทาง รวมถึงการพัฒนาสัมพันธ์และฝึกเพิ่ม
ประสิทธิภาพการป้องกันตนเองให้กับครู

- ◆ การรักษาความปลอดภัยเส้นทางรถยนต์

- ◆ การรักษาความปลอดภัยเส้นทางรถไฟ

LIART

- ◆ การรักษาความปลอดภัยสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์)
- ◆ การรักษาความปลอดภัยเขื่อน เป็นต้น

ลักษณะที่ ๒ เป็นการเสริมสร้างกำลังประชาชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อนำมาใช้ทดแทนกำลังทหารให้สามารถปฏิบัติงานเชิงรุกได้มากกว่าที่เป็นอยู่

การปฏิบัติงานทั้งด้านการเมืองและการทหารที่กล่าวมาทั้งหมด กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร ตระหนักอยู่เสมอว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นผู้บริสุทธิ์และเป็นหัวใจสำคัญในการต่อสู้ ซึ่งจะต้องทำให้ประชาชนเหล่านี้มีความเชื่อมั่นและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้จงได้ ทั้งนี้จะไม่สร้างเงื่อนไขใด ๆ ที่จะผลักดันประชาชนเหล่านี้ให้กลับไปอยู่กับฝ่ายตรงข้ามอย่างเด็ดขาด การแก้ปัญหาเหล่านั้นจะใช้หลักนิติศาสตร์ที่มีอยู่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ หรือการวัดความแพ้ชนะไม่ได้อยู่ที่การนับจำนวนการสูญเสียของแต่ละฝ่าย แต่จะต้องใช้ทั้งหลักรัฐศาสตร์ควบคู่ไปด้วย รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรม มีกฎหมายพิเศษที่เอื้ออำนวยต่อการชำระล้างอาวุธทางความคิดที่มีมาอย่างช้านานเพื่อสกัดกั้นการขยายอำนาจและจำนวนสมาชิกของกลุ่มก่อความไม่สงบไม่ให้บรรลุแผนปฏิวัติ ๗ ขั้นตอนอีกประการหนึ่งด้วย

- **ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า**

ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า กล่าวบรรยาย รวมทั้งชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริง สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์การแบ่งแยกดินแดน

เป้าหมาย

แยกการปกครองออกจากรัฐบาลไทย โดยเด็ดขาด เพื่อปกครองตนเองเหมือนชาติมุสลิมทั้งหลาย

แผนการปฏิบัติ ๗ ขั้นตอน (ค้นได้ที่บ้าน นายมะแซ อุเซ็ง เมื่อ ๑ พ.ค. ๒๕๔๖)

๑. สร้างจิตสำนึกมวลชน
๒. จัดตั้งมวลชน
๓. จัดตั้งองค์กร
๔. จัดตั้งกองกำลัง
๕. สร้างอุดมการณ์ชาตินิยม
๖. การเตรียมพร้อม
๗. จัดตั้งการปฏิบัติ (ก่อการปฏิวัติ)

การจัดตั้งกองกำลัง

อยู่ในขั้นที่ ๔ ของแผนปฏิวัติ ๗ ขั้นตอน มีวิธีการจัดตั้ง ๑๑ ขั้นตอน

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** เก็งตัวโน้มน้าว เป็นขั้นตอนเบื้องต้นในการพิจารณาบุคลิกภาพของผู้ที่จะเป็นสมาชิกใหม่ ทำการพูดจาชักชวน ๒ - ๓ ครั้ง อ้างอิงประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี และหลักการฐิยาศของศาสนาอิสลาม ตามหลักการกว้าง ๆ ขั้นตอนนี้ใช้ระยะเวลา ๒ สัปดาห์ ถึง ๑ เดือน

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ชักชวน เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากขั้นตอนแรก ใช้ระยะเวลาติดตามผล ๒ สัปดาห์ ถึง ๑ เดือน ระหว่างนี้มีการพูดเน้นย้ำชักชวน เหมือนขั้นตอนแรกจนกระทั่งผู้ได้รับการชักชวนยินยอมตกลง

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** การทำพิธีสาบานตน ปฏิญาณตน ปิดปากหรือซูเปาะ เมื่อบุคคลเป้าหมายตอบตกลงก็นัดหมายทำพิธีดังกล่าว โดยใช้สถานที่ที่สะดวกปิดลับปลอดภัย เช่น บ้านสมาชิกแนวร่วม ใช้ระยะเวลาทำพิธีประมาณ ๑๐ นาที หลังจากนั้นก็จะถูกเน้นย้ำให้รักษาความลับของกลุ่ม หากเปิดเผยต่อผู้ใดแล้วจะถูกอัลเลาะห์ลงโทษ ขั้นตอนดังกล่าวสมาชิกทุกคนต้องเริ่มบริจาคเงินเป็นรายเดือนและรายปี คนละ ๑ บาท/วัน ปีละ ๓๖๐ บาท

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** ตรวจสอบ บ่มเพาะจิตสำนึก หลังขั้นตอนที่ ๓ ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการติดต่อเป็นระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากทางกลุ่มจะมีการตรวจสอบสมาชิกใหม่ว่าจะแจ้งข้อมูลหรือเป็นสายข่าวให้กับทางราชการหรือไม่ หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าผ่านก็จะนัดหมายสมาชิกรับฟังการบรรยายประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี และหลักการทำสงครามศักดิ์สิทธิ์ จำนวน ๖ - ๘ ครั้ง ซึ่งวิทยากรผู้บรรยายจะมีการสับเปลี่ยนตลอดเวลา โดยจะทราบเพียงชื่อจัดตั้งเท่านั้น จะมีการตัดคอนไม่ให้สมาชิกใหม่ทราบชื่อ สกุล ภูมิลำเนาจริงแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังบรรยายปลุกกระดมเพิ่มเติมในบทบัญญัติ ๑๐ ประการ และกฎวินัยข้อบังคับ ๑๒ ประการ ขั้นตอนดังกล่าวใช้ระยะเวลาประมาณ ๖ เดือน ถึง ๑ ปี ในระหว่างนี้จะมีการรวมสมาชิกในกลุ่มและแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มย่อยไปในคราวเดียวกัน ตลอดจนวางระบบเครือข่ายติดต่อสื่อสาร

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** การทดสอบจิตใจ ทดสอบความกล้าหาญ เมื่อผ่านขั้นตอนการบ่มเพาะจนแน่ใจว่าเป็นสมาชิกที่ไว้วางใจได้ หัวหน้ากลุ่มจะเริ่มให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ ในลักษณะที่ไม่รุนแรงมากนัก เช่น ชักชวนหาสมาชิกแนวร่วมใหม่ วางเพลิงเผาตู้โทรศัพท์สาธารณะ และโปรยตะปูเรือใบ ในขั้นตอนดังกล่าวจะใช้การทดสอบ จำนวน ๓ - ๕ ครั้ง/คน/กลุ่ม รวมระยะเวลา ๓ - ๖ เดือน

๖) **ขั้นตอนที่ ๖** การฝึกฝนร่างกายระดับพื้นฐาน จากขั้นตอนที่ ๑ - ๕ สมาชิกก็จะเริ่มก่อเหตุร้ายในระดับที่ไม่รุนแรงหรือมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีระวางโทษไม่สูงมากนัก ซึ่งมีลักษณะแผนประทุษกรรม (ลักษณะการก่อเหตุ) คล้ายคลึงหรือเหมือน ๆ กัน หลังจากนั้นก็เริ่มเข้าสู่ในขั้นตอนที่ ๖ ฝึกฝนร่างกาย โดยเน้นการเตรียมร่างกายให้แข็งแรงเพื่อพร้อมรับการฝึกระดับยุทธวิธี หรือ CD (Commando/Commandota : ภาษาอินโดนีเซีย) ต่อไป โดยใช้ระยะเวลาการฝึกเพียงสั้น ๆ ราวละ ๑ - ๒ วันเท่านั้น เน้นฝึกในเวลากลางคืน ส่วนใหญ่ระหว่างเวลา ๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. นัดหมายสถานที่ปิดลับและเป็นเกราะกำบังต่อการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ เช่น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา/ปอเนาะ ศูนย์อบรมจริยธรรมประจำมัสยิดบางแห่ง (ตาดีกา) สวนยางพาราของผู้นำศาสนา และ ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกแนวร่วม ซึ่งได้รับการยอมรับของราษฎรในพื้นที่ สรุปสาระสำคัญพอสังเขปดังนี้ ฝึกทำการเรียก-เลิกแถว

ฝึกทำการจัดระเบียบแถว ฝึกทำวันทยหัตถ์ ฝึกทำสร้างความแข็งแรงของร่างกาย ฝึกทำเลิกลงแถว ขั้นตอนดังกล่าวใช้ระยะเวลา ๖ เดือน ถึง ๑ ปี ครูฝึกก็จะเริ่มมีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มผู้รับการฝึก เมื่อครบระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ก็จะมีการทดสอบร่างกาย ข้อสังเกต สมาชิกที่รับการฝึกในขั้นตอนนี้บางกลุ่มบางพื้นที่อาจจะได้รับมอบหมายจากครูฝึกให้ลงมือก่อเหตุลักษณะที่ไม่รุนแรงเพิ่มเติมอีก

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** การฝึกหลักสูตร RKK สำหรับระดับ Commando ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เป็นหลักสูตรหน่วยจรรยาบรรณขนาดเล็ก ตลอดจนการฝึกสาธิตการต่อวงจรระเบิด สูตรผสมระเบิดเพลิง ในการฝึกหลักสูตรดังกล่าวจะมีการแต่งตั้งหัวหน้าชุดปฏิบัติการทุกชุด

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** เลือกฝ่ายหรือหน้าที่ เมื่อสมาชิกจบหลักสูตร RKK แล้ว หัวหน้าชุดปฏิบัติการจะเรียกสมาชิกในกลุ่มไปเลือกหน้าที่ ซึ่งสมาชิกต้องตัดสินใจเลือกหน้าที่ด้วยตนเอง ประกอบด้วย ฝ่ายปฏิบัติการ/ทหาร ฝ่ายบรรยายปลุกระดม ฝ่ายเศรษฐกิจ, ฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายจัดหาสมาชิก ซึ่งสมาชิกส่วนมากจะเลือกฝ่ายปฏิบัติการ/ฝ่ายทหารมากกว่าฝ่ายอื่น ๆ เนื่องจากได้รับการยกย่องจากสมาชิกฝ่ายอื่น ๆ เป็นสำคัญ ขั้นตอนดังกล่าวใช้ระยะเวลาดำเนินการเพียงวันเดียว

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** เพิ่มศรัทธาและฝึกทบทวน ลักษณะการก่อเหตุใกล้เคียงกับขั้นตอนการทดสอบความกล้าหาญ/ทดสอบจิตใจ เพื่อเพิ่มศรัทธาและสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนเพิ่มความเชื่อมั่นต่อองค์กรมากขึ้น สมาชิกระดับควบคุมจะเรียกสมาชิกมารับฟังหัวข้อการสร้างศรัทธาต่อหลักการปฏิวัติและชาติ ตลอดจนการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด โดยสมาชิกทุกคนต้องไปปฏิบัติตามหัวข้อการสร้างศรัทธาด้วยตนเอง เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๓๐ วันขึ้นไป จากนั้นจะเข้าสู่การปฏิบัติจริง เป็นระยะเวลาประมาณ ๑ สัปดาห์ จนสมาชิกและครูฝึกมั่นใจในศักยภาพแล้ว ก็จะเตรียมพร้อมลงมือก่อเหตุระดับรุนแรงต่อไป

๖) **ขั้นตอนที่ ๖** ฝึกการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ขั้นตอนนี้สมาชิกใหม่จะร่วมกับสมาชิก Commando จะลงมือก่อเหตุร้ายในระดับที่รุนแรง เช่น ลอบยิง, ลอบขว้างวางระเบิด, วางเพลิงสถานที่สำคัญ โดยจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่คู่คั่นทาง, ขับรถจักรยานยนต์ ชีหรือส่งสัญญาณเป้าหมาย ซึ่งจะลงมือฝึกหัดปฏิบัติการจริง ประมาณ ๓ - ๔ ครั้ง ขึ้นไป หากสมาชิกผู้ใดผ่านเกณฑ์หรือมีผลงานเป็นที่พอใจ ก็จะได้เลื่อนขั้นขึ้นเป็นรองหัวหน้าชุดปฏิบัติการ ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ ๓ - ๖ เดือน

๗) **ขั้นตอนที่ ๗** ปฏิบัติการจริง เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงแล้วก็จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการก่อเหตุที่รุนแรงด้วยตนเองตั้งแต่ขั้นตอนการหาเป้าหมาย, การร่วมประชุมวางแผน, จัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์, มอบหมายหน้าที่, แหล่งหลบซ่อนตัวและอาวุธยุทธโปกรณ์ภายหลังก่อเหตุ

สถานการณ์และแนวโน้มสถานการณ์

จากการประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในห้วง ๖ เดือนแรกของปีงบประมาณ ๒๕๕๑ (เดือนตุลาคม ๒๕๕๐ - เดือนมีนาคม ๒๕๕๑) เปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีงบประมาณ ๒๕๕๐ พบว่า ปริมาณความถี่ของเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นลดลงร้อยละ ๕ การสูญเสียชีวิตของตำรวจ ทหารและพลเรือนลดลงร้อยละ ๕ ซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติการเชิงรุก และการกดดันทางยุทธวิธีของเจ้าหน้าที่รัฐทำให้

สามารถจำกัดเสรีการเคลื่อนไหวและลดศักยภาพในการก่อเหตุของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบลดลงได้ในระดับหนึ่ง ส่งผลให้สถานการณ์ในพื้นที่ลดระดับความรุนแรงลง อย่างไรก็ตามแกนนำกลุ่มก่อความไม่สงบยังคงดำรงความมุ่งหมายในการก่อเหตุสร้างสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและพยายามสร้างสถานการณ์ให้รุนแรงยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการแบ่งแยกดินแดน โดยมีสิ่งบอกร่องเหตุอันเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่นำมาสู่การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ในห้วงต่อไป ดังนี้

๑. จากการติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบ ทั้งในและต่างประเทศในห้วงที่ผ่านมา ยังพบว่า กลุ่มก่อความไม่สงบยังมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการปลุกระดมมวลชน โฆษณาชวนเชื่อ การอบรมและฝึกกำลังพลเพิ่มเติม การเคลื่อนย้ายของกองกำลัง หรือ แม้แต่การประชุมวางแผนเพื่อก่อเหตุและปฏิบัติการตอบโต้เจ้าหน้าที่รัฐทุกรูปแบบ

๒. การประกาศเอกราชของโคโซโว เมื่อ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นบทเรียนสำคัญในการประกาศเอกราชและองค์การสหประชาชาติบางประเทศให้การรับรอง ซึ่งอาจเป็นแนวทางซึ่งกลุ่มก่อความไม่สงบอาจใช้เป็นตัวอย่างในการแบ่งแยกดินแดนในอนาคต

๓. วันสำคัญทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งในห้วง ๖ เดือนต่อไป มีวันสำคัญทางประวัติศาสตร์อยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน สิงหาคม และเดือนกันยายน โดยกลุ่มก่อความไม่สงบมักจะก่อเหตุสร้างสถานการณ์ให้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นกรณีพิเศษในทุก ๆ ปี

๔. กลุ่มก่อความไม่สงบยังคงมีขีดความสามารถที่จะดำรงการก่อเหตุให้สถานการณ์พลิกกลับได้ตลอดเวลา เพื่อเรียกความเชื่อมั่นให้กลับคืนมาโดยแสดงให้ประชาชนเห็นถึงศักยภาพในการก่อเหตุที่มีความรุนแรง อันทำลายความเชื่อถือต่ออำนาจรัฐ เพื่อเป้าหมายต่อการแบ่งแยกดินแดนในอนาคต โดยใช้ยุทธศาสตร์การต่อสู้ที่ยืดเยื้อ ยาวนาน โดยจะเน้นการก่อเหตุในเชิงความรุนแรงและความสูญเสียมากกว่าการก่อเหตุในเชิงปริมาณ

โดยสรุปเหตุการณ์ร้ายรายวันยังคงจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป การก่อเหตุแต่ละครั้งเน้นให้มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความสูญเสียและความหวาดกลัวให้เกิดแก่ประชาชน เหตุการณ์ความรุนแรงโดยเฉลี่ยเกิดขึ้นไม่น้อยกว่าวันละ ๓ เหตุการณ์

เป้าหมายในการก่อเหตุคาดว่าเป้าหมายหลักยังคงเป็นเจ้าหน้าที่ทั้งทหารและตำรวจ รวมตลอดถึงชุมชนไทยพุทธต่าง ๆ เป้าหมายรองเป็นคนไทยนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งให้ความร่วมมือกับทางราชการ รวมถึงเป้าหมายอื่นแ่ต่าง ๆ ในพื้นที่

พื้นที่ก่อเหตุยังคงหนาแน่นอยู่ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่พื้นที่เฝ้าระวังพิเศษยังคงเป็นสถานบริการ ร้านค้า และสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางอากาศในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

ภารกิจ การจัด และนโยบายของศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า

ภารกิจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดตั้ง ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ส่วนหน้า) เป็นหน่วยเฉพาะกิจขึ้น การควบคุมทางด้านยุทธการต่อกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔

มีภารกิจวางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุมกำกับดูแลบูรณาการการปฏิบัติงานของตำรวจทุกหน่วย
ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ภายใต้ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกองอำนวยการ
รักษาความมั่นคงภายใน เพื่อยุติสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัด

ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ส่วนหน้า) มีที่ตั้ง ณ ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัด
ยะลา มีการจัดและประกอบกำลัง ประกอบด้วย

๑. ส่วนบังคับบัญชา
๒. ที่ปรึกษา
๓. ส่วนอำนวยการ
๔. ส่วนสนับสนุนการปฏิบัติ ประกอบด้วย
  - ชุดสืบสวน สอบสวน และกฎหมาย
  - ศูนย์พิทักษ์สันติ
  - งานวิทยาการ
  - ส่วนปฏิบัติการพิเศษ
  - ส่วนฝึกอบรม และ
  - ส่วนชำนาญการพิเศษ
๕. ส่วนปฏิบัติการ กองกำลังตำรวจ ประกอบด้วย
  - กองกำลังตำรวจ จังหวัดสงขลา
  - ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส
๖. หน่วยปฏิบัติของตำรวจในพื้นที่ ประกอบด้วย
  - ตำรวจภูธร
  - ตำรวจตระเวนชายแดน
  - ตำรวจสอบสวนกลาง
  - ตำรวจสันติบาล
  - ตรวจคนเข้าเมือง
  - นิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ
  - ตำรวจปราบปรามยาเสพติด และ
  - กองบินตำรวจ

นโยบายการปฏิบัติ

๑. นโยบายทั่วไป

- ๑) น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวนโยบายและการปฏิบัติ
- ๒) เน้นการพิทักษ์ คุ้มครองประชาชน และอำนวยความสะดวกอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม
- ๓) ยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า
- ๔) นำแผนพัฒนาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) ในการพัฒนากำลังพลและครอบครัว พัฒนาหน่วย พัฒนาระบบ มาเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
- ๕) เน้นเอกภาพการบังคับบัญชาและการบูรณาการทุกภาคส่วน

๒. นโยบายเน้นหนัก

- ๑) ยุติเหตุร้ายรายวัน และมุ่งสถาปนาความสงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเร็ว
- ๒) ปฏิบัติการเชิงรุก ดำรงความริเริ่มในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
- ๓) เพิ่มศักยภาพระบบสืบสวนสอบสวนวิทยาการและนิติวิทยาศาสตร์ให้มีความรวดเร็ว และเป็นธรรม
- ๔) ตำรวจต้องเป็นที่รัก ศรัทธา เชื่อมั่นของประชาชน และประชาชนมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหา
- ๕) พัฒนาความสัมพันธ์แนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการวิสามัญได้ทำการรวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ รวมทั้งข้อสรุป จากที่ประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และ คณะอนุกรรมการ โดยมีผลสรุป ดังนี้

๑. งานด้านการข่าวของหน่วยงานด้านความมั่นคงที่รับผิดชอบและมอบหมายให้ไปปฏิบัติภารกิจ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทั้งทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครอง ต้องมีการประสานความร่วมมือกันในการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ก่อเหตุความไม่สงบ ได้อย่างถูกต้อง มีหลักฐานที่ชัดเจน เพื่อป้องกันการจับกุมผู้บริสุทธิ์ หรือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง เนื่องจากที่ผ่านมาได้มีกรณีปัญหาการระวางสงสัย ประชาชนในพื้นที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคงโดยขาดหลักฐานที่แน่ชัด จนนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งหน่วยงานด้านความมั่นคงจะอ้างว่ากระทำไปเพื่อความมั่นคงของชาติ

หน่วยงานด้านความมั่นคงที่รับผิดชอบด้านการข่าวต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำฐานข้อมูล เพิ่มประวัติของผู้ก่อเหตุความไม่สงบ มีการตรวจสอบและปรับปรุง แก๊วข้อมูล ให้ถูกต้อง สอดคล้องกัน เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ และการติดตาม หรือเชิญมาสอบถาม ให้ปากคำจะได้ไม่เกิดความผิดพลาด และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงเกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และดึงมวลชนมาอยู่กับฝ่ายรัฐโดยสมัครใจ ต่อไป รวมทั้ง ต้องมีการปรับแนวคิดและกลยุทธ์ วิธีดำเนินใหม่ เพราะในปัจจุบันประเด็นการสร้าง ความมั่นคงของชาติ ต้องไม่มองข้ามความมั่นคงของประชาชนด้วย เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องเน้นให้ความสำคัญต่อการสร้างความสมดุลระหว่างเรื่องความมั่นคงของชาติกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนควบคู่กันไปด้วย

ดังนั้น ถ้างานด้านการข่าวซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม มีความแม่นยำ และนำไปสู่จุดหมายของถาวรดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้จริง จะสร้างความศรัทธา เชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่ และก่อให้เกิดการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย แต่ถ้าหากการข่าวไม่แม่นยำ กลับจะเป็นการสร้างปัญหาที่ทำให้เกิดการสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ส่งผลให้การแก้ไขปัญหามันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลกระทำสำเร็จได้ยากยิ่งขึ้น

๒. การปฏิบัติงานที่มีบรรทัดฐานแตกต่างกันต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประชาชนไทยพุทธและไทยมุสลิม ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบร้องเรียนขอความเป็นธรรมมายังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และร้องเรียนผ่านทางสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน ทั้งในประเด็นที่ถูกกลั่นแกล้ง ไม่ได้รับการดูแลรับผิดชอบจากหน่วยงานของรัฐ หรือไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง ที่ร้องเรียนไป เป็นต้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐมีบรรทัดฐานที่แตกต่างกัน

ดังนั้น รัฐบาลจะต้องมีนโยบาย แนวทาง กฎ ระเบียบ และขั้นตอนวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน ให้กับหน่วยงานด้านความมั่นคงที่รับผิดชอบในการตรวจสอบข้อมูลและสร้างความชัดเจนให้ผู้ร้องเรียน และประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบอย่างโปร่งใส สามารถติดตามเรื่อง และรับทราบได้ว่าเรื่องที่ร้องเรียนไป ดำเนินการอยู่ในขั้นตอนไหน ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนว่าในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ ฝ่ายความมั่นคงเป็นไปอย่างสุจริต ยุติธรรม และไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงของรัฐมีบรรทัดฐานที่แตกต่างกัน รวมทั้ง ยังเป็นการป้องกันมิให้ผู้ก่อความไม่สงบฉวย โอกาสหยิบยกประเด็นดังกล่าว นำมาโจมตีและเป็นข้ออ้างในการแบ่งแยกดินแดน รวมถึงการดึงมวลชนมาอยู่ด้วย

๓. โครงสร้างในเรื่องของความเป็นธรรม และการให้ความเป็นอยู่ที่ดีแก่เจ้าหน้าที่รัฐ ที่ปฏิบัติงานด้านความมั่นคง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่ได้รับการให้ความสนใจเท่าที่ควร เพราะหากเปรียบเทียบกับต่างประเทศทั้งในด้านสวัสดิการ อัตราค่าจ้าง และค่าตอบแทนต่าง ๆ ที่สมควรจะได้รับแล้ว ทางต่างประเทศจะได้รับในอัตราที่สูงมากกว่า จนนำไปสู่กรณีได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ว่า มีการดักค่านริศ โกงเงิน และเจ้าหน้าที่รัฐกระทำผิดเอง เช่น เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

ดังนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดนโยบาย แนวทางและวิธีการเพื่อปรับปรุง สวัสดิการ สร้างคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่ไปปฏิบัติภารกิจและเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่รัฐหันไปใช้แนวทางที่ไม่ถูกต้องแสวงหาผลประโยชน์ เพราะจะเป็นการสร้างปัญหาให้รัฐบาลมีความยากลำบากเพิ่มขึ้นที่จะสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. กระทรวงมหาดไทยควรเป็นกระทรวงหลัก ในการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากทหาร ตำรวจจะเป็นฝ่ายที่ป้องกันและปราบปรามเป็นหลัก แต่ถ้าฝ่ายปกครอง กระทรวงมหาดไทยซึ่งดูแลรับผิดชอบพื้นที่ เช่น นายอำเภอเข้ามาทำงานร่วมกับตำรวจอย่างจริงจังและสามารถเข้าถึงชาวบ้านและเข้าถึงมวลชนได้อย่างแท้จริงจะช่วยคลี่คลายปัญหาการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้เป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ชาวบ้านไว้วางใจและเต็มใจให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการแก้ไขปัญหในพื้นที่อย่างเต็มกำลัง

ทั้งนี้ มีการตั้งข้อสังเกตว่าแม้กระทรวงมหาดไทยจะเป็นกระทรวงหลักในการแก้ปัญหา แต่จากแบบแผนของส่วนราชการที่ถูกกำหนดมาจะกลายเป็นอุปสรรค เช่น การมอบหมายให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ภาค ๔ ส่วนหน้ารับผิดชอบแก้ไขปัญหในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นทางนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้อำนวยการกองรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และข้าราชการทางการเมือง ต้องให้ความสำคัญกับนโยบายทางการเมือง รวมทั้งต้องรับทราบและเข้าใจเพื่อมอบหมายและให้หน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรม สามารถติดตาม ประเมินข้อดี ข้อเสีย และนำมาพัฒนาปรับปรุงให้การแก้ไขปัญหในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสาน สอดคล้องกัน โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีหน่วยงานหลักที่เป็นหน่วยงานกลางรับผิดชอบอย่างจริงจังแท้จริง

๕. จากการที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับแนวคิดที่จะปรับกระบวนการทำงานที่จะให้ฝ่ายการเมือง ทั้งในส่วนฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลเข้าไปกำกับดูแลในเรื่องภาคใต้โดยตรง ซึ่งจะต้องมีการปรับโครงสร้าง และกฎหมายกันเป็นอย่างมาก โดยในเริ่มแรก รัฐบาลจะมีการปรับกระบวนการทำงานขององค์กรในพื้นที่ ๒ องค์กร คือ

๑.) องค์กรของสภาความมั่นคง มีการปรับในเรื่องของการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์สันติวิธีที่เดิม เป็น โครงสร้างที่ดูแลปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ มีคณะกรรมการสมานฉันท์เป็นกรรมการอิสระ ภายใต้ข้อเสนอของสภาความมั่นคงแห่งชาติ มาเป็นคณะกรรมการอำนาจการยุทธศาสตร์สันติวิธี และกำหนดให้สภาความมั่นคงแห่งชาติเข้ามาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะ พร้อมทั้งเพิ่มบทบาทให้กระทรวงวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย

๒.) องค์กรตำรวจ ซึ่งรัฐบาลกำหนดจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น ให้มีหน้าที่บริหารเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยยังคงกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๘ ไว้

ดังนั้น การปรับกระบวนการทำงานของทั้งสององค์กร คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องให้ความสำคัญในการติดตามการดำเนินการเพื่อประเมินผลข้อดี และข้อเสีย จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการต่างประเทศ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการต่างประเทศ มีแนวทางในการพิจารณาศึกษาปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยจากภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย อันประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส ที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาพูดเพื่อติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และการมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่มาจากรากฐานเดียวกัน ตลอดจนการใช้วัฒนธรรมอิสลามในการดำเนินชีวิตซึ่งมีวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยวิถีชีวิตของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีความผูกพันยึดมั่นวิถีทางอิสลามเป็นอย่างมาก นอกเหนือจากนี้แล้วเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นและเปราะบางต่อเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ และมีผลกระทบต่อความมั่นคงในระดับสากลที่หลายประเทศได้ให้ความสำคัญและได้ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยนับตั้งแต่เหตุการณ์มัสยิดกรือเซะและตากใบที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ประชาคมโลกได้ให้ความสำคัญและสนใจต่อพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศโลกมุสลิมได้แสดงความห่วงใยต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าวนับว่าเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีมาอย่างต่อเนื่อง มีความสลับซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติ มีรากเหง้าความเป็นมานับตั้งแต่อดีตที่สั่งสมสืบทอดเรื่อยมาเป็นเวลานานจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบัน ซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม และมีผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งในระดับชาติและในระดับสากลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งโลกมุสลิมรวมทั้งองค์กรและหน่วยงานมุสลิมระหว่างประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญและมีความสนใจในการที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อที่จะสร้างไว้ซึ่งสันติภาพและความสันติสุขให้เกิดขึ้นโดยเร็วไวที่สุด ซึ่งกลุ่มประเทศในโลกมุสลิมได้ตระหนักว่าบริเวณพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เป็นพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย จึงเห็นควรที่จะเข้ามาให้การเอาใจใส่ดูแลกับปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของประชาชาติมุสลิมที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบทั่วทุกภูมิภาคของโลก

ดังนั้น คณะอนุกรรมการด้านการต่างประเทศ จึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับโลกมุสลิมอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นมาว่าได้ก่อให้เกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการแห่งความสัมพันธ์ของไทยกับกลุ่มประเทศโลกมุสลิมนั้นอย่างไร และมีเหตุปัจจัยภายนอกอันใดที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ดังกล่าว

และด้วยความที่เป็นโลกมุสลิมนี้ทำให้ประชาชาติมุสลิมทั่วโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ แห่งหนใดไม่เพียงแต่เฉพาะประเทศโลกมุสลิมเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงบรรดาชาวมุสลิมที่กระจัดกระจายอาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ เช่นกันที่ได้ให้ความสนใจและห่วงใยต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อันเนื่องจากในบริเวณพื้นที่สามจังหวัดดังกล่าวมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเป็นจำนวนมากที่สุดของประเทศไทย ด้วยกรตระหนักถึงความ เป็นประชาชาติมุสลิมหรือในฐานะที่เป็นพี่น้องมุสลิมด้วยกันเหมือนดังที่ได้บัญญัติไว้ในอัลกุรอาน ทำให้เกิดสัมพันธภาพแห่งความห่วงใยที่มีต่อกันระหว่างประชาชาติแห่งโลกมุสลิมกับปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้เกิดขึ้นอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของประชาชาติโลกมุสลิมอย่างไม่ต้องสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การระหว่างประเทศในเวทีของโลกมุสลิม อย่างเช่น องค์การการประชุมอิสลามหรือโอไอซี ได้ให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยมาอย่างค่อนเนื่องโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการ ฯ ด้านการต่างประเทศมีความเห็นว่า ถึงแม้ประเทศไทยมิได้จัดอยู่ในกลุ่มประเทศสมาชิกโลกมุสลิมสักทีก็ตาม แต่ประเทศไทยได้รับเกียรติเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ ดังนั้น รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญกับองค์การ โอไอซีนี้ให้เป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มประเทศสมาชิกโลกมุสลิมมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งองค์การก็คือ เพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชาติมุสลิมในโลก ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐใด ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนา รัฐมุสลิมที่มีฐานะด้อยทางเศรษฐกิจ และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประชาชาติมุสลิมที่เป็นชนกลุ่มน้อยในรัฐที่ไม่ใช่มุสลิม และประเทศไทย ก็ควรถือโอกาสนี้ให้กลุ่มประเทศสมาชิกโลกมุสลิมเห็นความสำคัญ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบทั่วทุกภูมิภาคของโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้น สิ่งที่รัฐบาลไทยควรทำก็คือ การให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์โดยใช้วิถีทางการทูตกับกลุ่มประเทศโลกมุสลิมให้มากกว่าในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งคณะอนุกรรมการเชื่อว่าการมี ความสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย

แม้ว่าปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อการร้ายสากล แต่ส่วนหนึ่งที่ทำให้ปัญหาในปัจจุบันทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากกระแสโลกมุสลิมในปัจจุบันไม่ต่างจากเหตุการณ์ในอิรัก ปาเลสไตน์ หรือที่อื่นๆที่ทำให้ชาวมุสลิมทั่วไปรู้สึกว่าคุณเป็นฝ่ายถูกรังแก และเหตุผลนี้

ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ศาสนาเป็นข้ออ้างมากขึ้น และเรียกร้องความเห็นใจจากโลกมุสลิมซึ่งทำให้ประเทศมุสลิมต่างๆ หันมาสนใจและจับตามองปัญหาในจังหวัดภาคใต้มากขึ้น ดังนั้นมิติต่างประเทศของปัญหาภาคใต้จึงเป็นเรื่องที่เราต้องให้ความสำคัญด้วย

บทสรุปส่งท้าย

จากการที่ได้นำเสนอมาทั้งหมดนั้น อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญกับโลกมุสลิมคือบริบทของการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น เพราะหากว่าปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขให้สถานการณ์ดีขึ้นแล้วนั้น ประเทศไทยในสายตาประชาคมชาวโลกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อกลุ่มประเทศโลกมุสลิมย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้เกิดความเสียหายได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยต้องคิดกันต่อไปถึงประเด็นปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศไทยต่อกลุ่มประเทศโลกมุสลิมว่าจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและสัมพันธภาพที่ดีได้อย่างไร ซึ่งรัฐบาลไทยจะต้องแสดงให้โลกมุสลิมเห็นว่าไทยได้ยึดมั่นในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยแนวทางสันติวิธีที่จริงจังและจริงใจให้จึงได้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในโลกแห่งยุคปัจจุบันอย่างยั่งยืนตลอดไป

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านสังคม การศึกษา วัฒนธรรม และสาธารณสุข

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีมากขึ้นเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมาทำให้เกิดปัญหาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น และปัญหาความไม่สงบเป็นปัญหาหลักที่สำคัญที่สร้างผลกระทบต่อเนื่องทั้งระบบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สังคมส่วนใหญ่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นสังคมทางจิตวิญญาณที่ผูกพันกับหลักศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมมลายูที่มีอัตลักษณ์เป็นของตัวเองที่สืบทอดมาอย่างยาวนานและเหนียวแน่น วิถีชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ขึ้นตรงต่อหลักการในศาสนาอิสลามที่มีอัล-กุรอานเป็นธรรมนูญของชีวิต วัฒนธรรมอื่น ๆ หลังไหลเข้ามา จึงไม่ได้รับการยอมรับและถูกต่อต้านจากประชาชน ซึ่งปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากความหวงแหนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยมลายูที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายสาธารณะของรัฐที่ไม่เข้าใจสังคมของคนไทยมุสลิมด้วย

ดังนั้น ศาสนามีใช้ต้นเหตุของปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ศาสนา กลับช่วยส่งเสริมให้ครอบครัวและสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้มแข็งขึ้น แต่เนื่องจากความไม่เข้าใจของเจ้าหน้าที่ในเรื่องพหุวัฒนธรรม เพราะอิสลามซึ่งเป็นทั้งศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้น เป็นเรื่อง ที่รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้

จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่สะสม สลับซับซ้อน และต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน อีกทั้งขาดการแก้ปัญหาอย่างจริงจังและถูกต้องตามพื้นฐานความเป็นจริง ทำให้ปัญหาทั้งหมดรวมกันก่อให้เกิดความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความสะดวกในการศึกษาปัญหาในครั้งนี้ ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาปัญหาต่างๆ โดยจะได้นำเสนอเฉพาะ ๔ ด้าน ที่ได้รับมอบหมายคือ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม และสาธารณสุข

๑. ปัญหาสังคม

จากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ผู้นำครอบครัวต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมากทำให้จำนวนหญิงหม้ายและเด็กกำพร้าเพิ่มมากขึ้นทั้งภาครัฐและภาคประชาชน สร้างผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวสตรีต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัวเพียงลำพัง ทำให้ไม่มีเวลาที่จะอบรมบุตรหลานนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ตามมา และครอบครัวก็มีฐานะยากจนลง

ตามมาด้วยการว่างงานที่เพิ่มมากขึ้น และทำให้เกิดภาวะตึงเครียดในครอบครัวและสังคมตามไปด้วย ส่วนการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอย่างมาก

ส่วนความแตกแยกของชุมชนต่างวัฒนธรรมในบางพื้นที่ ระหว่างชุมชนชาวพุทธกับชาวมุสลิม เนื่องจากความหวาดระแวงทำให้เกิดความไม่ไว้ใจกัน เมื่ออดีตเคยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แต่เมื่อเกิด

เหตุการณ์ไม่สงบในบางชุมชน ทั้งถูกภาครัฐตั้งข้อสงสัยว่า เป็นชุมชนที่อาจมีแนวร่วมของขบวนการก่อความไม่สงบอยู่ในชุมชน ทำให้ชุมชนใกล้เคียงหวาดระแวงไปด้วย ไม่อยากคบหากันเหมือนเดิม และต่างก็มีความสัมพันธ์กันเห็นห่างมากขึ้น อีกทั้งมีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นอีก ก็มักจะถูกมองอย่างด่วนสรุปในทางลบโดยไม่คำนึงถึง การตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วย

สังคมก็เกิดผลกระทบมากขึ้นเมื่อเกิดข่าวลือทางลบต่อภาพพจน์ของภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานความมั่นคง ที่แพร่หลายในกลุ่มประชาชน โดยภาครัฐยังไม่สามารถอธิบายความเป็นจริงที่ถูกยอมรับกับประชาชนได้ ทำให้ข่าวลือดังกล่าวถูกทำให้เชื่อว่าเป็นข่าวจริง และทำให้ภาครัฐบางหน่วยถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้ก่อความไม่สงบด้วย เป็นเหตุให้ประชาชนบางส่วนไม่เชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐก็อาจระแวงและไว้วางใจในบางส่วนเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาความระแวงที่ภาครัฐมีต่อกลุ่มนักศึกษาเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาว่าถูกมองจากเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานความมั่นคงอย่างหวาดระแวง ในประเด็นของกลุ่มเสี่ยงของการเข้าร่วมเป็นแนวร่วมในขบวนการก่อความไม่สงบ ทำให้มีการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรมและไม่เท่าเทียม ประเด็นสำคัญคือการปิดกั้นไม่ให้อยู่ในกระบวนการมีส่วนร่วม ไม่เปิดโอกาสให้มีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระร่วมกัน ทำให้ไม่สามารถเปิดพื้นที่สันติวิธีทั้งในระหว่างกลุ่มนักศึกษา เยาวชนและประชาชนในพื้นที่ ประสบการณ์ดังกล่าวมีผลต่อความรู้สึกของนักศึกษาและเยาวชนในพื้นที่ว่าเจ้าหน้าที่รัฐไม่จริงใจในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบอย่างแท้จริงและไม่เห็นคุณค่าของกลุ่มพลังทางวัฒนธรรมที่พร้อมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคด้วยสันติวิธี

๒. ปัญหาการศึกษา

ความหวงแหนทางวัฒนธรรมที่มีรากฐานมาจากศาสนาอิสลาม โดยรัฐจัดหลักสูตรการศึกษาซึ่งที่ไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมของประชาชน ใช้หลักสูตรร่วมกันทั้งประเทศ ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องศาสนาอิสลามซึ่งเป็นหัวใจของการดำรงชีวิตของเขา เป็นเหตุให้ประชาชนไม่เต็มใจส่งบุตรหลานมาเรียนในโรงเรียนรัฐ และหันไปจัดการศึกษาโดยชุมชน ตั้งศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ตลอดจนสถาบันปอเนาะ ในขณะที่เดียวกันรัฐมีความหวาดระแวงว่าสถานศึกษาบางแห่งเป็นที่บ่มเพาะเยาวชนที่อาจจะเป็นแนวร่วมของขบวนการก่อความไม่สงบ เมื่อไม่มีความผูกพันกับระบบการศึกษาของรัฐอย่างแน่นแฟ้น ย่อมทำให้ความรู้ความเข้าใจกับรัฐน้อยลงไปด้วย

จากการบริหารจัดการของภาครัฐในการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ ไม่มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ทางด้านบุคลากรทางการศึกษาขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาเชิงโครงสร้างด้านการบริหาร

ปัญหาหลักของการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญคือการที่นักเรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือนั้นเรียนสายสามัญเป็นจำนวนมาก เมื่อฐานะทางครอบครัวไม่อำนวยที่จะส่งเรียนต่อระดับอุดมศึกษา หรือขาดการแนะแนว ผู้ปกครองบางท่านขาดกำลังใจที่จะส่งเด็กเรียนต่อเพราะกลับมา

ไม่มีงานทำ เด็กบางคนที่มาเรียนในเมืองใหญ่ ๆ แล้วกลับไปบ้านตนเองจะมีพฤติกรรมขาดความเป็นมุสลิมที่ดี หรือรัฐไม่ส่งเสริมวิชาชีพ ให้เด็กในพื้นที่ได้มีโอกาสเรียนเพื่อจะมีงานทำในอนาคต

ในพื้นที่ภาคใต้จะพบว่า โครงสร้างประชากรผิดปกติ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจะมีกลุ่มเยาวชนมากกว่า ๒ เท่าหรือจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ แสนคน ที่อยู่นอกการพัฒนา จะเห็นได้ว่าเยาวชนกลุ่มนี้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเลย และถูกดึงไปสู่ภาวะของความไม่สงบในปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๓. ปัญหาวัฒนธรรม

เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชนเชื้อสายมาลายูนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นศาสนาและมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ดังนั้นจึงทำให้วิถีชีวิตของผู้คนที่นั่นวางอยู่บนครรลองของวัฒนธรรมของอิสลามและมาลายูเป็นหลักจนก่อเกิดลักษณะเด่นเป็นอัตลักษณ์ซึ่งแสดงให้เห็นการอยู่ร่วมกันได้กับเพื่อนร่วมชาติต่างศาสนาและวัฒนธรรมในอาณาบริเวณนั้นอย่างกัลยาณมิตร แต่ความต่างกันเป็นผลให้เกิดความสับสนในแนวคิดระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ดังนั้นด้วยปัจจัยของความไม่รู้ความไม่เข้าใจ ไม่เข้าถึงและมีความอคติ ซึ่งนำมาซึ่งความอยุติธรรม จึงเป็นผลให้กลุ่มขบวนการที่ใช้ความรุนแรงเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการจูงใจให้เยาวชนใช้ความรุนแรงต่อต้านรัฐ และปัญหาในเชิงอัตลักษณ์เกิดความรู้สึกที่รัฐทำลายความเป็นอัตลักษณ์ของตน เลือกปฏิบัติและไม่ให้ความเป็นธรรมตลอดจนปัญหาเหล่านี้ได้ถูกสะสมมาเป็นเวลายาวนาน

สาเหตุหนึ่งของความรู้สึกที่ทำให้สังคมไทยทั่วไปรู้สึกไม่เหมือนคนไทยด้วยกัน แต่ความจริงแล้วมันเป็นความแตกต่างในทางวัฒนธรรมที่เหมือน “มาลัยที่ต้องมีดอกไม้หลากสี”

วัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับวัฒนธรรมในสังคมไทยนับเป็นพหุวัฒนธรรม ที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันทั้งสองวัฒนธรรม การดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐไม่ควรที่จะให้ประชาชนรู้สึกว่าจะถูกกลืนกลายหรือทำลายวัฒนธรรมของตน

ความรู้สึกที่รัฐจะทำลายอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนในหมู่ชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตที่ผ่านมาเป็นการรับรู้ที่สะสมทางประวัติศาสตร์ แม้ว่าจะได้รับการแก้ไขมาแล้วในยุคนี้ แต่ก็ยังเกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างประชาชนชาวมุสลิมกับรัฐ และระหว่างประชาชนชาวมุสลิมกับประชาชนที่ไม่ใช่มุสลิม ระหว่างมุสลิมกับมุสลิม ตลอดจนระหว่างมุสลิมกับประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ

๔. ปัญหาสาธารณสุข

ปัญหาสาธารณสุขเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งฝ่ายผู้ให้บริการและผู้รับบริการ กล่าวคือจากสถานการณ์ความไม่สงบทำให้นุเคราะห์ทางการแพทย์และสาธารณสุขขาดขวัญ กำลังใจและต้องทำงานในการให้บริการเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ว่าจำนวนบุคลากรกลับลดน้อยลงจากการขอย้ายโอนการไม่กล้าเลือกลงมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ด้วยปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนั้นในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถเดินทางเข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลได้ ส่วนบุคลากร

ทางการแพทย์ส่วนหนึ่งยังถูกแทรกแซงการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ซึ่งมีผลต่อการทำงาน และความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน

ในด้านประชาชน ส่วนหนึ่งยังเข้าไม่ถึงบริการทางสาธารณสุข ทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการดูแลสุขภาพและสุขภาวะ จึงพบว่า อัตราการเสียชีวิตของมารดา และทารกแรกเกิดสูงกว่าในภูมิภาคอื่น ๆ ตลอดจนผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพที่ไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม

ดังนั้น การบริการสาธารณสุขของรัฐที่มีรูปแบบและวิธีการที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและ ความเป็นอยู่ของประชาชนจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นอย่างมากมาย รวมทั้งยังไม่มีสถานที่บริการเพียงพอ ต่อความต้องการของคนในพื้นที่อีกด้วย

ทางออกของปัญหา

ในส่วนของปัญหาทางด้านสังคม คณะอนุกรรมการชุดนี้ฯ ขอเสนอแนวทางในการ แก้ปัญหาดังต่อไปนี้

๑. ทางออกปัญหาสังคม

รัฐต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในบทบาทของการเป็นพ่อแม่ที่ดี และการพัฒนา คุณภาพชีวิตเพื่อสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง และให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งในบริบทของสังคมไทย และสังคมโลก อันจะเป็นผลต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ในส่วนของสตรีมุสลิมควรส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในชุมชนด้วยบริบทของสังคม และวัฒนธรรม อาทิ จัดตั้งองค์กรในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนให้มีฝ่ายสตรีในคณะกรรมการกลาง อิสลามทั้งในระดับจังหวัดและมัสยิด

๒. ทางออกปัญหาการศึกษา

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นควรบรรจุ ภาษามลายูกลางในโรงเรียนนับแต่ระดับประถมจนถึงมัธยมปลาย และให้ความสำคัญด้วยการสนับสนุน ส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่นอย่างจริงจัง รวมทั้งให้มีการบูรณาการระหว่างหลักสูตรสามัญศึกษาและหลักสูตร วิชาการศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนให้มากขึ้น และควรเพิ่มวิชาสันติศึกษาในหลักสูตร ขณะเดียวกัน ก็จะต้องพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน โดยส่วนหนึ่งต้องเน้นและเพิ่ม กิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้แก่นักเรียนนิสิตนักศึกษาและควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพิพิธภัณฑ์ เพิ่มขึ้น

อนึ่งรัฐควรปรับรูปแบบเวลาเรียนของโรงเรียนสามัญของรัฐใหม่ โดยเริ่มตั้งแต่ เวลา ๐๗.๐๐ - ๑๔.๐๐ นาฬิกา โดยให้เรียนคาบละ ๕๐ นาที เพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่ครู และเด็กมุสลิม จะสามารถใช้เวลาให้ต่อเนื่องในช่วงเช้าหลังละหมาดซุบฮ์ อย่างมีประ โยชน์ และเวลาที่เหลือในช่วงบ่าย ให้เด็กสามารถใช้ชีวิตกับสังคมครอบครัวมากขึ้นและสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาได้อย่างมากขึ้น

LIART

๓. ทางออกปัญหาด้านวัฒนธรรม

เนื่องจากปัญหาทางวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาเชิงอัตลักษณ์ การแก้ปัญหาของรัฐจึงต้องใช้รูปแบบ การเมือง การปกครอง การจัดการ ในรูปแบบพิเศษเพื่อลดการปิดกั้น การกีดกัน หรือการกีดกันเชิงอัตลักษณ์ รัฐจะต้องสร้างชุดความรู้เพื่อให้เข้าใจถึงวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของคนในพื้นที่ และให้การยอมรับอัตลักษณ์ในความเป็นคนเชื้อชาติ มลายูของชาวมุสลิมในพื้นที่ และรัฐจะต้องยอมรับให้ภาษามลายูเป็นภาษาที่ใช้ในการปฏิบัติงานและติดต่อ ราชการอีกภาษาหนึ่ง

ควรสร้างความเข้าใจและเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และความงดงามของอาณาจักร ปัตตานีในอดีต ในเชิงสร้างสรรค์ แต่ก็ไม่ได้ปิดกั้นประวัติศาสตร์ที่เจ็บปวดของที่นี่ ต้องบรรจุหลักสูตร ในการศึกษาหรือเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ภาคใต้ ในด้านการศึกษาทุกภาค เพื่อให้คนทั้งชาติได้มีความภูมิใจ ในประวัติศาสตร์ของปัตตานีด้วย

ต้องแลกเปลี่ยนและมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจ ศึกษาถึงปัญหาและทางออก โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และให้รัฐสนับสนุนในการจัดภูมิ ทัศน์เพื่อการเรียนรู้ของมัสยิดด้วย อย่างเช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ระหว่างมัสยิดกับ รัฐ มัสยิดกับวัด และเพื่อหาทางสร้างเครือข่ายสันติวิธี และสร้างวัฒนธรรมร่วมกันไปด้วย

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเราต้องเน้นสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ โดยมีศาสนสถาน เป็นศูนย์กลาง และนำไปสู่การสร้างอุทยานแห่งประวัติศาสตร์

ควรพัฒนาศักยภาพของอิหม่าม กอเต็บ บิหลั่น โดยให้ผู้นำศาสนานั้นเป็นผู้เสนอว่า เขาอยาก เรียนรู้อะไร อย่างเช่นที่เคยมีหลักสูตรวิทยาลัยอิหม่าม และควรมีการวิจัยประเมินผลเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ลงไป ทำงานด้านนี้ และเน้นผลักดันให้สตรีเข้าไปมีส่วนในกิจการของศาสนามากขึ้น

ต้องกำหนดเป็นนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้เป็นนโยบายด้านความมั่นคง เพื่อให้นำไปใช้ได้ โดยไม่ต้องระแวง และเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน

๕. ทางออกปัญหาด้านสาธารณสุข

รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ผ่านสื่อทุกรูปแบบในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อเป็นการป้องกันโรคและเสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง ตลอดจนเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ารับ บริการสาธารณสุขให้มากขึ้น

ในด้านผู้ให้บริการ ควรเพิ่มหน่วยพยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้มากขึ้นเพียงพอ กับ ปัญหาสถานการณ์ความรุนแรง ขณะเดียวกันก็ต้องกำหนดมาตรการในการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินให้มี ประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจเป็นพิเศษและให้อิสระ ไม่แทรกแซงการปฏิบัติงานใน การปฏิบัติหน้าที่เพื่อประกอบสำนวนการสอบสวน

LI RT

ข้อเสนอแนะ

ในมิติด้านสังคม การศึกษา วัฒนธรรม และสาธารณสุขที่กล่าวแล้ว ด้วยคณะอนุกรรมการชุดนี้เห็นว่ายังมีมิติด้านกลุ่มพลังในชุมชนที่ควรนำมาเสนอเป็นข้อเสนอแนะ กล่าวคือ

๑. กลุ่มสตรี

จากการที่สตรีมีเป็นจำนวนมากและต้องกลายเป็นหญิงหม้าย จากสถานการณ์ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นก็ดี รัฐควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและฝึกฝนอาชีพให้แก่สตรี ตลอดจนเปิดพื้นที่ให้สตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนให้มากขึ้น อาทิ การตั้งกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน เพื่อช่วยในการป้องกันปัญหาและพัฒนาชุมชน

นอกจากนั้นรัฐต้องปรับขั้นตอนของการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น (ในลักษณะ One Stop Service)

๒. กลุ่มเยาวชน

เยาวชนคือกำลังสำคัญของประเทศ ซึ่งในพื้นที่ เยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเป็นผู้ว่างงานมีเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มว่าจะมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น รัฐจึงควรส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเนื่องนอกระบบให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิชาชีพ พร้อมกันส่งเสริมการสร้างงาน ตลอดจนสร้างตลาดแรงงานรองรับ นอกจากนี้ควรเปิดพื้นที่ให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม มนเป็นพลังในการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

๓. กลุ่มศาสนา

เนื่องจากผู้นำศาสนาเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชนในพื้นที่ นับเป็นพลังและต้นทุนทางสังคมที่สำคัญ ฉะนั้นรัฐจะต้องหามาตรการในการปกป้องคุ้มครองและติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องกับความเป็นจริงอย่างต่อเนื่องเสมือนคังมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการกำกับดูแลและพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันรัฐต้องไม่ให้ความหวาดระแวงผู้นำทางศาสนาเป็นอุปสรรคในการสร้างสันติสุขและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

ในส่วนของสังคมมุสลิม รัฐควรส่งเสริมให้คุตบะห์ (ธรรมเทศนา) ในวันศุกร์เป็นทางนำในการป้องกันแก้ไขปัญหาและสร้างสันติสุขให้แก่ชุมชนในพื้นที่ด้วยอีกส่วนหนึ่ง และรัฐควรสนับสนุนให้จัดตั้งศาลชาริอะฮ์เพื่อเป็นการพิจารณาคดีมรดกและครอบครัวของมุสลิม

๔. กลุ่มนักการศึกษา

ครูที่สอนในคาบิคา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันปอเนาะ ตลอดจนอาจารย์มุสลิมที่สอนในระดับต่าง ๆ นับแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษาทั้งในภาครัฐและเอกชน นับได้ว่าเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่พลังส่วนนี้ก็ประสบกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านความมั่นคงปลอดภัย ค่าตอบแทน ตลอดจนความไว้นือเชื่อใจจากรัฐ ดังนั้น หากหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะแก้ไขปัญหาลดอุปสรรค ให้ลดน้อยลงหรือหมดไป ในที่สุด กลุ่มนักศึกษาน่าจะกล่าวได้ว่าเป็นพลังที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม

๕. กลุ่มผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นคือผู้บริหารปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้นจากการกระจายอำนาจและกระจายงบประมาณลงไปยังพื้นที่ หากรัฐจะบริหารจัดการส่งเสริมและติดตามประเมินผลให้ผู้นำท้องถิ่นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบนฐานของ “ความเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา” ผู้นำท้องถิ่นก็จะเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาและสร้างสังคมสันติสุขที่ยั่งยืน

๖. กลุ่มสื่อมวลชน

นักสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะที่ทำงานกับหนังสือพิมพ์และทีวีเสรีในพื้นที่นั้นขึ้นอยู่กับการบริหารในลักษณะเครือข่าย ทั้งนี้ได้ใช้ให้คนในท้องถิ่นเป็นผู้สื่อข่าวที่เรียกว่า “สตรีตเจอร์” และส่งข่าวเข้าไปที่หน่วยงานกลางตามความเป็นจริง ตามสถานการณ์ในพื้นที่ แต่เวลาคัดกรองข่าวสู่สาธารณะโดยการรีไรท์หรือตัดต่อข่าวให้ได้สีสันของข่าวเพื่อทำให้เกิดเรตติ้งกับผู้อ่านและผู้ชมในเชิงธุรกิจ ไม่ได้คำนึงถึงความเป็นกลางของข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ประชาชนโดยรวม

ส่วนสื่อวิทยุ นั้น ผู้ดำเนินรายการจะเป็นคนในพื้นที่ ทำงานอิสระ สามารถเสนอข่าวสารถึงผู้บริโภคสื่อได้โดยตรง เมื่อมีข่าวสารที่น่าสนใจออกไปกระทบกับผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เช่น ผู้ปกครองทหาร ตำรวจ ก็จะถูกรู้อยู่ หรือถูกเรียกไปสอบปากคำ ซึ่งจะเห็นว่าเป็นการคุกคามสื่ออย่างชัดเจน จนไม่สามารถเสนอความจริงสู่สาธารณะได้ และภาครัฐก็ไม่สามารถค้นพบข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. รัฐควรจัดตั้งโครงสร้างและจัดทำนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

๑.๑ ด้านสังคม

- ควรจะมีผู้ทรงคุณวุฒิมุสลิมเข้าไปเป็นคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อดูแลนโยบายที่เกี่ยวข้อง
- ควรจะมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านสตรีมุสลิมในคณะกรรมการอิสลามทุกระดับในประเทศ
- ควรจะมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านสตรีมุสลิมในคณะกรรมการแห่งชาติของสำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑.๒ ด้านการศึกษา

- ควรมีวาระปฏิรูประบบการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในวาระแห่งชาติในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาโดยสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๓ ด้านวัฒนธรรม

- ควรมีคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมภายในคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

๑.๔ ด้านสาธารณสุข

- ควรมีธรรมนูญสุขภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๒. ควรจะมีคณะทำงานด้านการสื่อสาร ศึกษา นโยบายและรับฟังความคิดเห็นภาคประชาชนในเรื่องปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓. ควรให้หน่วยราชการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้จัดทำรายงานประจำปีและนำเสนอต่อรัฐสภาเป็นระยะๆ ทุกปี

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา

เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความรุนแรงขึ้นตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดปัญหาการว่างงานสูงและซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ทำให้ผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุนในพื้นที่และขาดความหวังไม่เชื่อมั่นอำนาจรัฐ ดังนั้นการศึกษาปัญหาเศรษฐกิจและการพัฒนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการพัฒนาจะต้องแตกต่างกับพื้นที่ทั่วไป เพราะการพัฒนานอกจากจะต้องส่งผลโดยตรงต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจแล้วจะต้องแก้ปัญหาความไม่สงบควบคู่ไปด้วย โดยข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาจะต้องนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นและความหวังให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การมีงานทำ โอกาสการมีรายได้แก้ปัญหาความยากจนและอยู่อาศัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป รวมทั้งมีส่วนร่วมกับการรัฐในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ เพื่อให้เกิดสันติสุขในพื้นที่อย่างยั่งยืน

การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาแม้รัฐบาลจะกำหนดกรอบนโยบายแนวทางในการพัฒนาในแต่ละช่วงอย่างชัดเจน แต่ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขาดการบูรณาการ ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่บรรลุตามเป้าหมาย ประชาชนได้รับผลการพัฒนาไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในระดับรากหญ้า จึงส่งผลให้ความหนาแน่นของประชากรที่มีอยู่ในข่ายมีความยากจนมีสัดส่วนที่สูงขึ้น ซึ่งถ้าหากไม่เร่งดำเนินการแก้ไขจะส่งผลให้ซ้ำเติมความรุนแรงของปัญหาความไม่สงบยิ่งขึ้นและยากที่จะแก้ไข

การศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ คือ เพื่อประมวลสถานการณ์ปัญหาด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อประมวลผลการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมาทั้งในมิติของการใช้งบประมาณและกรอบนโยบายแนวทางการพัฒนาและประเมินสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ยังมีความรุนแรงอยู่ในพื้นที่ต่อไป รวมทั้งพิจารณาข้อเสนอในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะอนุกรรมการ ได้ดำเนินการศึกษาโดยวิธีการดังต่อไปนี้ การประมวลข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลต่อคณะอนุกรรมการฯ รวม ๑๔ หน่วยงาน ตลอดจนเดินทางไปจัดสัมมนาศึกษาข้อมูลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โดยได้เชิญผู้แทนภาคเอกชนมาให้ข้อมูลสภาพปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินธุรกิจ และข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา และเชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการศึกษามีสาระสำคัญหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

๑. สภาพเศรษฐกิจและการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวมพบว่าฐานเศรษฐกิจของพื้นที่มีขนาดเล็ก ขึ้นอยู่กับการผลิตภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ค่อนข้างมากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่ม ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีมูลค่ารวมกัน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ ของภาคใต้ทั้งหมด โดยมีสงขลาเป็นฐานเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด สัดส่วนมูลค่าผลผลิตรวมเป็นถึงร้อยละ ๕๒.๘ ของทั้งกลุ่มจังหวัด สำหรับ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นราธิวาส ปัตตานี ยะลา) ที่มีขนาดการผลิตใกล้เคียงกันรวมกันเป็นร้อยละ ๓๘ ของพื้นที่ ส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากรปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยเฉพาะ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เฉลี่ยเพียงปีละ ๖๑,๒๕๕ บาท ต่อคนเท่านั้น โดยจังหวัดนราธิวาสต่ำสุดในภาค เฉลี่ยเพียง ๕๒,๑๑๖ บาทต่อคน

ส่วนโครงสร้างการผลิตของพื้นที่ ๕ จังหวัดขึ้นอยู่กับการเกษตร ร้อยละ ๓๘.๒ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม โดยมีสงขลาเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม การค้า การบริการของภาคใต้ตอนล่าง ส่วน ๔ จังหวัดที่เหลือมีฐานเศรษฐกิจแคบและไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง โดยขึ้นอยู่กับการเกษตรเกินกว่าครึ่ง จากลักษณะโครงสร้างการผลิตดังกล่าว ส่งผลต่อเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่ขยายตัวต่ำกว่าพื้นที่อื่นของภาค กลายเป็นช่องว่างการพัฒนาที่ต่อเนื่องมาตลอดประจวบกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ส่งผลให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบพบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างสูง โดยส่งผลให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เคຍสูงที่ร้อยละ ๕ ในช่วงปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖ ลดลงเหลือเพียงประมาณร้อยละ ๒.๔ - ๓ โดยเฉพาะใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ได้รับผลกระทบรุนแรงมากกว่า คือ จากที่เคยมีอัตราขยายสูงถึงร้อยละ ๖ - ๖.๕ ในช่วงปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖ ลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๐.๘ - ๑.๖ เท่านั้น โดยสาขาการผลิตที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดแก่การเกษตร โรงแรม และภัตตาคาร การก่อสร้างและอุตสาหกรรม ส่งผลให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ

โดยส่งผลให้ภาวะการลงทุนอยู่ในสภาพซบเซา และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวลดลงค่อนข้างมาก สำหรับการก่อสร้างเป็นอีกสาขาหนึ่งที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างสูง เนื่องจากไม่มีผู้รับเหมาวัสดุก่อสร้างมีราคาแพง และขาดแคลนแรงงานก่อสร้าง ส่งผลให้โครงการก่อสร้างที่สำคัญ ๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงทำให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาการก่อสร้างลดลงอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ได้ส่งผลซ้ำเติมต่อความยากจนของประชาชนในพื้นที่พบว่าทำให้ประชากรที่อยู่ในข่ายความยากจนมีจำนวนและสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๑๔.๓๖ ในปี ๒๕๔๗ เป็นร้อยละ ๑๖.๖๘ ในปี ๒๕๔๘ โดยกลุ่มผู้มีความยากจนรายได้ต่ำส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน

โดยในด้านการดำเนินการแก้ไขปัญหาในช่วงที่ผ่านมา (๒๕๔๗ - ปัจจุบัน) ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาอย่างต่อเนื่อง โดยแต่ละช่วงมีกรอบดำเนินการดังนี้ ช่วงปี ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘ มีการกำกับการบริหารจัดการโดยกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) และมี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๗ เป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนา ต่อมาช่วงปี ๒๕๔๘ มีการกำกับการบริหารจัดการพัฒนา โดยคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสขต.) โดยมีกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกรอบในการดำเนินการ และช่วงปี ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน มีการกำกับการบริหารจัดการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) สำนักนายกรัฐมนตรี มีกรอบนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๖/๒๕๔๘ และกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อ ๘ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นกรอบในการพัฒนา

สำหรับการสนับสนุนงบประมาณแก้ปัญหา ในระยะ ๖ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๒) รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจำนวนค่อนข้างสูงถึงจำนวน ๑๐๕,๓๕๖.๒๐๔ ล้านบาท แยกเป็นงบทางด้านความมั่นคง ๕๑,๓๘๕.๑๔๔ ล้านบาท (ร้อยละ ๔๙.๕๑) และงบด้านการพัฒนา ๕๓,๙๗๑.๐๖๐ ล้านบาท (ร้อยละ ๕๑.๕๕)

ส่วนในด้านการพัฒนาภายใต้แผนงานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ผลการดำเนินการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบเขตเศรษฐกิจ ๓ ฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (IMT - GT) ซึ่งเริ่มจัดตั้งเมื่อปี ๒๕๓๖ และกรอบยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาชายแดนไทย - มาเลเซีย (Thailand - Malaysia Committee On joint Development Strategy for Border Area (JDS) ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๓๗ โดยภายใต้กรอบ IMT - GT ได้จัดทำ IMT - GT Road map (ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ขึ้นมีการจัดสาขาความร่วมมือ ๖ สาขา ได้แก่ (๑) โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและพลังงาน (๒) การค้าและการลงทุน (๓) การท่องเที่ยว (๔) ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ (๕) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ (๖) การเกษตร อุตสาหกรรม การเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยมีความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เช่น

- การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลก แห่งใหม่ที่บ้านบูเก๊ะตา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
- การศึกษาความเหมาะสมการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลก ที่บริเวณด่านศุลกากรสุโขทัยโก-ลก และด่านรันเตาป็นยัง ประเทศมาเลเซีย แห่งที่ ๒
- การศึกษาความเหมาะสมการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลก แห่งใหม่ที่บริเวณท่าตาปา อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น
- การเปิดด่านผ่านแดนแห่งใหม่ที่บ้านประกอบ อ.นาทวี จ.สงขลา กับบ้านคูเรียนบูรัง รัฐเคดาห์ มาเลเซีย

ส่วนการบรรเทาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและการลงทุน รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการที่สำคัญ เช่น มาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพรับเหมาก่อสร้างในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ มาตรการสนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ มีระยะเวลาดำเนินการในปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒ เช่น มาตรการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (๑.๕%) เป็นต้น

นอกจากนี้ได้มีการดำเนินการแผนงานโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลที่ จ.ปัตตานี โครงการขยายสนามบินนราธิวาส การศึกษาความเหมาะสมก่อสร้างสนามบินเบตง การก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ อ.จะนะ จ.สงขลา โครงการตั้งโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มที่จังหวัดนราธิวาส (กำลังผลิต ๔๕ คันทะลายต่อชั่วโมง) และโครงการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มในพื้นที่คินหุ และพื้นที่นาร้างในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา ระหว่างปี ๒๕๔๗- ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐,๕๒๔ ไร่ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นปัญหาเศรษฐกิจที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไป สรุปได้ดังนี้

- (๑) ปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) จึงมีสัดส่วนประชากรที่ยังอยู่ในข่ายมีความยากจนสูงถึงร้อยละ ๑๗ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นสัดส่วนสูงใกล้เคียงกับประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (๒) ปัญหาการว่างงาน เหตุการณ์ความไม่สงบได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของประชาชน โดยมีอัตราการว่างงานสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ เนื่องจากการลงทุนที่มีอยู่เดิมได้หยุดกิจการไปจำนวนมาก ในขณะที่การลงทุนใหม่มีน้อยมาก
- (๓) ปัญหาฐานเศรษฐกิจอ่อนแอและตกต่ำเนื่องจากได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยเฉพาะใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากฐานการผลิตแคบ ขึ้นอยู่กับ การเกษตรเพียงไม่กี่ชนิด

๒. ข้อเสนอแนะทางพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประเด็นสำคัญดังนี้

๒.๑ กรอบแนวคิดและหลักการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยกรอบแนวคิดให้มีการน้อมนำแนวพุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตลอดจนยึดหลักการพัฒนาในลักษณะพื้นที่เฉพาะที่มีแนวทาง มาตรการ และวิธีการที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศภายใต้กรอบเขตพัฒนาเฉพาะพื้นที่ และมีหลักการพัฒนาดังนี้

- (๑) ให้ความสำคัญกับการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและการฟื้นฟูเศรษฐกิจของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- (๒) พัฒนาสตูดิโอเป็นพื้นที่ตัวอย่างการพัฒนาที่สมดุลบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงสู่ฐานเศรษฐกิจหลักและประเทศเพื่อนบ้าน

- (๓) พัฒนาสงขลาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับนานาชาติและกระจายผลการพัฒนาสู่พื้นที่อื่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

๒.๒ เป้าประสงค์การพัฒนา

- (๑) เพื่อยกระดับกลุ่มคนยากจน กลุ่มผู้มีรายได้น้อย และกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ให้ได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาให้สามารถพึ่งตนเองได้
- (๒) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้มีฐานที่เข้มแข็ง มีความสมดุล เป็นธรรม สามารถเติบโตอย่างมั่นคงในระดับที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มโอกาสการพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ และมีรายได้ สร้างความหวังแก่ประชาชนให้มีความมั่นใจอยู่ในพื้นที่ และนำไปสู่สันติสุขของสังคม

๒.๓ บทบาทการพัฒนาของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากศักยภาพพื้นฐานและโอกาสการพัฒนาของพื้นที่จึงกำหนดให้มีบทบาท ดังนี้

- (๑) สงขลา-สตูล : เป็นศูนย์เชื่อมโยง การขนส่งสินค้าภายในและระหว่างประเทศ
- (๒) สงขลา : เป็นศูนย์กลางขางพาราโลก ศูนย์กลางการคมนาคม ศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวและกีฬาในระดับสากลและศูนย์กลางพลังงานในภาคใต้ และศูนย์กลางการเชื่อมโยงกับพื้นที่ตอนเหนือ (NCER) ของมาเลเซีย
- (๓) ปัตตานี : เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล และศูนย์กลางอิสลามศึกษานานาชาติ
- (๔) ยะลา : เป็นศูนย์กลางการเกษตรและตลาดสินค้าเกษตร
- (๕) นราธิวาส : เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้านตะวันออก (ECER) ของมาเลเซีย

๒.๔ ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓ แนวทางดังนี้

แนวทางที่ ๑ : การเสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อยและผู้ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ความไม่สงบให้พึ่งตนเองได้ มีแนวทางหลักดังนี้

- **แนวทางระยะเร่งด่วน** คือ เขียวช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการทุกระดับ โดยให้กระทรวงการคลังไปพิจารณากำหนดมาตรการช่วยเหลือ เช่น มาตรการลดภาษีช่วยเหลือค่าสาธารณูปโภค และจัดสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ บริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการจดทะเบียนเป็นพิเศษเพื่อรองรับการขาดแคลนแรงงาน รวมทั้งให้กระทรวงมหาดไทยสำรวจคนยากจนในพื้นที่ได้ชัดเจนและเป็นธรรม และรัฐจัดงบประมาณช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนเป็นพิเศษในลักษณะ

เป็นคู่มือซื้ออาหาร ข้าวสาร น้ำมันทำการประมงชายฝั่ง และค่าสาธารณูปโภคของรัฐเป็นรายเดือนตามความเหมาะสม

- **แนวทางระยะปานกลาง - ระยะยาว** คือ พัฒนาความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ และความมั่นคงในการดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมายคนจนแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นผู้มีรายได้ต่ำกลุ่มใหญ่ มีจำนวนประมาณ ๓๑,๐๐๐ ครัวเรือน หรือประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ คน กลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินและมีปัญหาที่ดินทำกิน จากข้อมูลการจดทะเบียนคนจน มีประชาชนที่มีปัญหาที่ดินทำกินรวมประมาณ ๒๔๒,๐๐๐ คน กลุ่มผู้หางานแหว่งลอย คนกลุ่มนี้มีโอกาสในการประกอบอาชีพได้น้อยลง เนื่องจากปัญหาไม่มีความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสตรีหญิงหม้ายจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ซึ่งมีอยู่ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประมาณ ๑,๕๐๐ คน และกลุ่มเด็กกำพร้าจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนประมาณ ๒,๘๐๐ คน

แนวทางที่ ๒ : การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต มีแนวทางหลักดังนี้

- **แนวทางระยะเร่งด่วน**

พัฒนาฝีมือแรงงานรองรับตลาดแรงงานในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การผลิตอาหาร คัมยำกุ้ง เป็นต้น
- **แนวทางระยะปานกลาง - ระยะยาว**
  - (๑) ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบทุกระดับอย่างจริงจังเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิตอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ และส่งเสริมการจัดการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติทั้งหลักสูตรทั่วไปของสถาบันการศึกษาในจังหวัดสงขลา และหลักสูตรอิสลามศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อขยายโอกาสการศึกษาในพื้นที่และรองรับนักศึกษาจากภายนอกทั้งภายในและต่างประเทศ
  - (๒) พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศมุสลิม โดยรัฐอำนวยความสะดวกและสนับสนุนในการจัดหาตลาดแรงงานรองรับที่เพียงพอ โดยเฉพาะการจัดหาสินเชื่อบุคคลเพื่อเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ

LI RT

แนวทางที่ ๓: เสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจของพื้นที่และการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ มีแนวทางหลัก ดังนี้

➤ แนวทางระยะเร่งด่วน

(๑) ให้รัฐบาลสนับสนุนการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมสาละวินเปิดดำเนินการก่อสร้างอยู่แล้วและประสบปัญหาในการก่อสร้างให้สำเร็จโดยเร็วเพื่อรองรับการลงทุนและสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน

➤ แนวทางระยะปานกลาง – ระยะยาว

(๑) ขยายฐานการผลิตด้านการเกษตรให้หลากหลายเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูปและตลาด โดยการปรับปรุงผลิตภาพการผลิต (Productivity) การพัฒนาระบบตลาด และการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูปทั้งค้ำ การพัฒนาการผลิตผลไม้ การพัฒนาอาหาร การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสาละวิน การพัฒนาป่าต้นน้ำและพลังงานทดแทน การพัฒนาการประมง การพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์ และการส่งเสริมการเลี้ยงนกนางแอ่น

(๒) แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า และการบริการ โดย

➤ พัฒนาระบบการขนส่งผู้โดยสาร สินค้าและบริการในลักษณะการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ทั้งการขนส่งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำให้สามารถเชื่อมโยงการขนส่งภายในประเทศ และเป็นประตูการขนส่งระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ท่าอากาศยานขนาดใหญ่ และนราธิวาส โครงข่ายถนน / สะพานเชื่อมโยงค่านชายแดนไทย - มาเลเซีย

➤ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเข้าถึงและเชื่อมโยงวงจรการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวให้สะดวกและได้มาตรฐาน เช่น การพัฒนาถนนสายยะลา - เบตง (ทางหลวงหมายเลข ๔๑๐) เป็น Scenic Road การก่อสร้างสนามบินเบตง เป็นต้น

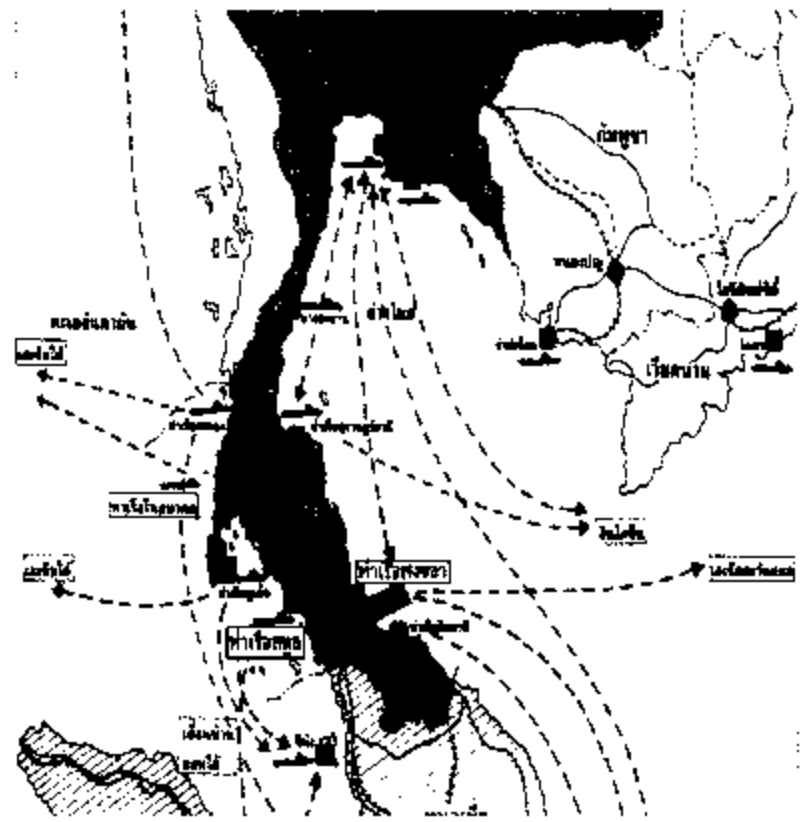
➤ ดำเนินมาตรการเพื่อรักษาฐานการลงทุนเดิมและส่งเสริมการลงทุนใหม่ทั้งมาตรการจูงใจด้านสิทธิประโยชน์ที่เป็นพิเศษกว่าพื้นที่อื่น ๆ และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ในพื้นที่ อาทิ นิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (สงขลา) เพื่อรองรับการลงทุนอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น

➤ ศึกษาเพื่อพัฒนาพื้นที่รองรับการลงทุนอุตสาหกรรมใหม่ๆ ที่มีศักยภาพในบริเวณพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดสงขลาและปัตตานีและที่จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งและแหล่งน้ำ

- (๓) แนวทางการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเร่งรัดดำเนินการ ภายใต้กรอบโครงการ IMT-GT โดยเฉพาะการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจ สงขลา - ปันัง - เมดาน (Economic Corridor) เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจประเทศ เพื่อนบ้านมากระตุ้นการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งด้านการค้า การ ลงทุน และการท่องเที่ยว โดยเร่งพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสะเตา - ปาดังเบซาร์ - หาดใหญ่ - สงขลา ให้เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนทั้งด้านการค้า การคมนาคมขนส่ง และเขตประกอบอุตสาหกรรมที่ไม่มีมลพิษ (Clean Industries) และพัฒนาเมืองชายแดนและตลาดชายแดน ที่เปิดบริการอยู่แล้ว ตลอดจนเร่งรัดการพัฒนาด่านชายแดนที่เปิดใหม่ได้แก่ บ้านประกอบ และบูเก๊ะกา ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการผ่านแดนที่ได้มาตรฐานสากล
- (๔) แนวทางการสร้างโอกาสใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ด้วยการเปิด ประตูทางทะเลสู่นานาชาติเพื่อเหนี่ยวนำการลงทุนใหม่ๆ สู่พื้นที่ โดย

- พัฒนาสะพาน เศรษฐกิจสตูล - สงขลา : เชื่อมโยงทะเล อ่าวไทยและทะเลอัน ดามัน โดยเร่งดำเนิน การศึกษาความ เหมาะสมตามที่ บริษัท คูไบเวลด์ ประเทศ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ได้ให้ความช่วยเหลือ

ในการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทั้งฝั่งอันดามันที่ จ.สตูลและฝั่งอ่าวไทยที่ จ.สงขลา รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ที่เป็นสะพานเศรษฐกิจสนับสนุนบริเวณประตูการขนส่งระหว่าง ประเทศ

- ศึกษาความเป็นไปได้ของการเชื่อมโยงระบบขนส่งทางทะเลระหว่าง ท่าเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ภาคใต้กับท่าเรือน้ำลึกในภาคกลางใน ลักษณะของ Feeder เพื่อเป็นทางเลือกในการขนส่งสินค้าของจังหวัด ชายแดนภาคใต้

(๕) แนวทางพัฒนาการลงทุนและการค้ากับประเทศมุสลิม

- สนับสนุนให้ทำการศึกษาความเป็นไปได้และรูปแบบการระดมจากกลุ่มประเทศอิสลามเพื่อการลงทุนและการค้าระหว่างจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และกลุ่มประเทศอิสลามในระบบเศรษฐกิจอิสลาม
- สนับสนุนให้ธนาคารอิสลามเข้ามามีบทบาทให้การส่งเสริมการลงทุนและการค้าในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากขึ้น

๒.๕. ข้อเสนอเชิงมาตรการและแผนงานโครงการที่สำคัญ (Flagship project)**๒.๕.๑ ข้อเสนอเชิงมาตรการ****(๑) มาตรการด้านสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ**

- รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงการคลังพิจารณาจัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือ Soft Loan (อัตราร้อยละ ๑.๕) ทดแทนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยุติการสนับสนุนเนื่องจากการแก้ไข พรบ.ธนาคารแห่งประเทศไทย

(๒) มาตรการด้านแรงงานต่างด้าว

- รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงแรงงานพิจารณาการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวเป็นกรณีพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้มีการบริหารจัดการในลักษณะ One Stop Service และเปิดให้มีการจดทะเบียนได้ตลอดทั้งปี

(๓) มาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดสรรแล้ว

- รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความคล่องตัว เช่น เปิดโอกาสให้ผู้รับเหมา ก่อสร้างในพื้นที่ที่ได้รับโอกาสในการประมูลโครงการก่อสร้างของรัฐ โดยไม่ต้องส่งผลงานเพื่อประกอบ การพิจารณา

(๔) มาตรการขยายเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ครอบคลุมจังหวัดสงขลาทั้งจังหวัด เพื่อให้จังหวัดสงขลาได้มีโอกาสพัฒนาที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจไปยังพื้นที่รอบข้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ**(๕) จัดสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ลงทุนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มากกว่าเขต ๓ โดยทั่วไป โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี**

(๖) ให้มีการตราพระราชบัญญัติรองรับเขตพัฒนาพิเศษหรือพื้นที่เฉพาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การบริหารจัดการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ มีองค์กรกลไกรองรับที่ขึ้นกับนายกรัฐมนตรีโดยตรง ในการกำกับการพัฒนาและบริหารจัดการงบประมาณในพื้นที่

๒.๕.๒ ข้อเสนอแผนงานโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลกที่ตากใบเชื่อมกับเมืองกาลันกูโบร์ รัฐกลันตัน มาเลเซีย โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลกที่สุไหงโก-ลก แห่งที่ ๒ เชื่อมกับเมืองรันเตาปันยัง รัฐกลันตัน มาเลเซีย โครงการพัฒนานิคม / เขตอุตสาหกรรมนราธิวาส โครงการปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมเชื่อมยะลา - บดง (ทางหลวงหมายเลข ๕๑๐) โครงการพัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาลที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โครงการพัฒนาการปลูกปาล์มน้ำมันและผลิตไบโอดีเซลที่จังหวัดนราธิวาส โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านชายแดน บ้านประกอบ อ.นาทวี จ.สงขลา และโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านชายแดนบูเก๊ะตา อ.แว้ง จ.นราธิวาส เป็นต้น

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านศึกษาปัญหากิจการฮัจญ์

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากิจการฮัจญ์ ได้พิจารณาศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการประกอบพิธีฮัจญ์ ดังนี้

สภาพปัญหา

๑. ปัญหาการลงทะเบียนผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ในระบบออนไลน์

ปัญหาในประเด็นนี้ พบว่าผู้ประกอบการจำนวน ๖ ราย มีการลงทะเบียนไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์กำหนด ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทยมีความเห็นว่า นอกจากจะเป็นการลงทะเบียนไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การลงทะเบียนผู้แสวงบุญในระบบออนไลน์ที่คณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทยกำหนดแล้ว จากข้อมูลการลงทะเบียนยังปรากฏว่าข้อมูลการลงทะเบียนของผู้ประกอบกิจการฮัจญ์ทั้ง ๖ ราย มีการลงทะเบียนข้อมูลผู้แสวงบุญในลักษณะที่เหมือนกันหลายราย เช่น คำนำหน้า วัน เดือน ปีที่เกิด และสถานที่เกิด ซึ่งคณะกรรมการมีความเห็นว่าการลงทะเบียนในลักษณะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลงทะเบียนรวดเร็วและจำนวนมาก ทำให้ได้เปรียบและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการฮัจญ์และผู้แสวงบุญรายอื่น

๒. ปัญหาจำนวนผู้แสวงบุญที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์

ในเทศกาลฮัจญ์ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้แสวงบุญชาวไทยมีความประสงค์ที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์และลงทะเบียนในระบบออนไลน์รวมทั้งสิ้น ๑๕,๖๕๐ คน ในจำนวนนี้มีผู้แสวงบุญที่สามารถเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ได้จำนวน ๑๓,๐๐๐ คน ตามโควตาที่ได้รับการจัดสรรจากทางการซาอุดีอาระเบีย จำนวนผู้แสวงบุญในส่วนที่เกินโควตานั้นได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์เป็นอย่างมาก กล่าวคือ (๑) เกิดการแย่งชิงโควตากัน (๒) เมื่อมีการเพิ่มโควตาให้ในภายหลังอีกจำนวนประมาณ ๒,๐๐๐ คน ซึ่งใกล้ช่วงที่จะประกอบพิธีฮัจญ์ทำให้การเตรียมการต่าง ๆ ไม่พร้อมเท่าที่ควร ซึ่งผลจากการที่มีผู้เดินทางไปแสวงบุญเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นจำนวนมากทำให้มีปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาเรื่องการจองที่พัก ปัญหาเรื่องการจองเที่ยวบินรับส่ง ปัญหาการขอวีซ่า ปัญหาการบริการของหน่วยแพทย์และพยาบาล ซึ่งอาจไม่เพียงพอและทั่วถึงเนื่องจากมีจำนวนผู้แสวงบุญเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

๓. ปัญหาสายการบินและอัตราค่าโดยสารเครื่องบิน

๓.๑ ปัญหาสายการบิน

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้กระทรวงคมนาคมทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและเจรจากับ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเที่ยวบิน

ประเภทเหมาลำ ในการขนส่งผู้แสวงบุญเพื่อไปประกอบพิธีฮัจย์รวมถึงรับผิดชอบในการกำหนดราคา ค่าโดยสาร การกำหนดเที่ยวบินและตารางการบินที่สอดคล้องกับระบบที่หักของผู้แสวงบุญ ในขณะเดียวกัน ตามข้อกำหนดการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้เปิดโอกาสให้สายการบินอื่นสามารถทำการบิน ร่วมได้ด้วยแต่ต้องมีราคาต่ำกว่าบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท ทำให้มีการ แข่งขันด้านราคาน้อยมาก เกิดการผูกขาดแค่เพียงบริษัทเดียว

๓.๒ ปัญหาอัตราค่าโดยสารเครื่องบิน

ปัญหานี้เป็นปัญหาคือเนื่องจากปัญหาสายการบิน ซึ่งที่ผ่านมา บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้กำหนดอัตราค่าโดยสารเครื่องบินคนละ ๕๕,๒๒๐ บาท ไม่รวมค่าภาษีสนามบินจาก ชาติใหญ่หรือภูเก็ตจำนวน ๗๐๐ บาท และค่าสนามบินขาออก ณ เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย จำนวน ๔๓๐ บาท ซึ่งอัตราค่าโดยสารดังกล่าวนี้ คณะอนุกรรมการเห็นว่า บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้กำหนดให้มีราคาสูงเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย เป็นต้น ทำให้เป็นภาระแก่ผู้แสวงบุญอย่างมาก

๓.๓ ปัญหาการกำหนดเที่ยวบินล่าช้าของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ปัญหานี้ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถกำหนดการเดินทางได้ และเกิดผลกระทบเป็นลูกโซ่ กับส่วนอื่นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการเดินทาง เช่น การจับฉลากเพื่อทำสัญญาเช่าบ้านเกิดความล่าช้า เจ้าหน้าที่ ไม่ทราบกำหนดการที่ชัดเจนทำให้มีปัญหาในการต้อนรับผู้แสวงบุญ ผู้แสวงบุญเกิดความสับสนเนื่องจากมีการ สลับเที่ยวบิน เป็นต้น ในขณะที่สายการบินอื่นทั่วโลกได้กำหนดเที่ยวบินล่วงหน้าก่อนเป็นปี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ได้มีโอกาสในการเตรียมตัวล่วงหน้า

๔. ปัญหาที่ผู้แสวงบุญไม่สามารถเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ได้

๔.๑ ปัญหาการถูกกักตัว ณ ท่าอากาศยานของผู้เดินทางไปแสวงบุญเนื่องจากการมีประวัติการ กระทำความผิด

ในอดีตปัญหาประเด็นนี้เกิดจากการที่ผู้เดินทางไปแสวงบุญซึ่งไม่ทราบว่าตนเองถูกออกหมายจับ ในคดีความมั่นคง เมื่อมีการเดินทางไปแสวงบุญแล้วจึงถูกเจ้าหน้าที่จับกุมตัวเพื่อดำเนินคดี ผลจากการกระทำ ดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดเกิดความเสียหายทั้งภาพพจน์ของหน่วยงานราชการ และด้านจิตวิทยามวลชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากไม่มีหน่วยงานหลักที่จะตรวจสอบ

๔.๒ ปัญหาการปิดสนามบินสุวรรณภูมิของกลุ่มบุคคลระหว่างวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ - วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑

ปัญหาการบุกยึดสนามบินสุวรรณภูมิของกลุ่มบุคคลระหว่างวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ - วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ นั้น ได้ส่งผลกระทบอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เดินทางไปแสวงบุญ ทำให้ผู้แสวงบุญ บางส่วนจะต้องเดินทางล่าช้ากว่ากำหนดและต้องเดินทางไปขึ้นเครื่อง ณ สนามบินอู่ตะเภา นอกจากนี้

สายการบินอิหร่านแอร์ที่ร่วมทำการบินต้องทำการบินหลายเที่ยวบินเป็นเหตุให้สายการบินดังกล่าวได้รับความเดือดร้อน ทำให้ประเทศไทยเสียภาพพจน์

๕. ปัญหาด้านการสาธารณสุขของผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์

ปัญหาข้อนี้เกิดจากการที่ผู้แสวงบุญไม่ได้มีการเตรียมการด้านสุขภาพ เมื่อมีการเจ็บป่วยก็ไม่สามารถที่จะรักษาให้หายขาดได้ทันซึ่งบางคนมีโรคประจำตัวเช่น โรคเบาหวาน หรือโรคไตที่ต้องมีการฟอกเลือดอยู่เป็นประจำ เป็นต้น แต่ได้ปกปิดไว้จนกระทั่งเมื่อมีการเดินทางแล้วเกิดการเจ็บป่วย และผู้แสวงบุญชาวไทยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้มีปัญหาสุขภาพมากขึ้นอีก

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องจำนวนแพทย์และพยาบาลที่ไม่เพียงพอแก่การดูแลและให้บริการผู้แสวงบุญ

๖. ปัญหาการไม่มีเจ้าหน้าที่กงสุลด้านกิจการฮัจญ์ประจำสถานกงสุลใหญ่ไทย ณ เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ปัญหาข้อนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการไม่มีเจ้าหน้าที่เพื่อประสานงานโดยตรงกับทางการของซาอุดีอาระเบีย ทำให้มีปัญหาความซ้ำซาก เกิดผลกระทบเป็นลูกโซ่ถึงปัญหาอื่น ๆ ได้แก่

๖.๑ ปัญหาการเรียกเก็บเงินจากผู้แสวงบุญเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางในจำนวนที่สูงจนเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือ ในมาเลเซียและอินโดนีเซียเรียกเก็บจากผู้แสวงบุญเป็นเงินประมาณรายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ในขณะที่ไทยเรียกเก็บจากผู้แสวงบุญเป็นเงินประมาณรายละ ๑๓๕,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ ปัญหาของผู้ประกอบการบางรายเมื่อเรียกเก็บเงินจากผู้ประสงค์ที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์แล้วเมื่อไม่สามารถนำผู้ประสงค์เดินทางไปแสวงบุญได้จึงมีการล่อยแพผู้แสวงบุญ

๖.๓ ปัญหาที่พักของผู้แสวงบุญ มีสภาพไม่ดีและอยู่ห่างไกลจากสถานที่ประกอบศาสนกิจ

๖.๔ ปัญหาความเป็นอยู่ของผู้แสวงบุญ เกิดจากสถานที่พักไม่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของฝ่ายซาอุดีอาระเบีย เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายขาดความรับผิดชอบ รวมทั้งขาดความโปร่งใสในเรื่องการตรวจสอบการเตรียมการเช่าที่พักของผู้แสวงบุญ

๖.๕ ปัญหาด้านยานพาหนะ ผู้แสวงบุญชาวไทยมักประสบปัญหาโดยการถูกจัดให้อยู่ไกลจากสถานที่ประกอบพิธี ทำให้เกิดความล่าช้าแก่ผู้แสวงบุญชาวไทย

๗. ปัญหาที่เกิดจากพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔

ปัญหาประเด็นนี้เกิดจากพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ไม่มีบทบัญญัติในการอำนวยความสะดวกและดูแลการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ของชาวไทยมุสลิมและการควบคุมการจัดบริการเกี่ยวกับกิจการฮัจญ์ยังไม่รัดกุมเพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์

LI RT

๘. ปัญหาอื่น ๆ

- ปัญหาผู้แสวงบุญบางส่วนติดค้างอยู่ที่ป็นังเนื่องจากไม่มีเครื่องบินในการเดินทาง

ปัญหาประเด็นนี้เกิดจากที่ผู้ประกอบการบางรายได้ไปทำสัญญากับสายการบินอื่น นอกประเทศไทย เมื่อถึงเวลาเดินทางแล้วปรากฏว่าไม่มีเครื่องบินมารับผู้แสวงบุญ ทำให้ผู้แสวงบุญไม่สามารถเดินทางไปแสวงบุญได้

แนวทางแก้ไขปัญหา

๑. ปัญหาการลงทะเบียนผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์ในระบบออนไลน์

การลงทะเบียนในระบบออนไลน์ คณะอนุกรรมการได้ให้แนวทางแก้ไขปัญหา คือ

๑.๑ ในกรณีที่ผู้แสวงบุญซึ่งจะเดินทางมีจำนวนมากกว่าโควตาที่ได้รับอนุมัติ การลงทะเบียนในระบบออนไลน์ยังมีความจำเป็นสำหรับกรณีดังกล่าว แต่ในกรณีที่ผู้แสวงบุญที่จะเดินทางมีจำนวนน้อยกว่าโควตาที่ได้รับอนุมัติ การลงทะเบียนในระบบออนไลน์ก็ไม่มี ความจำเป็น

๑.๒ กรณีผู้แสวงบุญที่เดินทางเป็นสามีและภรรยา ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่สามีและภรรยาสามารถเดินทางไปพร้อมกันได้ เนื่องจากที่ผ่านมาสามีและภรรยาไม่สามารถเดินทางไปแสวงบุญพร้อมกันได้ เช่น เมื่อสามีลงทะเบียนในระบบออนไลน์และได้ได้รับสิทธิในการเดินทาง ภรรยาควรได้รับสิทธิการเดินทางโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ อาจกำหนดให้มีการยื่นหลักฐานอื่นๆ ประกอบเพื่อเป็นที่ยืนยันสถานภาพการสมรสโดยเฉพาะทะเบียนสมรส เป็นต้น

๑.๓ ผู้ประกอบการแต่ละราย ควรมีการรวบรวมรายชื่อผู้แสวงบุญเพื่อเป็นการเตรียมการล่วงหน้า

๑.๔ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องของระบบการลงทะเบียนออนไลน์ ควรมีกำหนดให้ผู้แสวงบุญที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ จะต้องลงทะเบียนโดยผ่านองค์กรศาสนาประจำจังหวัด ซึ่งหลักเกณฑ์การลงทะเบียนอาจกำหนดให้มีตัวชี้วัด เช่น (๑) ผู้แสวงบุญจะต้องแสดงสถานะทางการเงินซึ่งหลักเกณฑ์ในข้อนี้สามารถพิจารณาได้จากสมุดบัญชีธนาคารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือแสดงความจำนงที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ หรืออาจใช้วิธีการฝากเงินกับ Tabung Haji จนครบจำนวนตามที่กำหนดผู้แสวงบุญจึงจะมีสิทธิเดินทาง (๒) ผู้แสวงบุญสามารถเลือกบริษัทผู้ประกอบการได้โดยอิสระเพื่อเป็นการป้องกันการผูกขาด เนื่องจากที่ผ่านมาบริษัทผู้ประกอบการบางรายไม่สามารถนำผู้แสวงบุญไปแสวงบุญได้ ผู้แสวงบุญจึงมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงบริษัทผู้ประกอบการแต่ไม่สามารถเปลี่ยนได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรกำหนดให้ผู้แสวงบุญสามารถเลือกบริษัทผู้ประกอบการได้โดยอิสระ

๒. ปัญหาจำนวนผู้แสวงบุญที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์

ควรขีดจำนวนผู้แสวงบุญที่ทางประเทศซาอุดีอาระเบียกำหนดตั้งแต่แรกโดยไม่ต้องมีการขอโควตาเพิ่มต่อไปอีก ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาค้างๆ ที่จะตามมา เช่น ปัญหาเรื่องการจัดเช่าที่พัก ปัญหาเรื่องการจัดเที่ยวบินรับส่ง ปัญหาการขอวีซ่า ปัญหาการบริการของหน่วยแพทย์และพยาบาล ซึ่งอาจไม่เพียงพอและทั่วถึงเนื่องจากการเพิ่มจำนวนผู้แสวงบุญอย่างกะทันหัน เป็นต้น

๓ ปัญหาสายการบินและอัตราค่าโดยสารเครื่องบิน

ในประเด็นนี้ คณะอนุกรรมการได้ให้แนวทางแก้ไขปัญหา คือ

๑ บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ควรกำหนดให้มีสายการบินพันธมิตรหรือสายการบินอื่น ๆ ร่วมทำการบินด้วยเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้แสวงบุญ และควรยกเลิกมาตรการที่กำหนดให้สายการบินอื่น ๆ ที่ร่วมทำการบินให้มีส่วนต่างราคาจากการบินไทยไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท ทั้งนี้เพื่อให้ราคาค่าโดยสารเครื่องบินมีราคาถูกลง

๒ บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ในฐานะสายการบินแห่งชาติควรร่วมทำการบินกับสายการบินแห่งชาติของซาอุดีอาระเบียในลักษณะแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งในหลักการของระบบการประกอบกิจการสัจย โดยทั่วไป กำหนดว่า “สายการบินแห่งชาติของแต่ละประเทศควรเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการบินโดยการประสานงานกับสายการบินซาอุดีแอร์ไลน์เพื่อทำการบินร่วมกัน” ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ควรมีการประสานงานเพื่อทำการบินร่วมกับสายการบินของซาอุดีอาระเบีย ทั้งนี้ เนื่องจากในอดีตสายการบินของซาอุดีอาระเบียได้ทำการบินมายังประเทศไทยแล้ว ต่อมาในภายหลังได้มีการยกเลิกเที่ยวบินดังกล่าว ซึ่งถ้าหากมีการรื้อฟื้นเที่ยวบินดังกล่าวขึ้นมาร่วมทำการบินอีก จะทำให้สามารถลดต้นทุนเกี่ยวกับการบินได้เนื่องจากเที่ยวบินขากลับสามารถขนส่งผู้โดยสารได้ ในขณะที่ถ้าทำการบินแบบเช่าเหมาลำไม่สามารถขนส่งผู้โดยสารขากลับได้ต้นทุนจึงสูงกว่าเที่ยวบินปกติ

๓.๑ ปัญหาการกำหนดเที่ยวบินลำช้าของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จะต้องกำหนดตารางการบินตามวันที่มีการเปิด ปิด สนามบินตามปฏิทินของสัจยของทุกปีเกณฑ์ ซึ่งจะอยู่ระหว่างวันที่ ๒๐ ตุลาคมถึง ๒๑ พฤศจิกายน ของทุกปี โดยกำหนดล่วงหน้าก่อนหกเดือน และควรมีการประสานงานกับสายการบินพันธมิตรเพื่อกำหนดเที่ยวบินร่วมกัน

๔. ปัญหาที่ผู้แสวงบุญไม่สามารถเดินทางไปประกอบพิธีสัจยได้

๔.๑ ปัญหาการถูกกักตัว ณ ท่าอากาศยานของผู้เดินทางไปแสวงบุญเนื่องจากการมีประวัติการกระทำผิด

ควรจัดให้มีหน่วยงานหลักที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้สามารถตรวจสอบประวัติผู้ที่จะเดินทางและหาแนวทางแก้ไขได้ทัน

๔.๒ ปัญหาการปิดสนามบินสุวรรณภูมิของกลุ่มบุคคลระหว่างวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ - วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑

รัฐบาลจะต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นซ้ำอีก

LIART

๕. ปัญหาด้านการสาธารณสุขของผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์

ในประเด็นนี้ คณะอนุกรรมการได้ให้แนวทางแก้ไขปัญหาคือ

๕.๑ กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องทำการรณรงค์ให้ผู้ที่เดินทางไปแสวงบุญระมัดระวังเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอย่างเคร่งครัด

๕.๒ ควรกำหนดให้ผู้แสวงบุญผ่านการตรวจสุขภาพเพื่อเป็นสิ่งยืนยันความพร้อมเรื่องสุขภาพ

๕.๓ ควรมีการเพิ่มจำนวนแพทย์และพยาบาลเพื่อให้เพียงพอต่อการดูแลผู้แสวงบุญ

๕.๔ ควรกำหนดมีบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ดูแลด้านโภชนาการและสภาพแวดล้อมร่วมอยู่ในทีมแพทย์ที่ดูแลผู้แสวงบุญด้วย

๖. ปัญหาการไม่มีเจ้าหน้าที่กงสุลด้านกิจการฮัจญ์ประจำสถานกงสุลใหญ่ไทย ณ เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

คณะกรรมการวิสามัญ ได้ทำหนังสือเพื่อกราบเรียนนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี ให้ทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องให้มีตำแหน่ง เจ้าหน้าที่กงสุลด้านกิจการฮัจญ์โดยมอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามที่ประเทศต่างๆ ที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยเฉพาะประเทศอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน และฟิลิปปินส์ เป็นต้น ต่างมีเจ้าหน้าที่กงสุลด้านกิจการฮัจญ์ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองเจดดาห์ (Hajj attaché) ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งตำแหน่งดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจะต้องเพิ่มอัตราตำแหน่งโดยพิจารณากำหนดตำแหน่งข้าราชการระดับหัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่าย(ชาย) จำนวน ๑ ราย ที่นับถือศาสนาอิสลามและเป็นผู้ที่มีความรู้ภาษาอาหรับเป็นอย่างดีไปประจำการ ณ สถานกงสุลใหญ่ไทย เมืองเจดดาห์ ในลักษณะเดียวกันกับกระทรวงแรงงาน ซึ่งส่งข้าราชการไปประจำเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบภารกิจด้านแรงงานในเจดดาห์

๖.๑ ปัญหาการเรียกเก็บเงินจากผู้แสวงบุญเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางในจำนวนที่สูงจนเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน

๖.๑.๑ การเรียกเก็บเงิน ต้องกำหนดให้ผู้ บริษัท ห้างหุ้นส่วน ประกอบการกำหนด หรือประกาศอัตราค่าบริการเป็นการล่วงหน้าในรูปของข้อเสนอ ที่มีการกำหนดราคา ค่าที่พัก ทั้งที่นครมักกะฮ์ มาดีนะฮ์ ค่าบริการอื่น ๆ ส่วนราคาค่าเครื่องบิน ค่าวีซ่าเหยียบเมือง ค่าบริการรถขนส่งของสหเอเยนซี ค่าเดินทางที่มีนาออรอฟะฮ์ ค่าอาหาร ที่มาซาอีร์ มีราคาที่กำหนดตายตัว เพื่อให้ผู้ประสงค์เดินทางสามารถเลือกราคา ที่พักที่มีราคาถูก หรือแพคเกจทัวร์ระยะทาง เป็นไปด้วยความมีอิสระ สมควรใจ

๖.๑.๒ การลดเงื่อนไขการผูกขาดการลงทะเบียนผู้ประสงค์เดินทางไปแสวงบุญ โดยผู้ประกอบการ ด้วยการเปลี่ยนแปลงโอกาสให้ผู้ประสงค์เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์เป็นผู้ลงทะเบียนเองอย่างอิสระ โดยลงทะเบียนกับ หน่วยงานที่กำหนด หน่วยงานอิสระ หรือหน่วยงานราชการ เช่น ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นต้น เมื่อถึงลำดับการได้เดินทาง หรือมีเงินครบกำหนด มีความพร้อมทั้งสุขภาพ และจิตใจแล้ว ผู้ประสงค์เดินทางก็จะ สามารถเลือกบริษัท ห้างหุ้นส่วนผู้ประกอบการได้อย่างอิสระ

๖.๒ ปัญหาของผู้ประกอบการบางรายเมื่อเรียกเก็บเงินจากผู้ประสงค์ที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์แล้วเมื่อไม่สามารถนำผู้ประสงค์เดินทางไปแสวงบุญได้จึงมีการลดยแพผู้แสวงบุญ

๖.๒.๑ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ ต้องใช้มาตรการการลงโทษผู้ประกอบการอย่างเด็ดขาด เช่นการลงโทษโดยยึดใบอนุญาต หรือปิดบริษัท เป็นต้น

๖.๒.๑ ควรกำหนดให้การชำระเงินของผู้ประสงค์เดินทาง แสดงความจำนงต้องการเดินทาง ด้วยการแสดงบัญชีเงินฝากธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย หรือสหกรณ์อิสลาม เป็นต้น หรือการแสดง Statement แทนการชำระด้วยเงินสด

๖.๓ ปัญหาที่พักของผู้แสวงบุญ

ถ้าหากกำหนดมีเจ้าหน้าที่กงสุลด้านกิจการฮัจญ์ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองเจดดาห์ (Hajj attaché) ประเทศซาอุดีอาระเบีย สามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ และการกำหนดราคาเรียกเก็บค่าเช่าที่พักที่สอดคล้องกับสภาพ และระยะทางที่ห่างจากสถานประกอบศาสนกิจ เช่น

ระยะทาง ไม่เกิน ๕๐๐ เมตร มีราคาระดับหนึ่ง

ระยะทาง ๕๐๑ - ๑,๐๐๐ เมตร อีกราคาระดับหนึ่ง

ระยะทาง ๑,๐๐๑ - ๑,๕๐๐ เมตร อีกราคาระดับหนึ่ง

ระยะทาง ๑,๕๐๑ - ๒,๐๐๐ เมตร อีกราคาระดับหนึ่ง

ระยะทาง ๒,๐๐๑ เมตร เป็นต้นไปต้องมีหนังสือสัญญาการเช่ารถ หรือยานพาหนะรับส่ง

๖.๔ ปัญหาความเป็นอยู่ของผู้แสวงบุญ

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ กรมการศาสนา คณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ ต้องใช้มาตรการเด็ดขาดและยึดถือตามเงื่อนไข ข้อที่ ๘ กฎกระทรวง ที่ใช้บังคับกับระเบียบบ้านที่ดำรงให้สุญยาดเข้าพักอาศัย ตามมติของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซาอุดีอาระเบีย ที่ ๑๐๘๒ ลว. ๒๐/๓/อ.ศ. ๑๔๐๕ ดังนี้
เงื่อนไขที่จำเป็นต้องมีในที่พักของสุญยาด

๑. โครงสร้างอาคารทั้งอาคารแบบเก่าและอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กต้องปลอดภัย และถูกออกแบบเพื่อให้สามารถรับน้ำหนักได้ และไม่มีภายนอกส่วนใดชำรุด

๒. ห้องพักต้องหันหน้าออกถนน หรือที่โล่งระหว่างอาคาร

๓. พื้นที่สำหรับสุญยาดแต่ละคนจะต้องไม่น้อยกว่า ๓.๕๐ ตารางเมตร. ในอาคารเช่าที่พักในมักกะฮ์ และ พื้นที่ ๔.๐๐ ตารางเมตรในอาคารเช่าที่พักในมาดีนะฮ์ และจะต้องไม่ใช่ห้องโถง ห้องครัว และทางเดินเป็นที่พักของสุญยาด

๔. ต้องจัดให้มี เครื่องทำน้ำเย็นไฟฟ้า ชั้นละ ๑ ตัว หากมีห้องชุด (ซีเกาะฮ์)เกินกว่า ๔ ห้องชุด ต้องเพิ่มจำนวนเครื่องทำน้ำเย็นอีกหนึ่งเครื่อง พร้อมทั้งจัดให้มีเก้าอี้กระดาษสำหรับดื่ม

๕. ต้องจัดให้มีเครื่องปรับอากาศที่เหมาะสมขนาดห้องพัก

๖. ต้องจัดให้มีถังขยะที่เพียงพอ ในอัตราถังขยะพลาสติก ขนาดเล็กหนึ่งถังทุกห้อง และถังขยะขนาดใหญ่พร้อมฝาปิดหนึ่งถังต่อหนึ่งห้องชุด พร้อมทั้งต้องจัดหาถุงพลาสติกใส่ขยะให้ด้วย

๗. จะต้องควบคุมจำนวนผู้เข้าพักให้ตรงกับจำนวนที่ระบุในใบอนุญาต (ตั๋วระยะย) และต้องติดสติ๊กเกอร์แสดงจำนวนผู้เข้าพักตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้ที่ห้องพักทุกห้อง

๘. ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องชุด บันได ทางเดินในอาคาร และที่โล่งระหว่างอาคาร จะต้องรักษาความสะอาดตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๙. ต้องจัดให้มีถังดับเพลิง (ชนิดผงเคมี) ขนาด ๕ กก. หนึ่งถังต่อ หนึ่งห้องชุด พร้อมถังดับเพลิง (ชนิดผงเคมี) ขนาดไม่น้อยกว่า ๘ กก. ที่ทางเข้าอาคารทุกอาคาร พร้อมอุปกรณ์ความปลอดภัยอื่นๆ ที่สำนักงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กำหนด

๑๐. ห้องชุดทุกห้องต้องมีห้องครัว พร้อมอ่างล้าง พัดลมระบายอากาศ ท่อน้ำทิ้งในครัว จะต้องไม่รั่ว ซ้ำรอด

๑๑. หน้าต่างห้องพัก และห้องน้ำ ต้องติดมุ้งลวดป้องกันแมลงเข้า

๑๒. ห้องพักต้องมีระบบถ่ายอากาศที่ดี ด้วยพัดลมระบายอากาศที่ยังใช้งานได้ สำหรับอาคารเก่าต้องแล้วแต่ความสามารถทางเทคนิค

๑๓. การให้แสงสว่างแก่ทุกส่วนของอาคารต้องเพียงพอ

๑๔. การต่อไฟฟ้าในอาคารต้องใช้ท่อที่มีฉนวนกันไฟ

๑๕. บ่อเก็บน้ำในอาคารต้องปลอดภัยและต้องฉาบปูนภายใน การใช้ถังน้ำในที่สูง ต้องเป็นถังน้ำที่ทำมาจากใยแก้ว (ไฟเบอร์กลาส) หรือวัสดุอื่นที่ไม่เกิดสนิม หรือไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๑๖. ถังน้ำใต้ดินต้องมีฝาปิดอย่างแข็งแรง และอยู่สูงจากพื้นดิน มีกุญแจเปิด มีลูกลอย และจะต้องอยู่ห่างจากแหล่งที่มีสิ่งสกปรก

๑๗. บันได ลิฟท์ ทางเดินภายในและภายนอกอาคารต้องตรงตามแบบแปลน ลิฟท์ต้องมีความปลอดภัย และต้องหยุดทุกชั้น ต้องมีสัญญาณซ่อมบำรุงอยู่กับบริษัทที่เกี่ยวข้องด้านนี้

๑๘. อาคารแบบเก่า จะต้องใช้ระเบียบทั้งด้านเทคนิค สุขอนามัย และด้านความปลอดภัยตามที่ระบุข้างต้นทั้งหมด จะได้รับยกเว้นจากเงื่อนไข การก่อสร้างอย่างสมบูรณ์แบบที่กำหนดแก่อาคารแบบใหม่

๖.๕ ปัญหาด้านยานพาหนะ

ควรกำหนดเป็นระเบียบ โดยที่ผู้ประกอบการรายใดสามารถจัดที่พักที่ห่างไกลได้เนื่องจากมีราคาถูกลงหลายเท่าทวี แต่ต้องกำหนดเป็นระเบียบการเข้าบ้าน สำหรับระยะทาง ๒,๐๐๑ เมตร ขึ้นไปหรือเป็นที่พักรอบนอกเมืองมักกะฮ์ นั้นต้องมีหนังสือสัญญาการเช่ารถ หรือยานพาหนะรับส่ง ประกอบหลักฐานในการยื่นขอวีซ่า

๗. ปัญหาที่เกิดจากพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔

คณะอนุกรรมการได้เสนอมาตรการแก้ไขทางกฎหมายโดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการฮัจย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ โดยให้มีกองทุนส่งเสริมกิจการฮัจย์เป็นกองทุนหมุนเวียนในสำนักงานส่งเสริมกิจการฮัจย์ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการอันเป็นประโยชน์ต่อกิจการฮัจย์

๘. ปัญหาอื่นๆ

- ปัญหาผู้แสวงบุญบางส่วนติดค้างอยู่ที่ปีนังเนื่องจากไม่มีเครื่องบินในการเดินทาง

ควรมีการกำชับบริษัทผู้ประกอบการว่าการทำสัญญาทำสายการบินต่าง ๆ ควรจะต้องใช้ความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้แสวงบุญเป็นสิ่งสำคัญและคำนึงถึงมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องของการบินเข้าหมาล่า

ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรมต่างๆ ของคณะกรรมการธิการ

บรรยากาศการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ภาพบนและภาพล่าง)

LI RT

บรรยากาศการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ภาพบนและภาพล่าง)

P. Duncan McCargo อาจารย์จาก University of Leeds บรรยายในหัวข้อความขัดแย้ง
กรณีไอร์แลนด์เหนือที่แยกตัวเป็นอิสระออกจากอังกฤษ(ภาพบนและภาพล่าง)

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คณะกรรมการวิสามัญฯ เดินทางไปสัมมนาเพื่อรับฟังข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ ณ สถาบันศึกษา
ปอเนาะวัฒนศาสตร์รายอบาติ บ้านปอนาะ ตำบลปะลुरू อำเภอสูโหงปาดี จังหวัดนราธิวาส
(ภาพบนและภาพล่าง)

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ภาพบรรยากาศที่คณะกรรมการวิสามัญฯ รับฟังข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ ณ สถาบันศึกษา
 ปอเนาะวัฒนธรรมรายอบาลี บ้านปอนาะ ตำบลปะลฐู อำเภอสูโหงป่าดี จังหวัดนราธิวาส
 (ภาพบนและภาพล่าง)

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คณะกรรมการวิสามัญฯ เยี่ยมครอบครัวนายยะผา กาเซ็ง ผู้รับเคราะห์จากกรณีความรุนแรงในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คณะกรรมการวิสามัญ ฯ เดินทางไปสัมมนากลุ่มย่อยกับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในเขตอำเภอปานาเระ ณ โรงเรียนวัฒนธรรมอิสลาม ตำบลพ้อมิ่ง อำเภอปานาเระ จังหวัดปัตตานี
(ภาพบนและภาพล่าง)

LI RT

คณะกรรมการวิสามัญฯ จัดสัมมนาเรื่อง เยาวชนและสื่อสารมวลชนกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ โรงแรมซีเอสปัตตานี (ภาพบนและภาพล่าง)

LI RT

คณะกรรมการวิสามัญ ฯ เยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ณ ตำบลสิรินธร ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี (ภาพบนและภาพล่าง)

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คณะกรรมการวิสามัญฯ พบปะประชาชน ณ หมู่บ้านควนลังงา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานี (ภาพบนและภาพล่าง)

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คณะกรรมการวิสามัญ ฯ สัมมนากลุ่มย่อยกับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและ
สถาบันศึกษาปอเนาะในเขตอำเภอจะนะ ณ โรงเรียนอัสตดศีกียะห์ ตำบลลิงชัน อำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา (ภาพบนและภาพล่าง)

นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ กล่าวรายงานต่อ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนาเรื่อง วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร ในวันจันทร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

บรรยากาศการสัมมนาเรื่อง วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร ในวันจันทร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

รายนามฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

๑. นางสาวดวงจิตร์ ก่อเจริญวัฒน์	วิทยากร ๘ ว.
๒. นายนิกร เวทีกุล	วิทยากร ๗ ว.
๓. นายจาตุรงค์ นาสมใจ	นิติกร ๕
๔. นายรัฐภูมิ คำศรี	นิติกร ๕
๕. นางสาวรชนี ขยันงาน	นิติกร ๓
๖. นางสาวมลลดา ศรีเทียม	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๒
๗. นางสาวสกุลกาญจน์ ตั้งประพฤทธิกุล	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

รายนามผู้รวบรวมและจัดทำรายงานของคณะกรรมาธิการ

๑. นายนิกร เวทีกุล	วิทยากร ๗ ว.
๒. นายจาตุรงค์ นาสมใจ	นิติกร ๕
๓. นางสาวรชนี ขยันงาน	นิติกร ๓

~~~~~

LIRT

ออกแบบ ; กลุ่มงานบรรณธิการและเทคโนโลยีจัดการพิมพ์ สำนักการพิมพ์

Legislative Institutional Repository of Thailand